

1991ko ekainak 16 — 1.343 zenbakia — 185 pezeta (BEZ barne) / 11 libera

ARGIA

Lituaniarrek
Armada Gorriari
Intsumisioa

MUSIKA HEZKUNTZAK
AMETS DOINURIK EZ

GAT 1.025

THINDOKI, S.A.

Portugal autobusez, 9 egun	38.900	pezeta
Hiri Inperialak autobusez, 10 egun	47.100	pezeta
Marokko - Atlas - Sahara autobusez, 12 egun	55.900	pezeta
Italia autobusez, 12 egun	55.700	pezeta
Italia: autobusa + hegazkina, 12 egun	64.900	pezeta
Europa Zabala autobusez, 13 egun	61.900	pezeta
Erdiko Europa: hegazkina + autobusa, 12 egun	74.600	pezeta
Inglaterra - Eskozia: hegazkinez + autobusa, 11 egun	76.300	pezeta
Eskandinabia hegazkinez, 10 egun	95.300	pezeta
Eskandinabia - Fiordoak hegazkinez 10 egun	102.900	pezeta
Turkia hegazkinez, 15 egun	94.400	pezeta
Grezia - Estambul - Kapadozia hegazkinez, 15 egun	94.700	pezeta
Grezia - Estambul hegazkinez, 15 egun	92.700	pezeta

PANAVISION EUSKADITIK, IRTEERAK DONOSTIATIK

Paris - Herbehereak autobusez, 10 egun	48.900	pezeta
Italiako bira handia autobusez, 10 egun	72.900	pezeta
Italia artistikoa: autobusa + hegazkina, 9 egun	82.900	pezeta
Italia magiakoa: hegazkina + autobusa, 9 egun	82.900	pezeta
Erroma - Napoli - Sizilia hegazkinez, 15 egun	134.900	pezeta
Italia osoa hegazkinez, 15 egun	131.900	pezeta
Paris-Herbehereak-Rhin Ibaia: autobusez, 10 egun	87.900	pezeta
Paris-Herbehereak-Rhin Ibaia: autobusa + hegazkina, 8 egun	73.900	pezeta
Paris-Herbehereak-Rhin Ibaia: hegazkina + autobusa, 8 egun	73.900	pezeta
Amsterdam - Rhin Ibaia - Oihan beltza - Suiza: hegazkina + autobusa, 10 egun	86.900	pezeta
Tirol - Viena - Praga: hegazkina + autobusa, 11 egun	89.900	pezeta
Praga-Budapest-Viena-Tirol: hegazkina + autobusa, 11 egun	95.900	pezeta

Francisco Gascue, 1
Telf. 52 45 12
20.100 RENTERIA

General Etxagüe, 14
Telf. 42 38 34
20.003 SAN SEBASTIAN

Urdaneta, 11 bajo
Telf. 88 72 00
ORDIZIA

Legazpi, 8 bajo
Telf. 72 37 76
ZUMARRAGA

DENA UTZI ETA ZATOZ GUREKIN MUNDUA EZAGUTZERA!!!

Trirrindulariek legea bete behar.

ATZO, ia-ia, gazte bat hil nuen. Semaforoa aldatu eta berehala aurrera jarraitu nuenean beste bidetik zetorren txirrindulari batek jo ninduen autoaren sahiets batean. Azkenean ezer larrik ez.

Eskutitz honen bidez gauza bat salatu nahi dut, hots, semafoak ez errespetatzea. Txirrindulariek semaforo bat aurrean duten bakoitzean aurrera egiten dute. Hau beraientzat arriskutsua bada, besteontzat ere halaxe da. Neurriak hartu beharra dagoela uste dut.

Antton Martinez
(Gasteiz)

Politikeroen zain

URTE hasieran, zortzi lagun kooperatiba batean elkartzu ginen.

Elkartze-mota hau aukeratu genuen, Eusko Jaurlaritzak kooperatibak hasieran ipinitako kapitalaren % 50ez subentzionatzen zituelako,

hots, ematen duten diru-laguntzarik altuena.

1.990. urtearen amaieran Gasteizko Gobernurako Hauteskundeak izan ziren. Hau izan zen arrazoia aurtengo diru-laguntzei buruzko legearen onespina atzeratzeko. Sei hilabetez dena geldirik Euskal komunitate autonomoan!

Hainbeste hilabetez atzerapenaren ondoren, berriro ere informazio-eske hots egin eta zera esan zidaten: maiatzaren 26ko udal-hauteskundeak zirela eta, agintari guztiak kanpainan ari zirela jo eta fuego.

Orain, beriz, paktueta hasteko ordua omen da; beraz, negoziazioak direla eta diru-laguntzarik ezin iritsi.

Dirudienez, politikariak ez dira urte osoan lanean hasi. Gero esango dute langilegoaren alde daudela eta txorakeriatan ari diren bitartean, ilusio osoarekin sos guztiak inbertitu ditugunon enpresa berriak pikutara joango dira. Hau ez da Euskal komunitate autonomoan inizatiba pribatuari laguntzea, adar jotze mixeblea baizik!

Jokin Kaltzakorta
(Derio)

Kontuz kreditu txartelekin

ORAIN arte Bankuek bi txartel-mota banatzen zituzten. Batetik VISA delakoa (ordaindu beharrekoa, kreditu-modukoa). Bestetik Elektron-txartelak; Ez dira kredituzkoak, berahala-koak baizik: hauekin ere badago dirua ataratzetik (dohainik) eta badago dendetan ere ordaintzerik.

Bankuek orain arte «moinoa» sartzeko politika eroan dute, hau da bezeroak bereganatu eta ohitutzeko; erosotasunaren tranpan jausi arte.

Baina orain datorkigu bankuen ofentsiba. Izan ere BBK hasi da bere bezeroei, neu bame, txartel berdeekin geneukan dohaintasuna kenduko digutela esanez. Hau da, edozein makinatara dirua ateratzera joz gero, ataratzeko kopuru bakoitzeko kobratuko digute. Esaterako nik bost mila pezeta ataratzeko 5.500 kobratuko didate.

Horrez gain klausulak dioenez (nahiz hizki nimoetan idtzirik egon) inoiz makinak hanka-sartze bat burutuz gero bezeroak

ez du eztabaidatzeko aukerarik izango; bankua ez da inondik inora erantzule egiten.

Hitz bitan geure dirua erabiltzeko ordaindu egin behar. Horrexegatik argi ibili eta ezer izenpetu baino lehen arretaz irakurri klausula guztiak. Ados ez gero ez hartu txartel madarikatu hori.

Izaskun Kortabarria.
(Portugalete)

Sail hau, aldizkarian azal dutako edozein gairi buruz edota interesgarri litekeen beste edozeini buruz, ARGIAko irakurleak adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txoko irekia da. Gutunak ez du inoiz mila karakter (folio erdi, espazio bikoitzean) baino gehiago izango; bertan, igorlearen izen-abizenak eta kaleratu nahi duen sinadura agertuko dira, gehienez lau hitzetako titularrekin batera. Gutun hauek ARGIA, 1 eta 2 pabiloiak, Industrialdea, 20160 Lasarte-Oria helbidera bidali behar dira.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK
HELBIDEA TEL
HERRIA
HERRIALDEA D.P.
BANKU/ AURREZKI KUTXA
SUKURTSALA
KONTURAREN ZENBAKIA

ARGIA

1.342. alea

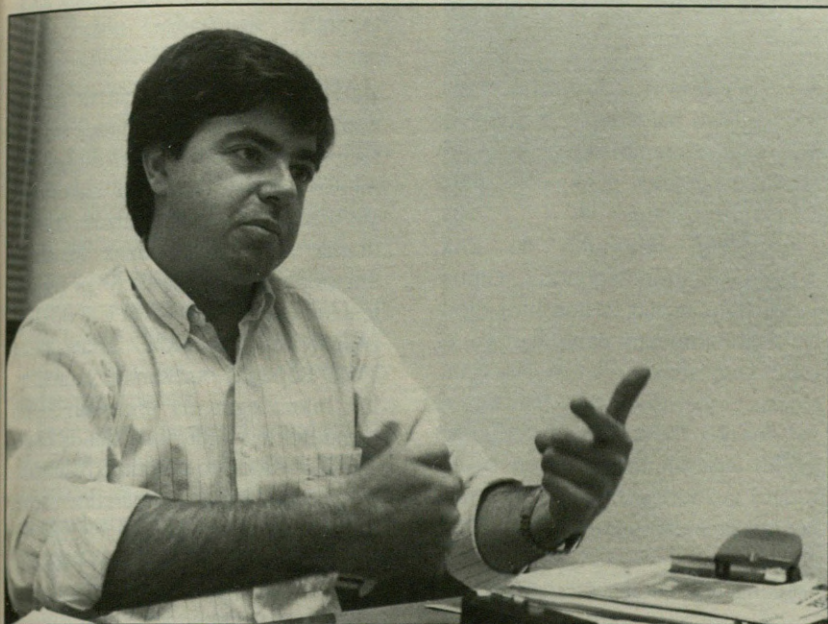
6. Politika kronika. I.ZUBIONDO.
8. Carabencheleko espetxeko greba baten arrazoiak. GARBIÑE UBEDA.
10. Turismoak eztanda egin du Iparraldean. IXABEL ETXEBERRIA.
12. Politika ttantaka.
14. Nazioarteko kronika. L. MARTINEZ.
16. Intsumiso edo desertore bilakatu dira gazte lituanier gehienak.
«Sivetarrak ez bagara ezin gaituzte Armada Gorria zerbitzatzera behartu». IÑIGO BILBAO.
20. Nazioartea ttantaka.
22. Araba Euskaraz, Iparraldeko eredu jarraituz, aurten Armentian. I. OLARTE, R. EZPELETA.
25. Hezkuntza musikalak amets doinurik ez du. MYRIAM GARTZIA.
30. Teknologiaren puntaren puntan. AMAIA NABASKUES.
34. Gorka Knor: «Ez naiz ondo sentitzen gizarte honetan kantari bezala». AMAGOIA IBAN.
40. Kultur kronika. JOSU LANDA.
42. Ohizko estetika apurtzeko asmoz dator «Bertsolari» aldizkaria. JOXI GOIKOETXEA.
46. «Dantzatik bizi nahi duenak kanpora joan behar izaten du». JON BELOKI.
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
52. Kultura ttantaka.
54. Astegiroa.
63. TXT.
66. Hautafrogen frogia. ANGEL ZELAIETA.

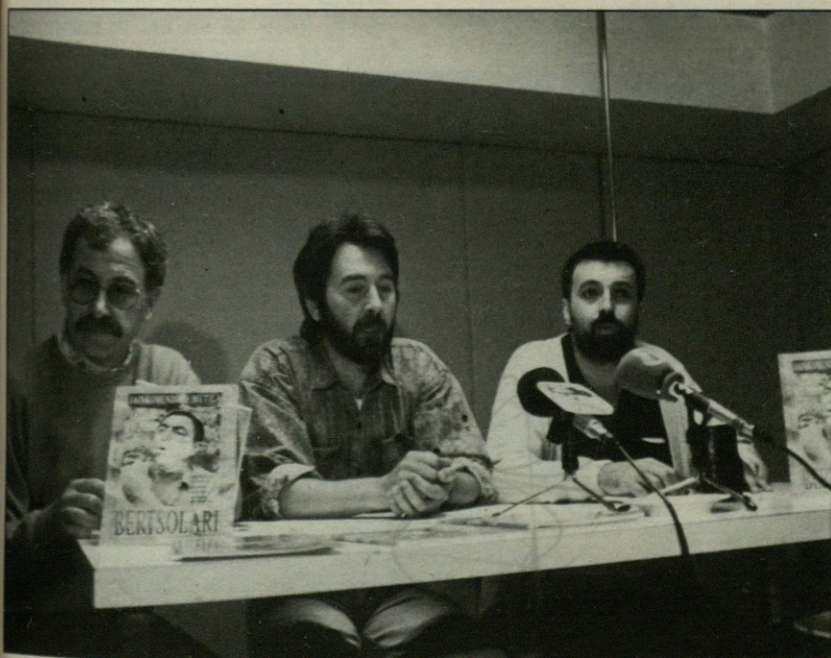
LITUANIA: Armada Gorriari gero eta zailagoa zaio lituanier gazteak erreklutatzea. Are zailago, Lituaniako gobernuak intsumiso eta desertoreei babes eskaintzen dienean. Gobernu lituanierrean arazo hauetaz arduratzen den Dalia Taraibienék azaltzen digu zehatz mehatz egun zertan den soldadutzaren arazoa. / 16

HEZKUNTZA: Musikak, ikasgai bihurtzen denean, bestela ez dituen doinuak hartzen ditu. Musikari bihurtzeko dauden eskoletan azaldu dizkigute hezkuntza musikala erregulatzen duen legedia, Euskal Herrian horretarako dauden infrastrukturak, proiektuak, ametsak eta ezintasunak. / 25

GORKA KNORR: Tarragonan jaio zen Gorka Knorr. Euskal kantagintzaren munduan aski ezaguna izan arren, bere burua katalantzat jotzen duela dio. Azkenaldi honetan isilik ibili da, kantatzea ez den beste lan batzutura emanda. Munduarekiko zuen ikuspegia aldatu zaiola esan digu mintzatu garenean./ **34**

BERTSOLARITZA: Argitaratu berri da «Bertsolari» aldizkaria, Zeintzuk diren aldizkari honen proiektuaren bultzatzaileak, irakurlegoa, zein den aldizkariaren mamia, eta beste hainbat xehetasun harrotu dugu «Kultura» saileko lehen orrialdeetan./ **42**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Gorka Arrese, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Pablo Sastre, Garbiñe Ubeda.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, XabierZabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Kike Amonarriz, Mikel Asurmendi, Edorta Arana, Xipri Arbeldide, Karlos Argiñano, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Nerea Azurmendi, Juan Mari Arzak, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Itsaso Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Arantxa Gutierrez, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Amaia Lasa Alegria, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Fermin Muguruza, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Punttuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegui, Iñaki Uribe, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Xabier Landa.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomakanika: ANTZA.

1991. urterako harpidetza sariak (BEZ barne):

Hego Euskal Herria ..	7.450 pezeta.
Ipar Euskal Herria ...	490 libera.
Estatu Espainola	7.450 pezeta.
Beste atzerriak	9.800 pezeta.
Airez	14.900 pezeta.

Ezbaian

AJURIA Eneako ituna sinatu zuten alderdien arteko elkar hizketak ugarriak izan dira Udal eta Foru gobernuen osaketari begira. Oinezkoak «ezbai» iraunkorra bizi du egunotan. Alderdi hauen arteko solasaldietatik «edozer» espero duelako eta, Euskadi Ta Askatasuna eta Espainiako gobernuaren artean, elkar hizketa ezean, jarrera polizial eta ekintza armatu gero eta gogorragoak sumatzen ditue-lako.

EAJk hitzegin ditu alderdi guztiekin hitzegin beharrekoak eta burutu du bere Asanblada Nazionala, EBBk erabaki ondoren azken elkar hizketei ekiteko. Ardanzak eta Arzalluzek esan dituztenak kontutan hartuta, «Ez dugu guk hirukoitza hautsiko», garbi geratu da PSE-PSOEn alde egin dutela apostu. Araba abertzaleen esku uztea iza da jeltkideek erabili duten argudiorik nagusia. Donostian beldur dira, trukean, Elorza sozialistaren esku ez ote diren geratuko.

Baina botere borroka hauetatik landa; EAJk gehien baloratu eta baloratuko duena hitzarmenak egiterakoan EA ahalik eta tokirik gehienetan jokuz kanpo uztea izango da.

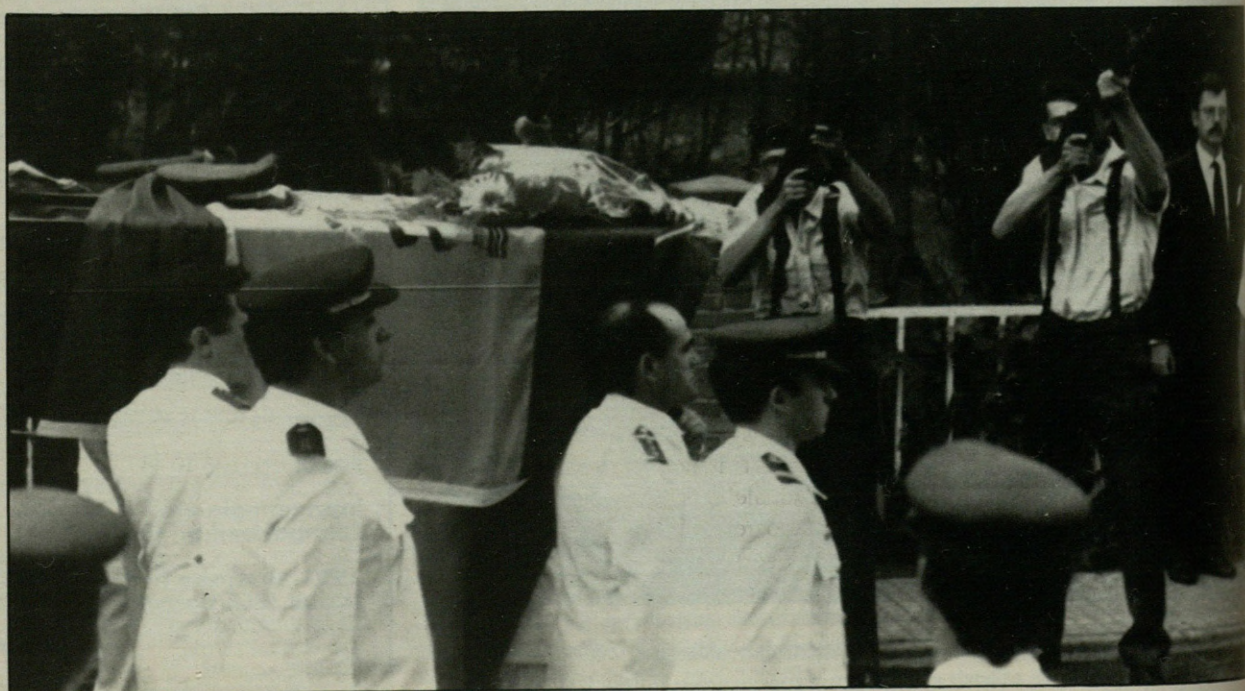
Gotorleku bihurtuko du EAK, Añamenditarren laguntzaz, Gipuzkoako Diputazioa. Baina hiru diputazio gobernuetan parte hartzea ez ezik, Donostiako alkatea eta Nafarroako Gobernuan parte hartzea ere gal dezake, PSNk HBrekin ez hitzegiteko jarrerari tinko eusten badio. Agian guztiorregatik EA ere prest agertu da sozialistekin tratuak burutzera.

Baina PSE-PSOEk Gasteizko Jaur-laritzan ere egon nahi du.

JARRERA hauek argituak izan gela, seguruenik, lerro hauek irakur-tzen ari zarenerako eta ez du gehieg merezi «ezbai» horretan sakontzen jarraitzeak. Aldiz, aipatzea merezi duena Xabier Arzalluzek Madrilen emandako egunpasa da. Joan zen asteazkenean. Narcis Serra lehendakari ordearekin bazkaldu, arratsaldean Txiki Benegas eta Ramon Jauregik-ekin bilera egin eta arratsean Mari-Conderekin afaldu. Lan agenda betea Arzalluz moduko beterano batentzat.

Azterketa batzorde parlamentarioa ukatuz «Filesa»-ren aferan PSOEn bo-tatako kapotea lekuko, EAJ PSOEn aukera egiten ari dela dirudi. Hemen eta Espainian. PSOEk badu, CDStren

— EAJ interes handiagoa ari da erakusten PSOerekiko tratuetan gobernu abertzale «frentista» aurrera ateratzen baino ●

porrotak areagotuta, jeltokideen beharra Espainia mailan kontsentsu politika burutzeko. Gainera, A. Artigasek idatzi duenez, «orain PSOEren baitan eztabaidatzen ari diren autonomi ereduak, behin Gobernuak definitutakoan, jeltokideek Estatu lanetan parte hartzeko aukeraz hitzeging da».

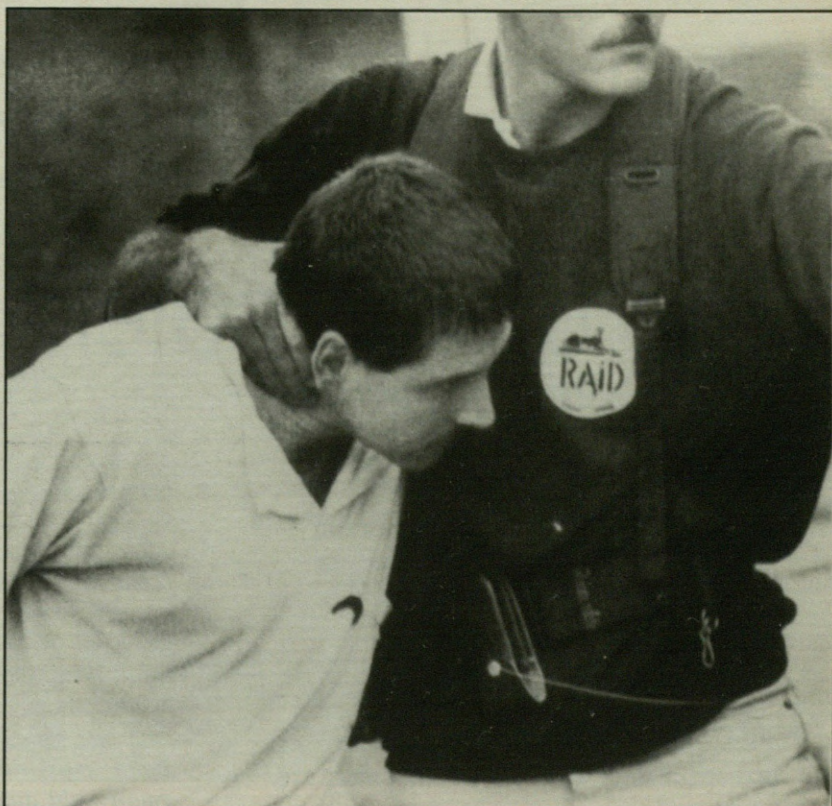
Ez du gehiegi esaten. Baina nahikoa izan daiteke kontutan hartzen bada «hauteskundeak pasa eta berehala» Arzalluz Aznarrekin biltzekoa zela, seguruena, antzeko gauzak hitzegiteko. Espainiako hurrengo hauteskunde nagusiak daude elkar hizketa hauen muinean. Hauteskunde horien emaitzek sor ditzaketen «gehiengo berriak».

Ez da erraza dagoeneko ondorioz antzematea baina, EAJ interes handiagoa ari da erakusten tratu hauetan gobernu abertzale «frentista» aurrera ateratzen baino.

ELKAR hizketa guzti hauen ondoan Espainiako eta Frantziako poliziek ETari emandako kolpeak eta honek burututako ekintzak nabarmendu dira. RAIDek Ziburun egindako atxiloteten ondoren, «Artapalo»-ren hurrengo bezala aurkeztu da Aipuru usurbildarra eta ez da garbi geratu operazioak «Pakito» bera ez ote zuen helburu. Barakaldon eta Bilbon Espainiako poliziak atxilotutakoek «Matalak» izeneko komandoa osatzen omen zuten.

ETak berriz aide armadako tenientea hil zuen Madrilan, eta antza denez, drogasaltzaile bat Erreterian.

Erakunde armatuak zabalduetako agirian esaten denez «ez Estatuko botereek, ez PSOEren gobernuak, ez diote ez ulerbiderik ez irtenbiderik

eskaintzen enfrontamenduari».

Felipe Gonzalez berak ere hitzeging du gaiari buruz: «Ez dago eta ez da egongo negoziazio hipotesirik», «presoek gartzelan ezagutuko dute XXI. gizaldia»...

Herri Batasunak gogoratu du Aljeriako elkar hizketak hasi baino lehenxeago ere «sekula» ez zela negoziatuko esan zuela Gonzalezek.

Baina badirudi oraindik ez dagoela horrelakoren berririk.

HERRI Batasuna, berriz aspaldian jasan duen polizia eta lege erasorik handiena ari da sufitzen egunotan. Idigorasek Monteagudo eta Erezumari buruz esandakoak Entzutegi Nazionalera eraman ditu Leopoldo Torres fiskal nagusiak. Elgetako zinegotzi bat atxilotu eta HBren Mahai Nazionaleko kide bat «Matalak» komandoarekin lotu du poliziak.

Setien gotzaiak entzun behar izan dituenak ere ez dira makalak izan. Prentsa ohar bat argitaratu behar izan du zer esan zuen, zer ez eta zer esan nahi izan zuen argitzeko. Guardia

Zibilak Vicekoaren egileak «akabatze borondate azkarregiz» aritu zirela, berak ez zuela esan argitu arren, «Diario Vasco»-k editorialean, eta beste zenbait komunikabidek arinkeriaz salatu dute Setien, «ustezko inozentzia» ez gordetzeagatik eta «bertsio ofizialaren» dudak sortzeagatik.

Setien ezagutzen duenak badaki arinkeriaz ez duela sekula ezer egingen. Eta bertsio ofizialei buruzko dudak egotea munduko gauzarik arruntena da Euskal Herrian. Are eta gehiago Corcuerak Legebiltzarrean bere bertsioa esan eta berehala Erezumaren autopsiak Corcuerak esandakoa gezurtatzen badu. Lliça d'Amunten gertatutakoa ez da bat ere argi gelditu. Baina Erezumak hiru tiro-zulo zituen gorputzean eta ez zeukan Corcuerak aipatu ebakuntzaren arrastorik.

Non dago bada egia?

Ez dira egiak argia ikusteko moduko egunak. Amedo eta Dominguez en epailetak erakutsiko du, ez bai gabe.

Iñaki Zubiondo

— Erezumak hiru tiro-zulo zituen gorputzean eta ez zeukan Corcuerak aipatu ebakuntzaren arrastorik ●

Carabancheleko gartzelako gose greba baten arrazoiak

Carabancheleko gartzelan dauden preso politikoek gose grebari ekin zioten maiatzaren hogeitabostean. Estatu espainiarreko espetxerik handieneko pareten artean ezkutatu nahi dena kaleratu dute gose greba dela medio: legeak presoari aitortzen dizkion eskubideak ez dira errespetatzen, ezta oinarritzkoenak ere.

HAMALAU lagunek ekin zioten protestari. Le-rook idazterakoan, Carabancheleko gartzelan dauden preso politikoek gose greban aste pareta bete dutelarik, hamalau horietatik bik utzi egin behar izan diote barauari, Amnistiaren Aldeko Batzordeek aditzera eman dutenez. Odola zerien goitik eta behetik. Hiru lagunek ezin izan zioten grebari ekin, urdaila, edo zehazkiago esanda, barrenak nahastuta eta minbera izaki.

Xabier Lekuona Carabanchelen preso dagoen andoaindarrak herriko lagunei igorriatako idatzian —preso politikoek astean bina karta baizik ezin dute bidali—, gartzela bertako egoeraz, gero eta latzagoak diren gogorkeriez, sufrizten duten zapalkuntzaz, eta gose grebari ekiteko arra-

zoiez mintzo da... gatzeleraz halabeharrez.

Carabanchelen eta Estatu espainiarreko beste gartzelatan dauden preso askok, Xabier Lekuonak bezala, liburutegira edo galeria kulturalera irakurtzera eta estudiatzera ezin joana sala-

galduko dutela», azaldu digu Mari Jose preso baten emazteak.

Gimnasio eta kirol aktibitateekin beste horrenbeste gertatzen da. Bide oro isten zaio. Mari Josek esandakoaren legez, «funtzionarioak beti gainean dituzte. Baita pausorik txikiena eman nahi dutenean ere. Patiotik bisitetarako kabinetara 'eskolta' aldame-nean dutela joan behar izaten dute, preso sozialek ez bezala. Haiek bere kabuz joaten bait dira».

Familiarekin eta lagunekin komunikatzeari dago-kionez, astean bina karta soilik dute bidaltzeko aukera, eta zabalik entregatu

kuonak. «Vis a vis»ari buruz beste horrenbeste dio. Batzuri horretarako aukera ematen zaio, beste batzuetan ez. Mari Josek azaldu digunez, «ez duzu sekula jakiten zergatik batek badu 'vis a vis' erako aukera eta beste batek ez. Arbitrariora da erabat. Baina aipatzen egiten dute, familien artean edo presoen artean inbiriak piztu arazainan, edo». Xabier Lekuonak Carabancheleko gainontzeko presoek eskubide hori errespetatzen zaiela dio, «erregimen berean bizi garen esango dute, tratua berarekin ematen zaiguladenoi. Baina gu etengabe zigortzen gaituzte».

Orain arte azalduakako presoarentzat berebiziko garrantzia duela dio Mari Josek. Xabier Lekuonak, ordea, «beste guztia errespetatuz gero, bigarren mailako» arazoak direla. Gose grebari ekiteko arrazoiarik funtsezkoena beste bat da.

Askotan presoen ametsik handiena zigor zeldetan sartzea izaten da; han sikiera bakarrik egoteko aukera dute

tzen dute. Gartzelan bertan kultur ekintza askotako pabilioirik badagoen arren, ikastaroak antolatzen diren arren, euskal preso politikoek ez zaie horietarako aukerarik bat ere ematen. Eta gutxiago euskaraz direnean. «Ikasi nahi dena edo zer delarik ere, euskarazkoa bada, ziur izankurtsoa

behar izaten dituzte. Hitz bakar bat euskaraz jarritz gero, itzuli egiten dute gatzelerara ezer baino lehen, «baina nahi dutenean bueltatzen dute, edota bidean 'galtzen' da gutuna». Telefonoz hilean behin mintza daitezke legearen arabera, «baina ez da horrela gertatzen», dio Le-

HIESA
hepatitisa
sifilisa

Gartzelaratuta dauden preso sozialen artean %98ak alkoholikusia du drogarekin.

petxe Erakundeak «Radio Nacional-i emandako datuen arabera. %60ak hepatitis dauka, edo horri estu lotuta dago. %30ak HIES virus darama, eta %8ak sifilis gaitza du.

30 euskal preso politiko daude Carabanchelen, hiru galeriatan banatuta. Preso sozialak 1.500 dira. Aurreko datu orokorrak espetxe honi aplikatuz gero, Txebis preso politikoak artikulu batean aipatzen zuen bezala, 30 preso politikoek, hepatitis gaitza daramaten 900 pertsona, HIESa duten 450, eta sifilisa sofritzen duten 120 preso dituzte ondoan.

«Tuberkulosia eta izaugarri kutsatzen diren azaleko gaitzak aipatzea ahantzi zaie» dio Txebisek. «5x5 neurriko zeldetan, 2, 4, 6, 8 eta baita beste hamarrekin bizi behar izaten dugu gainera». Mari Josek azaldu duenez, lejia gainean eraman behar izaten dute presoek. Etengabe garbitzen dituzte komunak, eta gainerakoak. Heroina zainetatik sartu duenak odolez uzten du dena. «Baina funtzionarioek ez ikusiarena egiten dute drogaren aurrean». Bizarra kentzeko kutxilak eurek erosten dituzte bertan duten dendan, funtzionarioek ematen dietena normalean zikinduta egoten delako.

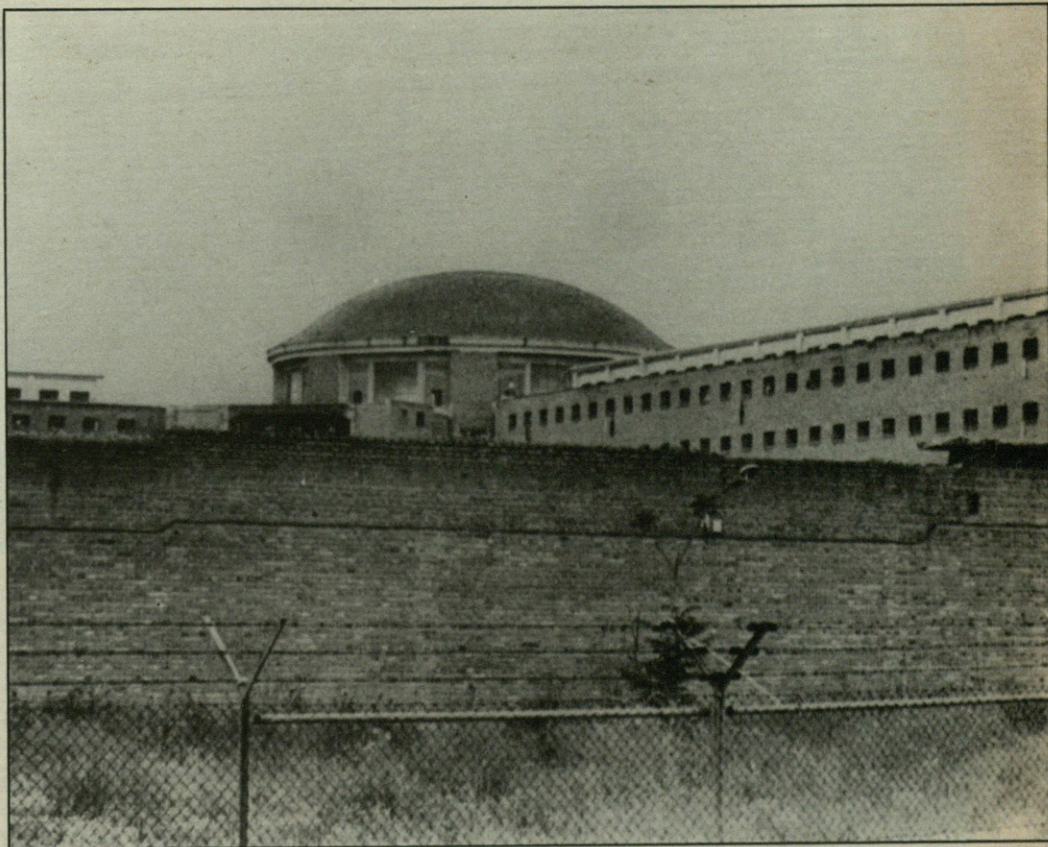
Askotan presoaren ametsik handiena zigor zeldetan sartzea izan ohi da. Han sikiera bakarrik egonen da. Senarrak kontatu izan dioenez, «zelularrean» edo zigor zeldan dauden bitartean ez dute bazarrik mozten. behin baino gehiagotan topatu izan dituzte kutxilak lurrean botata, zikinak. Beste askotan, hortzetako zepiloa eta bizarra kentzekoa bezalako garbiketarako tresnen artean zikinkeriak

azaldu izan zaizkie.

Horregatik eramaten dituzte, batez ere, gauzak guztiak poltsa batean eurenkin. «Dirua ere lapurtu izan die. Baina nabita ere, ezin dute gebiegi saiatu horretan. Asteko 7.000 pezeta baizik ez bait die uzten. Kutsatzearen beldurrak eraginda eramaten dituzten gauzak bizkar gainean». Gaitzak kutsatzearen arrisku honen aurrean, Xabier Lekuona, preso politikoak zelda beretan biltzeaz mintzo zen herrira bidalitako gutunean «Baina ezin dugu elkarrekin bizi, haiek jartzen digutenarekin bizi behar dugu. Neri esate baterako, HIESak jota azkenetan zegoen batekin jarri ninduten zeldan. Baina ez zen hori okerreña. Gizon bark bazterrak odolez beteta uzten zituen. Miseria. Orain borgei egunez behin galeria batetik batera eramaten

gaituzte». Funtzionarioek agindutako galerian eta zeldan sartzen dituzte preso politikoak, haiek agindutako jendartean. Preso sozialek badute galeria eta zelda aukeratzetik nahi izanez gero. «Poltsak txukuntzeko betarik ere ez digute ematen. Zeldan gauzak moldatzerako batetik bestera eramana zara trasteak hartuta. Horrela ez dago estabilitatetik lortzerik. Zuzendaritzak hitz faltsuak botatzen dizkigu, eta Manuela Carmena epaileak lagunduko duela esaten du, baina ez da fidatzekoa. Orain arte ez du ezer egin egoera aldatzeko, nabiz eta honen berri izan». Egoera hobe baten esperantzan daude gose greban. «Besterik gabe, besarkada bat danoi eta animo!», dira Lekuonaren azken hitzak.

Legeak presoari aitortzen dizkion eskubideak errespetatzen ez direlako ekin zioten gose grebari.

Garbiñe Ubeda

Etxegintzaren hedapenak erreakzio ugari sortu du Lapurdin

Turismoak eztanda egin du Iparraldean

Turismoaren kontrako ofentsibak ez ditu abertzaleak bakarrik hunkitzen, bizimodu gozoa zutenak ere ingurumena aldatzen ari zaiela konturatzen dira ari: «Edertasun eta goxotasuna lapurtzen dute hautetsien laguntzarekin».

AZKEN hogeitamar urteetan proiektu turistiko asko proposatu izan da. Bestelako proiekturik, berriz, gutti aintzinatu da.

Egoera ez da azken urteetan bat ere aldatu. Aitzitik, joera gero eta nabarmenago ari da gertatzen, hautetsiek gauzak bere horretan uzten dituzten bitartean. Abertzaleek, arazo horrekin aspal-ditik ohartuta, turismoaren kontrako kanpaina ainitz antolatu dute. Ez dute, ordea, gorakada gelditzerik lortu.

Abertzaleen protesta-tzearen froga kalean izan da, eta baita zenbait herriko etxeetan ere, non jadanik abertzale batzuk lanean ari ziren.

Hendaiako adibidea har dezagun. 1982an Martine Mollek bere hautetsi lekutik lekutik, herri honetan agertzen hasiak ziren proiektu-

tuen kontra azaldu zen. Konkretuki, Sokoburuko eraikuntza animalea sala-

tzen zuen hastapenetik.

Azken hauteskundeetan, 1988an, hautetsi lekua berriz lortu ondotik, Lassalletten zerrenda proiektu horren kontra agertu da. Baina dagoeneko Sokoburuko eraikuntza nahikoa aintzinatua zen. Lassalletk dioenez, «proiektu bonen kontra azaltzen nintzelarik, batzutan bakarrik sentitu naiz bainan gaur

egun Hendaiarrek begien aintzineandute eraikuntza ikarragarri hori eta gainera gurea zen ingurumena kanpokoan eskuetan gelditzen ari dela oharitzen ari dira». Hautetsiak adierazi duenez, «Hendaiarrei ukatutako lekua bihurtu da. Orain askotan hurbiltzen omen zaio jendea, etxeen eraikuntzari dagozkion lekuak salatzeke. «Erran

Gero eta kezka handiagoak sortzen ditu kostaldearen suntsitzeak.

behar dut, azken hauteskundeetan, 'Bibarko Hendai' zerrendak arazo borren inguruan bere kanpaina antolatu zuela, eta lortu zituen emaitzek jadanik erakusten zuten bendaiarren kezka». Bere aldetik, «berriko etxeko majoritatean segituz gero, nabiago izan dut lan egin, oposizioan egoteko ordez».

Kezka zabaldu da

ostaldearen suntsitzearen egoeraz kezkatu diren lehenak abertzaleak izan badira ere, azken urteotan gero eta gehiago zabaldu da sentimentu hori. Alde bate-tik, talde ekologistak sortu dira. Eta horretaz gain, baita elkarte ainitz ere. Zerrenda abertzaleek ere, aipatu be-zala, beraien herria zaintzea izan dute lehenik eta behin, helburu.

Elkarteen kolektiboa da ingurumena zaintzeko azkenik sortutako egitura. Hogeitabost talde biltzen ditu bere baitan. Bertako kide batek, Colette Pincek adierazi dizkigu kolektibo horretan elkartzen diren guztien kezka. «Hemen, leku askotan egina izan den bezala, itsas bazterrean eraikuntzak sortzea amets bilakatu da». Colette Pinceren ustez, promotoreak iritsi direlarik, «hautetsiek edozein astakeria onartu dute eta onartzen dituzte oraindik ere». Elkar-teko kideak «golfak sortzen duen kutsadura» ez dela ahan-tzi behar gogorarazi du, «zubaitzak boteaz ba-samortua ekartzen da, eta gainera laborariei lurra kentzen zaie. Laborantzak duen egoera larria ez da antolatzen». Atsegin por-

tuentzat gauza bera gerta-tzen dela esan digu Pincek, «eta bemengo itsasoaren kutsadura larria dela jakin behar da».

Ifremer laborategi ofizia-lak frogatzen duenez, hi-drokarburoetan estatuko lekuri- zikinena da. Mer-kurioa ere bada itsasoan. «Uste dugu badela garaia kostalderako plangintza orokorra antolatzekoa» dio Colette Pincek elkar-tearen izenean, «horrengatik, hautetsi guztiengana jo dugu eta baita suprefe-tarengana».

Iparretarrak eraikuntza mugatu nahian

asatu den udazkenetik ho-a, Iparretarrak erakunde armatuak 22 lehegailu jarri ditu Euskal Herrian eta eta Euskal Herri- tik kanpo. Hunkituak izan diren eraikuntza gehienak, etxegintza eta bizitegien salerosketa komertzioan ari direnen kontra jarriak izan dira.

Iparretarrak erakundeak adierazi duenez, «holako ekintzetan jarraituko du-gu, administrazioe fran-tsesak erabakirik hartzen ez duen bitartean, turisma

Sokoburu da hendaiarrek galdutako pausaguncetarikoa bat. Promotoreek mota guztietako proiektuak sortu dituzte.

etxegintza xedeen geldia-razteko Ipar Euskal Herri osoan».

Plazaratu dituen agiri guztietan presoen askatzea eta amnistia aldiro aipatzen badu ere, Iparretarrak eraikundearen helburu nagusia kostaldean gertatzen den basakeria salatzea eta geldit-zea da. Egin diren ekintzek kalte materialak bakarrik sortu dituzte; batzutan biziki inportanteak izan badira ere, nolabaiteko oneritzia lortu dute. «Bortizkeriaren kontra gira baina Iparre-tarrak-ek egin dituen az-ken ekintzetan kalte ma-terialak izan dira eta guri ere kalte material asko egin izandigute, eta egiten dizkigute oraindik», esan

digu Colette Pincek.

Azken ekintzek oporleku bat Bidarten eta etxegin-tzako salerosdendak hunki-tzen zituzten Paben. Bidar-teko ekintzaren ondotik Bi-darteko herriko etxeak sa-laketa bat plazaratu du, baina gertatzen ari dena da, Iparraldeko hautetsiek be-ren sinesgarritasuna galdu-ko dutela ez badituzte eraikuntzak gelditzen. Miarri-tzeko hauteskundeak adie-razleak izan dira horretan, jendeak betoinaren kontra bozkatu bait du. Sentsibili-zazio honek aldaketa politi-koak sor ditzake datozen hauteskundeetan.

Ixabel Etxeberria

E Z P A L A K

■ BBK EZ DA GORORDO-REKIN FIDO

JOSE María Gorordok ez du BBKren izenean kontseilari kargurik izango Petronor enpresan. BBKk, Gorordoren postuan Jose María Salbidegoitia jarri du, EBBko partaidea eta EAJ alderdiko finantzaz arduratzen dena.

Javier Atutxa BBBko lehendakariak «El Correo Español» egunkarian aitortu zuenaren arabera, EAJk nahiago ditu «alderditik burbil dauden pertsonak» BBKko erakunde nagusietan. Petronorren dituen akzio kopuruari begiratuz gero, BBKk bi kontseilari izateko aukera du, Salbidegoitia bata, eta Jose Ignacio Arrieta bigarrena. Ohituraz, Petronorreko kontseilari karguetariko bat udaleko zinegotziren batek hartu izan du. Jon Castañares jeltzalea alkate zela, Iñaki Calzada alkateordeak izan zuen Petronorreko ardura, gero Jose Luis Robles hurrengo alkateak eta ondoren Gorordori heldu zitzaion txanda.

■ CORCUERA ETA MARCHAND ELKARREKIN

PHILIPPE Marchand Estatu frantse-seko Barne ministroak Jose Luis Corcuera Estatu espainiarreko Barne ministroari egin berri dio bisita. Bi ministroak Frantziako Poliziak Sokoan burututako operazioaren ostean bildu dira. Efe agentziaren arabera, bi barne ministroak «Barcelona komando»-ari buruz mintzatu ziren.

Marchand ministroarekin batera, Laurence Le Vert Frantziako epailea eta Irene Stoller fiskala izan ziren Madrilen, ETako «Argala komando»-aren inguruko bi sumarioen berri ikasteko asmotan.

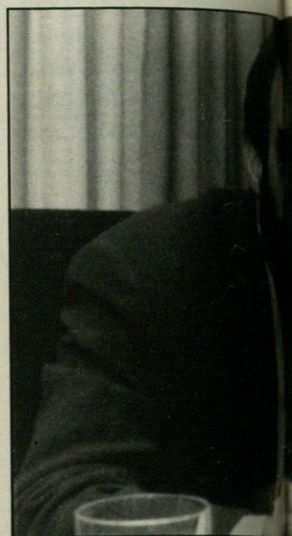
Le Vert epaileak eta Stoller fiskalak biltzen duten informazio guztia, Unai Paroten ondotik atxilotu zituztenen sumarioetan erantsiko dute.

■ 'RAMOS HIDALGO'K FIDANTZA JARRI DU DIPUTAZIOAN

IRURTZUN-ANDOAIN autobideko lur mugitze lanen ardura hartu zuen enpresak, 'Ramos Hidalgo'k, ekainaren 4ean jarri zuen Gipuzkoako Diputazioarekin sinatu duen kontratoak eskatzen zion 290 milioi pezetako (14,5 milioi libera) fidantza.

Enpresa espainiarrak astebete lehenago zuen prest dirua, baina arazo burokratikoak direla eta, ezin izan zuen tramitatu, diputazioko iturrien arabera.

Oraindik ez da enpresa hau lanean hasi, eta makinak ere ez ditu Gipuzkoako zatira eramán. Ekainaren erdi alderako lur mugitze eta berdinketa lanetan normaltasun osoz aritzea espero du Herrilan Sailak.

«Zentzurik ez luke Nafarroan PSOEek EA lagun izan eta Euskal Autonomi Elkartearen etsaitzat jotzea».

Iñaki Cabases.
Diario de Navarra, 91-VI-5.

«Guretzat Arabako instituzioetan agintzea ezinbestekoa da, eta birukoitzarekin ez gara borretara heltzen».

Xabier Arzalluz.
Deia, 91-VI-5.

«Oinarritzko arauakez badiña errespetatzen behar bezalako erantzuna emango dugu».

Carlos Garaikoetxea.
Egunkaria, 91-VI-6.

«Hitzarmen egoera hau bota salerosketa lotsagarria da [...] Urnetan azalduetako borondatea interes partikularretarako erabiltzen ari dira».

Tasio Erkizia
El Mundo, 91-VI-6.

G O R D E T Z E K O A K

HOGEI DUROKO TXANPON BATEK ERABAKI DU NOR JARRI ZINEGOTZI

HUSTESKUNDEETAKO emaitzen arabera, UILk (Unión Independiente Leizarra) eta HBk bostehun eta berrogeitamabina boto lortu zuten eta ezin erabakirik zebiltzan bi alderdietatik nor izango zuen Leitzan hamaikagarren zinegotzia. Azkenean, Iruñeko Entzutegi Probintzian hogeni duroko txanpon bat airera botata konpondu behar izan dute tira-bira. Zortea, HBren alde agertu da. Beraz, hemendik aurrera, Eusko Alkartasunak eta Herri Batasunak launa zinegotzi izango dute, eta UILk hiru.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

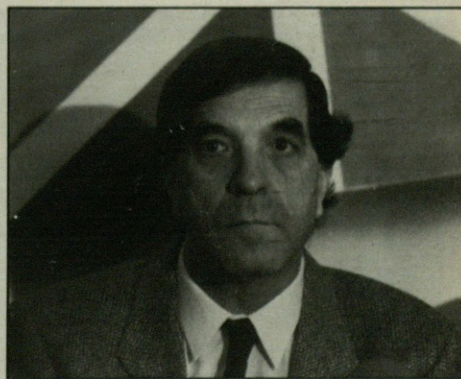
«Kriminalak bagina bezala epaitzen gaituzte, eta guk ez dugu inongo delituri egin».

Joseba Lazkano
(intsumisoa)
Deia, 91-VI-6.

LEOPOLDO TORRES

Leopoldo Torres Estatuko fiskal nagusiak, Goardia Zibila «iraindu» eta «terrorismoaren apologia» egin ote zuten susmoa hartu zien Jon Idigoras diputatuari eta Floren Aoiz parlamentariari. Herri Batasunako kideen ahotatik, Jon Erezuma eta Joan Carles Monteagudoren heriotzak «poliziaren mende-kua» zirela entzun bezain pronto «neurriak» hartuko zituela bota zuen Torresek. Auzitara eramateko agindua berehala gauzatu da: Espainiako Auzitegi Goreneko fiskal goak Idigoras eta Aoizen kontrako kereila jarri du. «Las cosas de palacio van despacio», zioen esaera zaharrak ●

JOSE LUIS ELKORO

Mahai nazionaleko kidearen ustez ez dituzte Jon Idigoras, Floren Aoiz edo komunikatua idatzi zutenek merezi Espainiako Auzitegi Goreneko fiskal goak jarritako kereila. Diligentziak «prentsan botatzen diren gezurren kontra» beharko lukete izan, «ez bait zuten Gernikan gertatutakoaren berri eman». Fiskalak «HB pertsegitzen» lan handiegia hartzen dituela eritzi du Elkoro. Bitartean, «gai batzuei buruz informazio asko ematen da. Aldiz, beste batzuk izkutatu» egiten dira. Berak oso garbi du Erezuma eta Monteagudo «garbitu» egin zituztela. «Askotan gertatu da borrelakorik» ●

«Gure militanteen bizitzak eta baita goardia zibil eta baten familikoena ere salbatuko ziratekeen PSOEn gobernuak keinuak egin izan balitu elkar bizketan hasi ahal izateko».

ETA.
Egin, 91-VI-6.

«Udaletara pertsonak eraman behar dira, eta ez alderdiak».

Gregorio Ordoñez.
El Diario Vasco, 91-VI-3.

Aljeria kontsentsuaren bidean saiatu beharrez

IRAGARRITA zegoen Magrebek oraindik tentsio eta eraldakuntza gogorrek biziko zituela. Orohar, Magreb guztian gertatutako «Ogiaren erreboltak» izan da une horien lehen-biziko urratsak: Marokko, Tunez, Aljeria... Eta urrutiago abiatuz, Jordania eta Egipton ere izan dira antzerakoak. Ez da kasualitate hutsa erreboltok mugimendu integristak indar-

tsuak diren lekuetan gertatu izatea. Estrategia berarekin jokatzeko dutela aipatu izan da, eta baieztapena ez da txantxetako, Saudi Arabia eta Sudanek bultzaturik, berez ere oso indartsuak diren alderdi integristek hankaz gora jarri bait dezakete Magreb osoa.

Golkoko gerrak oso agerian utzi zuen magrebiarrek Mendebaldearekiko sentitzen zuten mesprezua. Eu-

ropa oso asaldaturik geratu zen integristen indarrarekin. Orduantzetik iragarri zen aurki aldekako sakonek gertatu beharko zutela afrikar iparraldean. A zer nahaste-borraste sor litekeen integristen ametsak —Itsaso Gorritik Atlantikorainoko estatua islamiarra— Europa edota Mendebaldearen interes berekoi eta nagusitasunarekin topo eginez gero. Integristek mehatxua izan liteke indar aurrerazaleentzat, eta oraingoz bederen Salbaziorako Fronte Islamiakoaren (FIS) indarrak horixe erakutsi du Aljerian. Emakumeen mugimendua eta bereberrak, horren lekukotzat adierazgarrienak.

FISekoek grebari ekin ziotenean Chadli Benjedidek ozen adierazi zuen hauteskundeak hala nola burutuko zirela, prozesu demokratikoa gehiezin dela. Ez zuen behar izan denbora gehiegirik iritziz aldatzeko, bizi-pahiru egunetara sitio egoera ezartzea eta hauteskundeak lau hilabetez atzeratu zituen eta. Gobernuak dimisioa egin zuen eta FIS ere nahiko pozik.

ERREBOLTAREN oinarrian Benjedid lehendakariak integristen aurre egiteko harturiko neurriak kontra egitea zegoen. Iazko ekaineko udal hauteskundeetan FISek lortutako arrakastaren aurka berriz neurri hartu zituen Benjedidek: arrakastak bultzatzea (bereberrak kaleratuak).

Aljerreko kalea integristen esku egon izan da, militarrek kalean daudelarik ikusi behar zer gertatzen den.

Denbora luzez ihardun du borrokan ANCK eta oraindik ere berean jarraitu beharko du.

tetuz); eta hauteskunde legearen birmoldatzea, zonalde erruraletako botoa indartuz eta FIS nagusia den hirietako botoa ahulduz.

FISek ez zion amuari heldu eta greben erronka luzatu zion Benjederi. Honek sitio egoeraren ordagoa atera zuen mahai gainera. Batera edo bestera, ondorio nagusia hauteskunde atzerapena izan da, eta egia esan ez dirudi atzerapen hau txarto etorri zaienik ez Nazio Askapen Fronteari (FLN) eta ezta FISi berari ere. Integristentzat grebak garaipen bat suposatu badu ere, bestetik bere baitan dituen zuzendaritza arazoan azaleratzea suposatu du; hots, alderdia zuzentzeko moduan Abasi Madani eta Ali Belhadj buruzagi biek, eta Majlis Churaren (kontseilu kontsultiboa) arteko desadostasun sakonak. FIS ez da zatiketarik urrun ibili eta behar du, bai, denboraldi bat bere baitan ordena apur bat jartzeko.

Lehendakariak, oposizioaren onarpenarekin, Ahmed Ghazali erreformazalea izendatu zuen lehen ministroa, jadanik oposizio guztiarekin, FIS barne, kontaktuan hasi dena. Salbazio gobernura jo ezik, Aljeriak konponbide zaila du. Sitio egoera jartzea Benjediden maniobra bat bes-

terik ez da izango seguru asko, ez dirudi boterean mantentzeko tresna gisa erabili nahi duenik. Bestela ez bait luke zentzurik hiru urte hauotan eramandako transizio denborak, eta gainera epe laburrean jausiko litzatekeelako, seguru asko kale iskanbila ugariren ondoren gainera.

AFRIKAKO iparraldetik bere hegolderaino eginez gero, laster une historiko bat biziko dela esan liteke. Hegoafrikaz ari gara, eta une historikoak ez du bapateko aldaketarik esan gura. Joan den astean legebiltzarrak apartheidaren sostengatzen duten hiru lege nagusietarik bi indargabetu zituen: luraren legea eta lurraldea arrazaren arabera zatitzen zuen legea. Lehenbizikoaren arabera luraren

gehiengo handia zurien esku zegoen, eta bigarrenak populazioaren gehiengo nagusia lurraldearen %13an bizitzera behartzen zuen. Orain apartheidaren sostengu nagusia besterik ez da geratzen, eroldaren legea alegia. Honen arabera beltzek ez dute boto eskubiderik, eta populazioa lau arrazatan banatzen da: zuriak, indiarak, mestizoak eta beltzak. Frederik de Klerk lehendakariak adierazi duenez, ekainaren 30erako lege hau ere indarge geratuko da eta horrela apartheidaren sistema, lege aldetik erabat deuseztuta.

Legea ezarri zenetik berrogeitabat urte geroago, hala ere, ezin esan «desarmatze» horrekin apartheidaren amaiera erabatekoa denik; gauza bat da legea eta bestea ia mende erdiko sistema basatiaren aztarnak erabat desagertaraztea. Ez dirudi zuriok onartuko dutenik hori, eta ez dirudi zuriak boterea beltzen gehiengoaren eskuetan utziko duenik. Ez behintzat epe laburrean, nahiz eta epe luzean ez zaien beste erremediorik geldituko. Transizioa prestatzeko garaiak dira eta zuriak etorkizuna ondo lotzen saiatuko dira, zalantza barik.

— Salbazio gobernura jo ezik Aljeriak konponbide zaila du eta sitio egoerak prestakuntzarako denboraldia suposatuko du seguruenik ●

Lukas Martinez

Intsumiso edo desertore bilakatu dira gazte lituanier gehienak

«Sovietarrak ez bagara ezin gaituzte Armada Gorria zerbitzatzera behartu»

Armada arrotzak alde egitea ezinbestekotzat jotzen dute.

Martxoan bete ziren urte bi lituanierrek SESBrekiko beren independentzia aldarrikatu zutenetik. Erabakia irmoa bazen ere, luze joko dute oraindik Estoniak, Letoniak eta Lituaniak beren egiazko burujabetza lortu artean. Halere, hartuak dituzte neurri zehatzak eta, besteak beste, legez onartu diete beren gaztediei arrotza duten ezein armadatan zerbitzurik ez egiteko eskubidea. Armada Gorriari intsumiso atera zaizkio gazte baltikar gehienak.

INDEPENDENTZIA

aldarrikatu aurretik, berrogei bat mila gazte lituanier joaten zen urtero soldadu armada sovietera. Txanda bitan eramaten zituzten, erdia udaberri partean eta bigarrena udazkenean. 1990eko udaberrirako gauzak aldatzen hasiak ziren eta gazteek boikota egin zioten erreklutamenduari eta 3.000 lagun eskas abiatu zen soldadu. Udazkenean, berriz, 18.000tik 1.300 besterik ez ziren mobilizatu eta,

hauetarik asko, indarra hartu eta joatera behartu zuten.

Ordurarte azarotik aurrera, mobilizazio hori eta apurtu egin zuten. Udalak ezin zuen elean ekin zitzaion udaberriko txandari. Udazken parteko azken mobilizazio txanda martxora arte luzatu dute sovieterrek eta, halere, 1.500 lituanier basterik gabe hartzerik izan Armada Gorriak.

Datuok Vilniusen jasotako tugu, barrikadaz eta harre-

■ Gazte asko indarrez hartu eta soldadu joatera behartu dute ●

babesturiko Legebiltzar barruan. Leiho bakoitzean areaz beteriko sakuak aurkitu ditugu eta alboan soldadu bana. Besoan bandera lituaniarra eta eskuan II. Gerra Nagusi garaiko fusila zaharkitua duten gazte hauek dira, hain zuzen, intsumisoak.

■ Gobernuaren babespean

Jaila da zenbat intsumiso dagoen zehaztea, batzuk Legebiltzarra eta Gobernuaren babespean aurkitzen badira ere, piloak ezkutalekua eta klandestinitatea aukeratu bait du militar soviatarrengandik ihes egiteko. Baina ez dira horiek bakarrak. Armada Gorrian 35.000 lituaniar dago oraindik, nahiz eta azken urte honetan hiru bat milak desertatu egin duen. Izan ere, bi edo hiru urtetako soldadutza da soviatarrena eta, berez, independentzia aldarrikatu aurretik izan ziren eramanak milaka lituaniar horiek.

Guzti honen berri Dalia Taraibiének eman digu. Emakume hau da desertore nahiz intsumisoez arduratzen den Gobernu Batzordeko burua. Bere babespe zuzuenan aurkitzen dira 1.700 desertore eta bera da gazte hauek eta aginte nazionalaren arteko zubia. «Orain biru urte Fronte Herritarraren baitako Emakumeen Batzak delegazio bat osatu zuen Armadan zer gertatzen ari

Armada Gorrian zegoen hainbat lituaniar gobernu abertzalearen zerbitzura jarri da.

zen ikertzeko», diosku Taraibiének.

Urtero urtero 20 bat lituaniar hiltzen zen soldadutza eta militarrek ez zieten familiei gorpua ikusten uzten. Halere, ezkutuan zabaltzen ziren kuxak eta agerikoak ziren tortura aztarnak: «Izugarriena zen Armadak berak izkutatu egiten zituela basakeria hauek».

Hilketak, torturak, bortxaketak, lapurretak... Armadaren baitan terrorea nagusi dela azpimarratzen

riek banan bana aztertzen ziren eta ihesa zergatik ematen zen argitu ondoren, soldadua bera zigortu beharrean errudunak zigortzen hasi ziren.

«Baina independentzia aldarrikatu genuenetik, gero eta gehiago politikoak dira soldadu ez joateko gure gazteek dituzten arrazoiak eta jende haudefendatzea oso zaila egiten zaigu», esan ondoren, honela darrai: «basierakoak justifikatzea erraza bazen,

tzen da solaskidearen hitzetan, Gobernuak hitz gorrorak esan baina ekintzetan lotsati dabilela, alegia. «Egia da gazte guzti hauek Legebiltzarra eta gobernuaren babespean daudela ofizialki, baina egia da ere ez bata ez besteak ez dutela ezer konkreturik egiten horien babesteko», diosku.

Dena den, indar soviatarren kontra behar beste indarrik ez duelako ez dela Administrazio lituaniarra gehiegi ahalegintzen, gaineratzen du: «Legez bai, defendaturik daude baina kontrako aldeak ez die jaramonik egiten guk erabakitako legei».

■ Badira desertoreen bila etorri eta soldadu izaten jarraitzen dutela ikusirik gustora geratzen diren ofizial soviatarrak ●

du emakume honek eta, frogagisa, Legebiltzar Batzordea martxan jarri zutenetik eta soldaduei babesa eskaintzen hasi zirenetik, milaka eta milaka gazte, baltikarrak eta bestelakoak, desertatu eta beraingana jozuela argitzen du. Kasu ho-

jasandako tratu txarrak agerikoak zirelako, hauek ez dute inolako aitzakirik lege soviatarren arabera eta, lege lituaniarrei dagokionez, inork ez du bere gain hartu nahi gakoak».

Hitzen eta ekintzen arteko etena ematen dela soma-

■ Intsumisoeen defentsan

er egingo eta, herritartasun soviatarren uko egitea otu zitzaion lituaniarrei. Diotenez, herritar lituaniarrak badira, ezin dira beste inongoak izan eta, beraz, beste herri batek ez du inolako eskubiderik alboko

Lituaniarrek ez dute samur ahanztiko Armada Gorriaren sarraskia; umeez ere gogoan dute gertatutakoa.

herrietako gazteak soldadutzara behartzeko. «*Badakigu aitzaki juridiko butsa dela baina besterik egitea oso konplikatua suertatzen zaigu*», gaineratzen du Taraibienék: «*Oso modu primitiboz defendatzen dugu jende hau, ezkutatzen ditugu, lana eskaintzen diegu, jatekorik, arropa... egunero datozkigu izuturik, militarrek etorri eta bortxaz eramango dituztelakoan*».

Izatez, badago ordezeko zerbitzua arautzen duen legea baina, Taraibienék berak azaltzen duenez, Parlamentuak berronetsi gabe dago oraindik. Gazte intsumisoek beren aberriaren defentsari ekin diote; Administrazio nazionalaren egoitzen babes-lanak, buruzagi abertzaleen bizkarzain gisa, muga-zaindari... beren he-

rriazen zerbitzuan jarri dute euren burua batzuek. Beste batzuk ordezeko zerbitzuan dabiltza enpresatan eta, elkagaien eskasiagatik, baserriarrek etxean lan eginez betetzen dute legea.

Esan beharra dago, dena den, Gobernu nazionalaren aginduz derrigorrezkoak direla behar guztiok eta, esan bezala, soviatarren soldadu ez lituaniarren «morroi» izan nahi ez duten gazteentzat zigorrak arautzeko egitasmoa eskuartean duela Gobernu nazionalak. Zer dioten soviatarrek guzti horietaz? «*Badira ofizialak desbertoreen bila etorri eta soldadu izaten segitzen dutela ikusirik, nabiz eta bere herriaren zerbitzuan izan, gustora geratzen direnak, baina horiek guztiak dira*», esaten du Dalia Taraibienék.

Eskuartean duten legeak zerbitzu militarra eta derri-gorrezkoa arautzen du. «Ezin dugu abantzi, bala-ber, —gaineratzen du— Armada Gorriaren erregi-menduak bor ditugula eta une bonetan gure erregi-mendu propioak osatuko bagenitu, horrek ondorio izugarriak izango lituz-keela».

Soldaduzka Lituanian

Horrexegatik, moskutarren eta lituanien arteko ne-goiazio mahaian zerbitzu

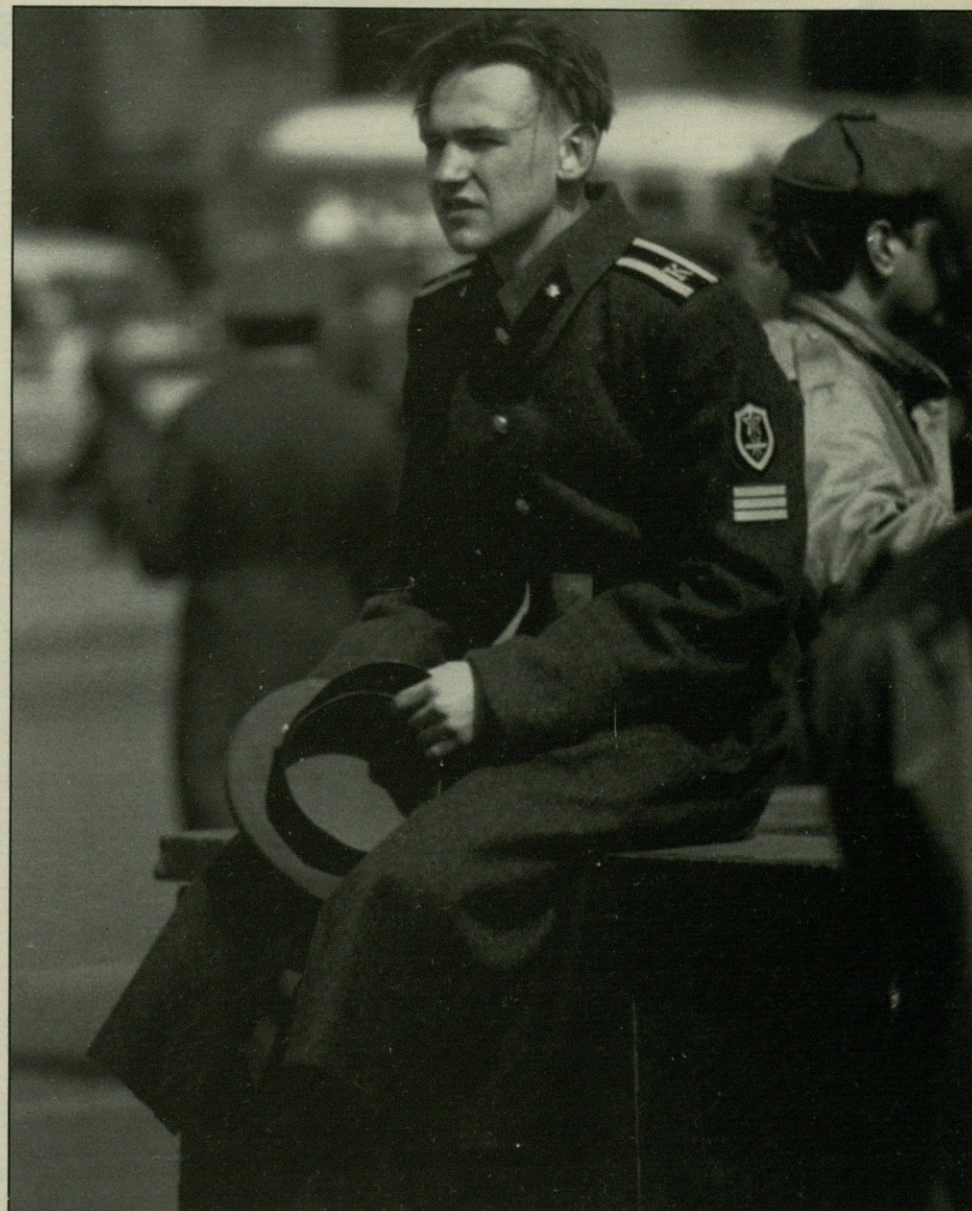
■ «Zorua litzateke horien kontra militarki aritzea» ●

DALIA TARAIBIENÉK

militarra eta tropa gorrien kanporatzea dira lehenengo puntuak, ezin bait da ahaztu 300.000 militar gorri da-goela oraindik Lituania. Baltikarrentzat tropak probakazio hutsa dira, erre-klutamendua hasi orduko gazteek joaterari uko egiten diotenean, bortxaz eramaten dituztelako, eta honek, «arazoak konpondu baino, gatazkak besterik ez ditu sortarazten».

Ezin da ahaztu gainera ia egunero dagoela militar soviatarren eskuhartzeren bat. Pasa den astean bertan, militar gorriek Lituaniako aduana postuak okupatu zituzten bien arteko gatazka areagotuz.

Egoera honetan ez dutela lituanien Armada osatu-ko argitzen digu solaski-deak, eta oraingoz muga-zaintzarako eta barne tro-

Gero eta gazte gutxiagok egiten du soldaduzka sobietarrekin.

pak besterik ez dituzte era-tuko: «Armada erregularra mugakideen kontra bo-rrokatzeke litzateke eta gure herria txikiegia da saltsa borietan sartzeko».

Etorkizunari begira sol-dadutza mantentzearen aldekoak badira ere, ezagu-tzen dutena baino askoz ere baldintza hobetoetan izango dela azpimarratzen du. Hau da, mobilizazioa 19 urtekoei luzatuko zaie eta ez 18 dutenei; kasu batzuetan bi urtetakoa izango da eta

besteetan, berriz, urte t'erdikoa, eta ez orainarteko bi eta hiru urteak. «Horretaz gainera, muga-zaintzarako eta barne arazoetarako profesionalik ere izango da etorkizuneko Armada borretan», dio.

Jakin, ondo dakite litua-niarrek nazio txikiek ez du-tela sekula gerra bizitu eta, ezer izan badira, biktimak izan direla historia osoan zehar: «Inguruan ditugun indarrak zein izugarriak diren ikusirik, zorua li-

tzateke horien kontra mi-litarki aritzea. Baina po-pulazio osoa prestatzen badugu eta arerioari psi-kologikoki eraso egiten badiogu, izango dugu au-kerarik. Nik uste ezein okupazio indargabetzeko erresistentzia zibilak au-dera handiagoa duela bo-rroka armatuak baino», diosku azkenik.

Iñigo Bilbao

HISTORIA ETA GERO

Amaitu da Historia. F. Fukuyama, 1989

■ LEHENDAKARI TENISTAK

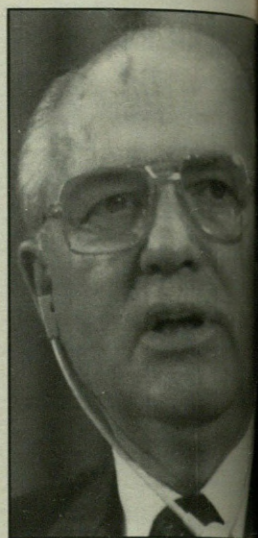
ARGENTINA, Brasil, Paraguay eta Uruguayko lehendakariak bakoitzaren indarra eta trebezia neurtuko dituzte datorren urrian Montevideon, Uruguayeko hiriburuan. Hegoaldeko Merkatu Batuaren eztabaidarako bilkura izango dute urrian eta lasaigarri gisa hartu dute ideia lehendakariok. Partiduak binaka izango dira eta lehendakari bakoitzak bere estatuko puntako tenistak izango ditu lagun moduan. Afarietan edota bazkarietan bederen genero gutxiago geratuko da soberan mahai gainean. Diplomaziarren munduak arreta bereziarekin jarraituko ditu partiduon emaitzen ondorioak, eta arrakastatsuak izanez gero, aurrerantzean negoziazio politikoaren munduak sakoneko eraldake-

tak ezagutu ditzakeela iragartzeko moduan gaude.

■ ETIOPIAKO LEHOIA GOSEZ HILTZEN

HERRITARRAK bezain une gorriak ari da pasatzen Toto, Etiopiako inperioaren sinboloa den lehoia. Duela bi aste gerrilariak lehendakariaren jauregia bonbardatu zutenean ez zuen inongo zauririk izan baina orain soldaduek ez dute elikagairik berarentzat. Izan ere Totok ardi bat behar du hiru egunez behin, eta soldaduek zail samarra dute hori lortzea, zazpi milioi pertsona gosez hil daitezkeen estatuan. Kasetariak jauregira sartu ahal izan zutenean goseak jota aurkitu zuten lehoia eta kilo bat okela erosi zioten baina haginek eta ohitura ezak arazoak sortu zizkieten okela mastekatzera koan.

E L E M E L E

«Perestroikak aurrera ez badu egiten, denboraldi baketsuan sartzeko aukera baizeak eramango du. Mendebaldeak guk bezain beharrezkoa du perestroika».

Mikhail Gorbatsxov.

«Goiz da oraindik Israelen negoziatzera joateko».

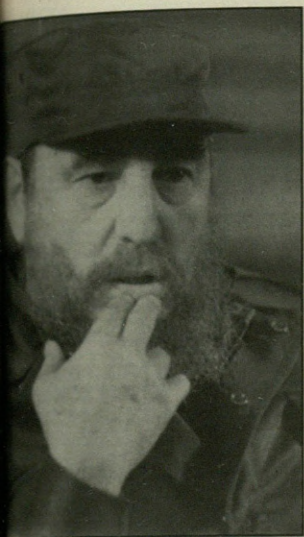
Jordaniako Husein erregea.

«Mesedez, ez ezazue pentsatu SESBek laguntza masibo zuzenik izango duenik».

Dan Quayle, EEBBko lehendakariordea.

«Ez nire ministroak eta ez ez dugu esperientziarik, bainagure zintotasunak Nepal gobernatzen lagunduko digu».

Girija Prosad, Nepaleko lehen ministroa.

*«Sozialismoaren porrotaz
bitz egiten da eta... Non da,
bada, kapitalismoaren
arrakasta, Afrikan, Asian,
América Latinan?; Non da
kapitalismoaren arrakasta
milaka milioi pertsona bizi
diren leku horietan?».*

Fidel Castro.

*«Erreferenduma onartzean
Hassan II.ak kalkulu akatsa
izan du. (...) Eta
Marokkorentzat suizidioa
litzateke nazioateko
komunitateari aurre egitea.*

**Mahfud Ali Beiba, RASDe
lehen ministroa.**

*«Mafiaren jokamoldeak
Italiako sare nazional osoan
sustraiturik daude».*

**Vincenzo Scotti, Italiako
barne ministroa.**

*«Israeleko gobernuaren
izenean, Jerusalemara
etortzera gonbidatzen dut
negoziatzen hasteko, edo
bestela, nabiago badu, geu
joango gara Ammanera».*

**David Levy Israeleko
Atzerri ministroa.**

O I H A R T Z U N A K

EEBB, MEXIKO ETA KANADA: IPARRAMERIKETAKO MERKATUA

IRAGAN 13an bildu ziren hiru estatuok Iparrameriketako merkatu batuari buruzko negoziaketei ekiteko. Japonia eta Europaren erronka gero eta handiagoa dela ikusirik EEBBak merkatu bila ari dira, lehenbizi Ameriketako Ekimenarekin (Latinoamerikarekin komertzio librea bilatzen duen ekimena) eta orain iparraldekoen akordioa bilatuz. Akordioaren testua 1992ko udaberriko prest izango dela espero da eta martxan jar dadin estatuetako legebiltzarren onarpena besterik ez da beharko. Merkatuak 362 milioi kontsumitzaile izango ditu eta sei bilioi dolarretako Barne Produktu Gordina (BPG), munduko handiena. Orain arte Europako merkatuak izan du handiena, 4,5 bilioik BP-Garekin.

FMLN ETA GOBERNUAREN NEGOTIAKETEK HUTS EGIN DUTE

JOAN den maiatzaren 25etik ekainaren 2ra arte FMLNk eta El Salvadorreko gobernuak burutu duten negoziazio prozesuak porrota ikusi du. Alde biek elkarri botatzen diote porrot honen errua. FMLNk salatzen duenez, orain gobernuak ez du onartzen Indar Armatuaren izaera aldaraziko duen ezer, hasieran onartu zuen bezala. Gobernuak, bestalde, NBek egindako proposamena FMLNk errefuxatu egiten duela salatzen du. Eta alderantziz. Jadanik iragan da hilabete alde biek konstituzioa aldatzeko akordioa onartu zutenetik eta oraino Legebiltzarrak aldagaiak diren puntuak aztertzen ere ez da hasi. Honen aurrean, FMLNk ARENAko zenbait sektore eta Indar Armatuek gobernu esku loturik dutela adierazi du.

ARABA EUSKARAZ EGURALDIAREN MENPE

Aurtengo Araba euskaraz Armentian ospatuko da. Hori dela eta, antolakuntza lanetan diharduten Natxo Gutierrez eta Kandi Anda elkar hizketatu ditugu. Aurten Arabako Ikastolen Elkartearen arduratuko da antolakuntzaz, orain arte egin ez den bezala, Iparraldean jarraitutako eredu aurrera eraman nahian: ikastola guztien artean eta leku berean antolatzea.

KONTUTAN izan behar dugu aurrenik Arabako egoera zeharo ezberdina dela. Hau da, ikastola gutxiago daude, eta herriak

oso txikiak izateaz gain oso sakabanatuak daude. Horrelako ekitaldi batek izugarritzko lana eta laguntzaile ugari eskatzen du. Beraz,

errazagoa da elkar lanean aritzea, jendeak esperientzia gehiago hartzen duela.

Antolatzaileen esanetan,

datozen urteetan eredu berdina mantenduko dute, baina eta aurten oso ondo antolatzen bazaie. Aurtengo helburuak bi izango dira: alde batetik euskara berreskuratzeko ikastolen proiektua bultzatzea eta bestaldetik Nafarroako ikastolei diru laguntza ematea. Jakin badakigunez, hango administrazioak ere die ikastolei laguntza ematen eta ikastola berriak sortzeko orduan ez da

inolako erraztasunik. Diru hau Nafarroako Ikastolen Elkarteari zuzenean eman-
go zaio, inork baino gahia-
go bait daki zeintzuk diren
egoera larriagoan dauden
ikastolak.

Gasteizen euskara kolokan

Ionela izanda ere, Araban
bizi den egoera ez da askoz
hobeagoa, euskararen era-
bilpenaren aldetik behin-
tzat. Gasteizen adibidez, es-
tadistiken arabera %2k era-
biltzen du euskara kalean,
eta euskaldunen kopurua
12.000koa izanik bakarrik
4.000 pertsona inguruk
erabiltzen dute euskara.
Naxok dioenez, *«indar
gutxi daukagu, eta dauka-
gun gutxi hori sakabatua;
eta orain arte egindako
lanaren fruitua ez da age-
ri»*.

Txarrena ez da Gasteizko
kaleetan euskararik ez ent-
zutea, baizik eta ikastoletan
ere ez dela entzuten. Hori
dela eta, Elkartetik «Euska-
raz Bizi» egitasmoa bultza-
tzen ari dira. Egitasmo hau
ereduen gainetik dagoen
proiektua da. Ez da ikasto-
lan bakarrik aplikatzeko,
baizik eta geletatik kanpo-
rantz ateratzeko. Euskarak
gero eta esparru zabalagoak
erdiestea etxean, autobu-
sean, kalean eta abarretan,
hori nahi da. Labur esanda,
«erdarari tokia jatea» litza-
teke helburua.

Arabian 8.000 haur daude
ikastoletan gutxi gora
behera, baina institutoetara
joan behar dutenean,

Beti bezala, jende jario handia espero da Armentian.

gehienek A eredia aukera-
tzen du, hainbat urtetan
egindako lana bertan
behera utziz. Normalki lema
aukeratzerakoan, bi hitz
kontutan hartzen dira, bata
Ikastola (bera bait da anto-
latzailea), eta bestea Eus-

kara. Hauekin hitz joku bat
egiten da bi hitzak elkartuz
eta horra hor lema: «Euskara
bizia, ikastola hazia». Aurten
azpimarratu nahi dutena
zera da, euskaraz bizi nahi
dutela eta horren hazia
ikastola dela.

Araba Euskaraz-eko an-
tolatzaileen ustez, egural-
diak jendearengan eragin
handia dauka eta hau alde
izanez gero, iaz baino jende
gehiago hurbilduko dela-

koan daude, 35.000tik gora,
hain zuzen ere. Diru aldetik,
joan zen urtean baino
gehiago lortzea espero dute.
Iaz 8,5 milioi pezeta lortu
ziren (415.000 libera ingu-
ru). Orain arteko salmenta
oso ondo doa batez ere
ikastola eta eskoletan, baina
batzokietan, herriko taber-
netan, elkartetxetan eta
abarretan berriz oso gutxi
saldu da. Beste diru iturri bat
publizitatearen bitartez lor-

**■ Gasteizko kaleetan ez entzuteaz gain,
ikastoletako pasiloetan ere ez da
euskararik entzuten ●**

Edozein leku ona da Araba Euskarazi bultzada bat emateko.

tzen dena da. Hau da entrepresei, erakundeei eta lagunei hormirudietan, pankartetan eta esku programetan azaltzeko eskaintzen zaien aukerari esker.

Hala eta guztiz ere, badituzte diru iturri finko ba-

tzuk, horien artean Euskal Herriko udal askorena.

Araba Euskaraz-era hurbiltzen den jendea Euskal Herriko leku guztietatik dator eta hau antolatzaileen ustez oso garrantzitsua da, beraiek ematen duten la-

guntza moralagatik zein dirulaguntzagatik. Hala ere, ezin da ahaztu arabatar guztiengana iristea dela helburua, *«gure proiektua Araban gauzatu behar delako eta ereserkiak esaten duen bezala Araban geuk arabarrok atera behar ditugu babak zorrotik»*.

Antolakuntzari dagokionez, urtariletik dabilta lanean, baina hauen ustez oso denbora gutxi da. Denak (Herri urrats, Ibilaldia eta Araba Euskaraz) aldi berean hasten dira eta denboraz estu ibiltzen dira, azken momentuan presaka eta korrika. Honegatik izugarrizko abantaila izan da Elkartea osatzen duten hamabi ikastolak horretaz arduratzea. Prestakuntza lanetan zirela, hainbat oztopo eta traba izan dituzte bai kanpotik eta bai beraien esperientzia

urriaren ondorioz. Horrela, ko... bat antolatzen izugarrizko montaiia da eta sekulako erronka daukate lan haundia. Eta beraiek lan mota honetan zaildu gabe, koak dira. Gehien estimatzen dutena erakunde, alderdi politiko eta kalek jandearen lan egiteko erraztasuna da. Araba Euskaraz ospatuko den egunaz aurrete, hainbat herritan zenba

■ Azpimarratu behar da Arabako ikastolen sortzaileari, Izaskun Arruei, egingo zaion omenaldia ●

ekitaldi prestatu dituzte baina ez orain arte egin diren bezalakoak. Aurreko urteetan aste kulturalak antolatzen zituzten, baina azkenengoan herrialde mailan antolatu denez, ezinezko gertatzen zaie Arabako herri guztietan kultur aste bat egitea. Hori dela eta, herri garrantzitsuenetara Kultura biltxo taldearen antzeztokibana eramatea erabaki dute.

Azkenik, azpimarratu behar da Araba Euskaraz berrikuntza bat dagoela Izaskun Arrueri omenaldia egingo zaio. Izaskun Arruei izan zen Arabako ikastolen sortzailea. Emakume bat bere etxean hamar ikastolarekin hasi zen klaseak ematen, eta ondoren Olabik ikastolako sortzaileetarik bat izan zen.

Igone Olarte

Ricardo Ezpeleta

Egitaraua

- 10etan:** Zirkuitoaren inaugurazioa. Txalaparta eta aureskua. Ikastolako umeek parte hartuko dute.
- 10.30etan:** Arabako bertsolari eskolako bertsolariak.
- 11etan:** Trikitixa (Areta eta Gasteizko eskolak).
- 11.30etan:** Herri kirolak.
- 12etan:** Arabako esko-

larteko dantza topaketa.

- 13etan:** Iparraldeko herri kirolak. Sebastopoleko Titiriteroak.
- 13.30etan:** Argentina-tik etorritako abesbatza euskalduna. Bertsolari nagusiak.
- 14etan:** Izaskun Arrueri omenaldia.
- 16etan:** Fanfareak. Kukubiltxo taldea.
- 17.30etan:** Ruper Ordorikaren kantaldia.
- 19etan:** Minxoriak taldea.

HEZKUNTZA MUSIKALAK AMETS DOINURIK EZ DU

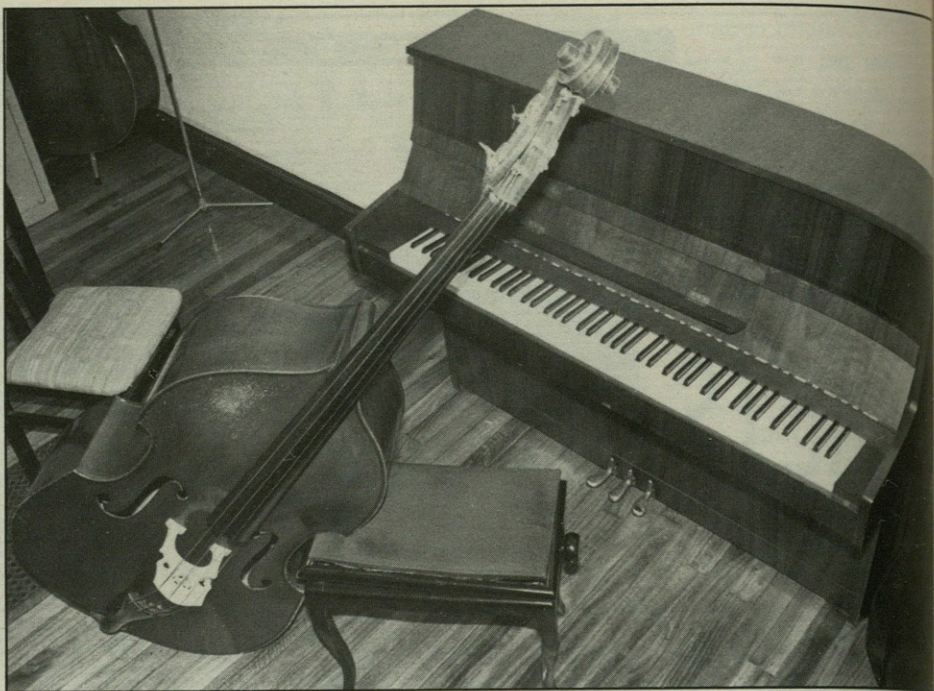

Orain arte bizitako gatazkak udal musika eskolen eta Eusko Jaurlaritzak araututako kontserbatorioen artekoak izan badira ere, hezkuntza musikala bira izugarria emateko prest dago. Salto hau, LOGSE, ikasketa artistikoak arautuko duen lege erreformazaletik datorrigu. Bitartean, Euskal Herriko Goi Mailako Kontserbatorioa izango denak, egoera kaotikoa bizi du.

MUSIKA tresna desberdinak aldi berean entzutea —pianoko ariketak, bibolinen afinatzeak, fagotaren soinu tristearen negarrak—, benetan arraroa da. Hurrengo pasiloko lehendabiziko gelan kamarazko akordeoi eta txistu bikote batek euren arteko erantzunak antolatzen ditu, umeak hurrengo gelan solfeatuz abesti desberdinak kantatzen ari dira, eta azkenik, kontrabaxuen eta perkusionisten xilofono eta erritmoak nahasi egiten dira. Benetan sentsazio arraroa. Pasilo hutsak, musikaz beteriko pasilo hutsak, ikasketa ordu eta lan asko eta gero jorratutako musika. Mozart, Kreutzer, Bach, Rachmaninov, Arriaga, denak batera, giro berezia. Bertako tronpa ikasle batek esan zidan bezala, «*Eusko Jaurlaritzan eta udaletan musika ikas- tea zer den jakingo balute, gauzak ez lirateke horrela antolatuko*».

Kontzertu eza

Erreforma hitz egin baino lehen derrigorrezkoa da udal musika eskolen egoera eta goi mailako kontserbatorioen egungo egoera azaltzea. Duela bost edo zazpi urte inguru, sare berri bat antolatu zen, kontserbatorio 'ofizialek' matrikula librean aurrean agertzen zuten erantzun eza aztertutaz. Antolaketa honen arabera, herri bakoitzean udalak araututako kontser-

Erromantizismoz beteriko hezkuntza musikalak bestelako errealitatea bizi du.

batorioen sorrerarako eskubidea aurreikusten zen. Hauen behar musikalak asetzeko, maila desberdineko musika eskola edo udal kontserbatorioak agertu ziren euskal herrietan, honetaz aparte, musika eskola pribatuak jada bazeudela kontutan hartuz. Urteak pasatu eta hasierako beharrak ere handitu ziren, espezializazio handiagoko irakasleen beharra kaleratuz. Apurka udal bakoitzak bere arazo berriak konpondu zituen baina problemarik larriena zintzilik zegoen, gero eta larriago bihurtuz: udal eskoletako —edo eskola edo akademia pribatuak— ikasleak aztertzeako eskubidea nori dagokio?

Udal musika eskolak existitu baino lehen ikasle hauek independente gisa eta matrikula librez aurkeztu ziren —eskola pribatuak bezala— eta orduan, azterketa egunean, gorputza dardarka eta urduritasuna belarrietan ere nabaria zenean, heltzen zen urte osoaren unerik erabakikorrena. Udal eskolak, hasieran, azterketa eskubiderik ez izanik, arazo honi zegokionez, toki berean zeuden. Eusko Jaurlaritzak egoera hau ikusiz azterketa eskubideak luzatu zizkion mota honetako eskolari. Hori bai, azterketa eskubidea oinarrizko graduatan soilik, pribilegiatuenak erdi mailako graduatan, aplikatzen zezaketen. Bestetik, 'ofizial' izaera eskuratu zuten.

Aranaga Jaunak, Lakuako Hezkuntza Espezializatuen arduradunak esan digunaren arabera, «*aurten, Bilboko Kontserbatorioan adibidez, sei mila eta piko matrikula libre egon dira, 3.500 matrikula ofizialek*

aparte. Matrikula librean jetsiera hau udal mailako musika eskolek oinarrizko mailetan duten azterketa eskubideari esker eman da. Aurreko urtean 10.000 izan ziren matrikula bakoitza eta 1988an 20.000ra heldu ziren».

ARGIA. Nola sortu zen Txirula Mirula Musika Hezkuntzarako Saila?

I. URBIETA. Orain dela 20 urte ni bezalako askok konpromiso hartzea erabaki genuen euskal kulturaren behar keta nolako egoeran zegoen ikustean. Garai hartako konpromiso larria izan zen utzi nituen eta onarazteko na maisua izatea zela pentsatu nuen. Horri zegoen aukera, hain zuzen musika euskalduntzea, eta euskal izaera euskal kultura aurrera ateratzea. Ez bakarrak musika lantzea arte be-

■ Musikako ikasleen arteko kontresana euren izaeran datza; batzuk musika hobby bezala hartzen duten bitartean, besteek espezializazio maila handiagoa eskatzen dute ●

Akorde disonanteak

Ido musika klasikoaren munduan kontraesana eta tentsioa sortzen duten akordeak. Armonia eskolastikoaren arabera erresoluzioa, hau da, aterabidea behar dute gure adimenaren lasaitasunerako. Hau kontutan izanik, hezkuntza musikala erresoluzio gabeko akorde disonantez beteriko mundua da.

Une honetan, musika ikasleek bizi duten kontraesanik nabarmenena euren arteko izaera desberdina da. Gaur egun, ingeniari eskolako ikertzailea, OHOko ikasle bat edo edozein langile izan ahal da musika-ko ikaslea. Hau da, aldi berean goi mailako ikasketak burutu, arratsaldez umeei klaseak eman eta astean behin klarineteko klaseak jasotzen dituen. Horrelako asko daude kontserbatorioetan. Maite, Bilboko Konserbatorioko ikaslea da eta medikuntzako ikasketak

Urbietak tresnatzat hartu du musika, eta haur euskaldunei gizarteratzen laguntzen die.

burutzen ditu, «ni, sei urte nituela, solfeoko klaseak jasotzen hasi nintzen. Solfeoko 3. maila egiten nuen bitartean pianoko ikasketak hasi nituen. BBBra heldu eta pianoarekin jarraitu nuen, orduko solfeoa amaitu eta beste ikasgai osagarriekin ekin nion,

hau da, Armonia, Estetika, Musikaren Historia eta beste hainbati. UBI eta selektibitatea gainditu nituen eta orduan heldu zen nire bizitzako erabakia, musika ikasketak edo medikuntza. Bietatik bat hartzea oso zaila zen, alde batetik musika nire bizitza

osoan landutako ikasketak zen, eta bestalde, nire bizipen eskolastikoei medikuntza egitera zuzentzen ninduten. Bizitza osoa eman baduzu musika egiten, nola arraio bapatean utzi? Ezinezkoa da».

Pablok bibolina eta magisteritza ikasten ditu, «ira-

Imanol Urbietak, Txirula Mirula Musika Hezkuntzarako Saitokiaren sortzailea «Musika haurrari begira jarri dugu»

zala, kontserbatorio gisa edo, baizik eta haurra bere heziketan laguntzeko bidea balitz bezala. Musikari begira jarri beharrean, musika haurrari begira jarri dugu.

A. Zein da umeen erreakzioa musika ezagutzera-koan?

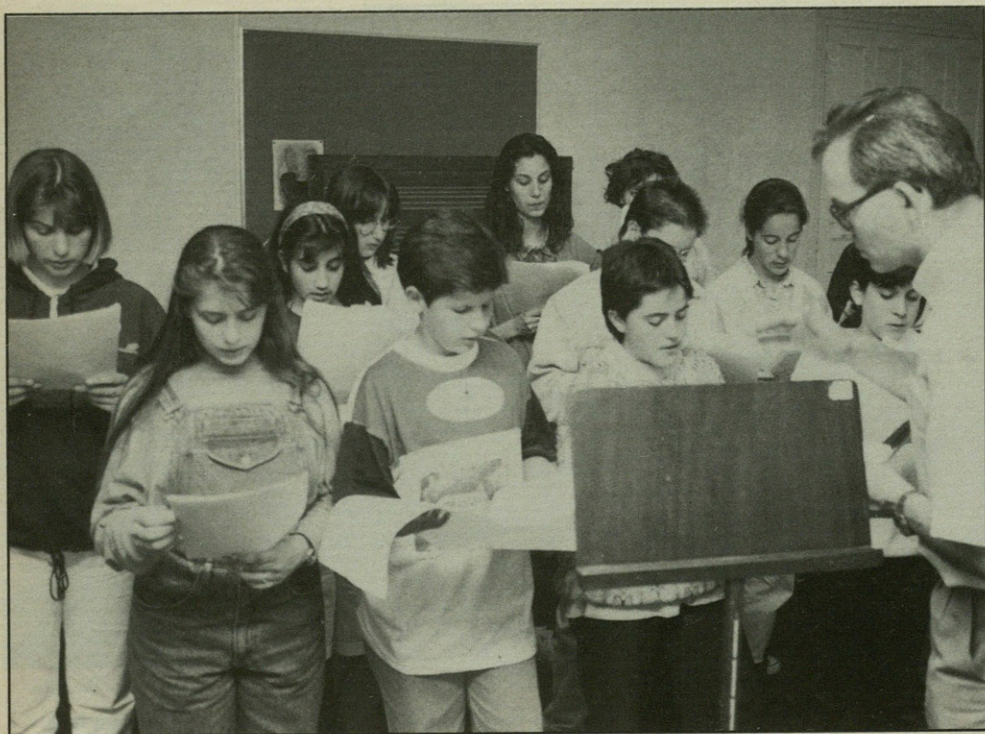
I.U. Kontutan izan behar dugu haurraren komunikazio beharra. Umeak bere erritmoa, bere pultsazioa du, bere berea du. Bere

erritmo horrek esaten dio besteekin bat egitea oso larria dela, baina hala ere umeak aurre egin behar du eta umeari lagundu behar zaio aurrera egiten. Hau da gure sistemaren gunea, hau da, haurra nolakoa den asmatzea. Nolako pultsazio, nolako nortasuna duen gizarteratu edo eskolaratu aurretik. Musikaren bidez haurrekin bat egiten gara. Musikak duen erritmoaz haurra komunikatzen da.

A. Beraz, musika komunikazio tresna bat da, eta ez azken helburua?

I.U. Musika da haurrak eta guk hitz egiten dugun hizkuntza amankomuna. Haurrak bere erritmoa erakusten digu eta guk bere erritmoa erabiltzen badugu komunikazioa oso erraza da. Baina gure helburua ez da haurra hemendik ateratzen denean «zuk bibolina jo behar duzu» edo «pianoa jo behar duzu» erabakitzea.

Bi oinarri ditugu Txirula Mirulan, bata euskararen berezitasuna eta bestetik musikoterapia edo psikomotrizitateko ariketen bidez haurra laguntzea. Haurrarentzat amaren hitzak musika dira, gure hitzen doinua musika da, haurrak melodia baino lehenago gure hitzen grazia eta gure erritmoa sentitzen duelako. Euskarak, pentsa, zenbat erritmo eta musika dituen.

**Matrikula librez
azterketetan aurkezen
diren ikasleek une
horretan kurtso osoaren
lana jokoan jartzen dute.**

*kasleak musika uztera an-
matzen nau baina ez da ni
ikasle txarra naizelako,
baizik eta goi mailan ira-
ksten dutenek musikara
bakarrik dedikatzen diren
ikasleak nahi dituztelako.
Nik ere musika ikasteko
eskubidea dut.*

Begok airezko instrumen-
tu bateko goi mailako ikas-
ketak burutzen ditu eta al-
derantzizko eritzia du, «*nik
ere aukera hori izan nuen
UBI amaitu nuenean eta
musika izan zen nire auke-
ra. Nik uste, musikaren
etorkizunean benetan si-
nesten dugunok aukera
bau egin dugula. Bestetik,
musika ikasten eta mila
gauza batera egiten dute-
nek gure espezializazioa
eta hezkuntza maila ozto-
patzen dituzte. Musikazko
ikasketak sakrifizio asko
eta lan ordu asko eskatzen
ditu. Beste ikasketa ba-
tzutan astebeten ikasteari
ez badiozu ekiten ez da
ezer gertatzen, baina guk
aste horretan hiru edo lau
hilebeteko lana gal deza-
kegu. Horregatik diotsut*

*besteek egiten dutena ez
dela zilegizkoa. Euren
matrikulek espezializatzea
nahi duten beste batzuren
eskubidea murrizten du-
telako».*

Erreformaren doinuak

LOGSE estatu mailako hez-
kuntza artistikoak arautuko
dituen lege berria da. Orain-
dik, zehaztasun gehienak
(programak, titulazio be-
rriak, curriculumak, klase
orduak...) finkatu gabe ba-
daude ere, hezkuntza musi-
kalari buelta emango diola
jakin badakigu. Kontserba-
torioko ikasle eta irakasle
batzurekin hitz eginda ere,
esan digutenez informazioa
eskasa da eta argi ateratzen
den gauza bakarra zera da,
instrumento guztiek 14 ur-
teko ikasketak eskatuko di-
tuztela —Solfeo, Forma
Musikalak, Talde Korala,
Armonia, Estetika, Musika-
ren Historia, Traspozizioa,
Kamarazko Musika, Peda-
gogia, Akustika, Kontra-

**LOGSEk orkestra mailako
instrumentu guztietako
ikasketak 14 urtekoak
bihurtuko ditu.**

puntoa... aparte utzi-
Hamalau urte! «Bai, ez da
bain berrigarria—esan di-
gu Ikasleen Batzordeko ki-
de batek—, orain arte in-
strumentu gebienen ikas-
ketak 10 urtekoak ziren
eta normalean azken bi-
ruetan kurtso bakoitzeko
bi urte eman behar dituzte

■ Goi mailako espezializazio instrumentalak maila profesional gorenena izango du ●

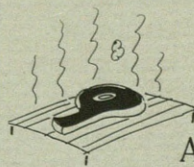
EAE n oinarritzko maila eta erdi mailako kontserbatorioen hedatzea, eta bertako ikasleek espezializazio maila gorenena Bilbo eta Gasteizeko partzuergoari esker eratuko den kontserbatorio berri horretan lortuko dute.

Bestetik batxilergo musikaz ere hitz egiten da, hau da, musika ikasketak ahalbideratuko duen batxilergoaz. Plangintza berria 92 edo 93an martxan jartzeko asmoa dago, baina Arana-gak berak esan digunez, «Madrileko arduradunekin hitz egin dugu, guretzat epe horretan legeak eskatzen duena betetzea ezinezkoa dela esanez». Karmelek, musikazko irakasle partikularrak argiagotzeko hitz egin du: «non sartzea nahi dute kontserbatorio fantastiko hori? Duela gutxi manifestaldia egin genuen Bilboko kontserbatorioaren azpiegitura eza salatzeke. Ez ditugu lokalak eta Udalak edo Diputazioak utzitakoak ez daude insonorizatuta. Duela gutxi airezko instrumentoei eta perkusionistek itoginen artean ikasten zuten edo auzokideen kexak zirela eta kurtso amaieran itxi egin zuten kontserbatorioa. Ikusten dudanean sinistuko dut, bitartean arazo erreala konpontzen saiatuko naiz».

oso gogorrak bait dira. Agian arazo larrienak perkusio, akordeoi eta txistu-tuko ikasleek jasoko dituzte, gaur egun bost urte besterik ez direlako. Baina hori ez da txarrena, amets bezalako proiektu hori baizik».

Zer proiektu? zer amets? Bilboko Kontserbatorioa Euskal Autonomi Elkarte Goi Mailako Kontserbatorioa bihurtu nahi dute. Jada, bada goi mailako kontserbatorioa baina berriak beste izaera izango du. Erreformen emaitza izango da

Myriam Gartzia

INPERNUKO TABERNA

Pintxoak eta kaxuelak
Arrain eta haragiak parrilan

Mahastarreka, 23 TEL: (943) 76 18 49

BERGARA

XIX. IEI udako
euskal
unibertsitatea

IRUÑEA: Uztailak 15-27

INFORMAZIOA: UEU, General Concha, 25-6. ; tf: 4217145
BILBO

Matrikula-epea: Ekainak 3-28

ARTEA ETA KOMUNIKAZIOA

- . ANTZERKILARITZA
- . MUSIKA

GIZA ETA GIZARTE ZIENTZIAK

- . EKONOMIA
- . FILOSOFIA
- . HISTORIA
- . KAZETARITZA
- . PEDAGOGIA
- . SOZIOLOGIA
- . SOZIOLOGIA
- . SOZIOLOGIA
- . ZUZENBIDEA

HIZKUNTZALARITZA

- . GLOTODIDAKTIKA
- . LINGUISTIKA
- . LITERATURA
- . ITZULPENGINTZA

NATUR ZIENTZIAK ETA OSASUNA

- . NATUR ZIENTZIAK
- . OSASUNA

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

- . FISIKA
- . INFORMATIKA
- . LANEKO EUSKARA
- . MATEMATIKA

BABESLE NAGUSIAK:

Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Turismo Saila,
Nafarroako Gobernuak Lehendakariak
eta Barne-Departamentua

Erakundeak zein kapital pribatuak Zamudioko Teknologi Elkartegia

TEKNOLOGIAREN PUNTAREN PUNTAN

Euskal Herriko Teknologi Elkartegia Zamudion kokaturik dago. Proiektua, 1985ean hasita, errealitate bihurtu da eta jadanik lehenengo enpresak, kapitalaren eta instituzioen laguntzarekin, lanean ari dira. Baina zer nolako enpresek hartzen dute parte elkartegian? Zer baldintzaren arabera onartzen dituzte? Zer teknologi moetak bultzatzen dira EAEn?

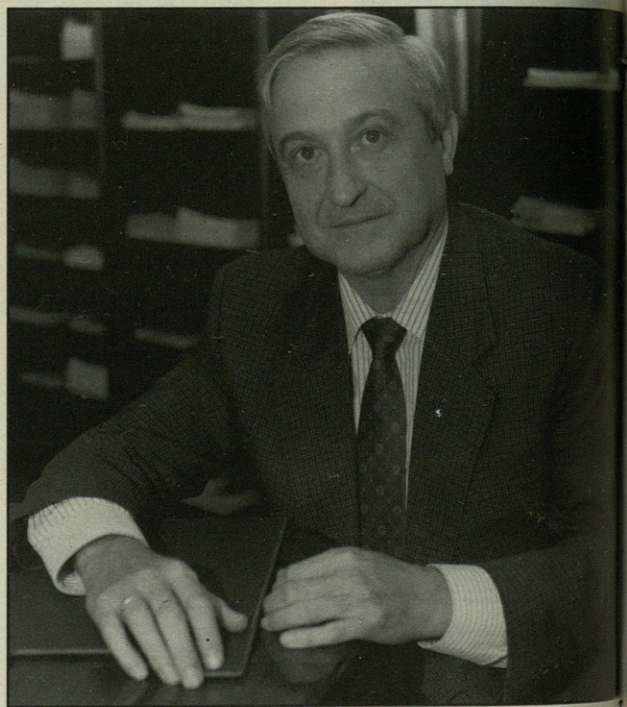
ELKARTEGIAREN sorrerarako sozietatea 1985eko irailaren 30ean osatu zen. Bazkide nagusia Promozio Industrialerako Sozietatea (SPRI) da —Eusko Jaurlaritzako Industri eta Merkatalgo Sailaren menpekoa—, %75eko parteidetzarekin, eta horrezaz gaineko kideak, Bizkaiko Diputazioaren ordezkio bezala bere Promozio eta Garapen Ekonomikoko departamentua (%24,96) eta Zamudioko Udala (%0,04) dira. Kapital soziala 3.400 milioikoa da (170 miloi libera).

SPRI 1981eko irailean

sortu zen, eta ordutik hona Eusko Jaurlaritzaren politika industrialaren giltzarria bihurtu da, euskal industriaren estruktura aldaketa globalari ekiteko orduan.

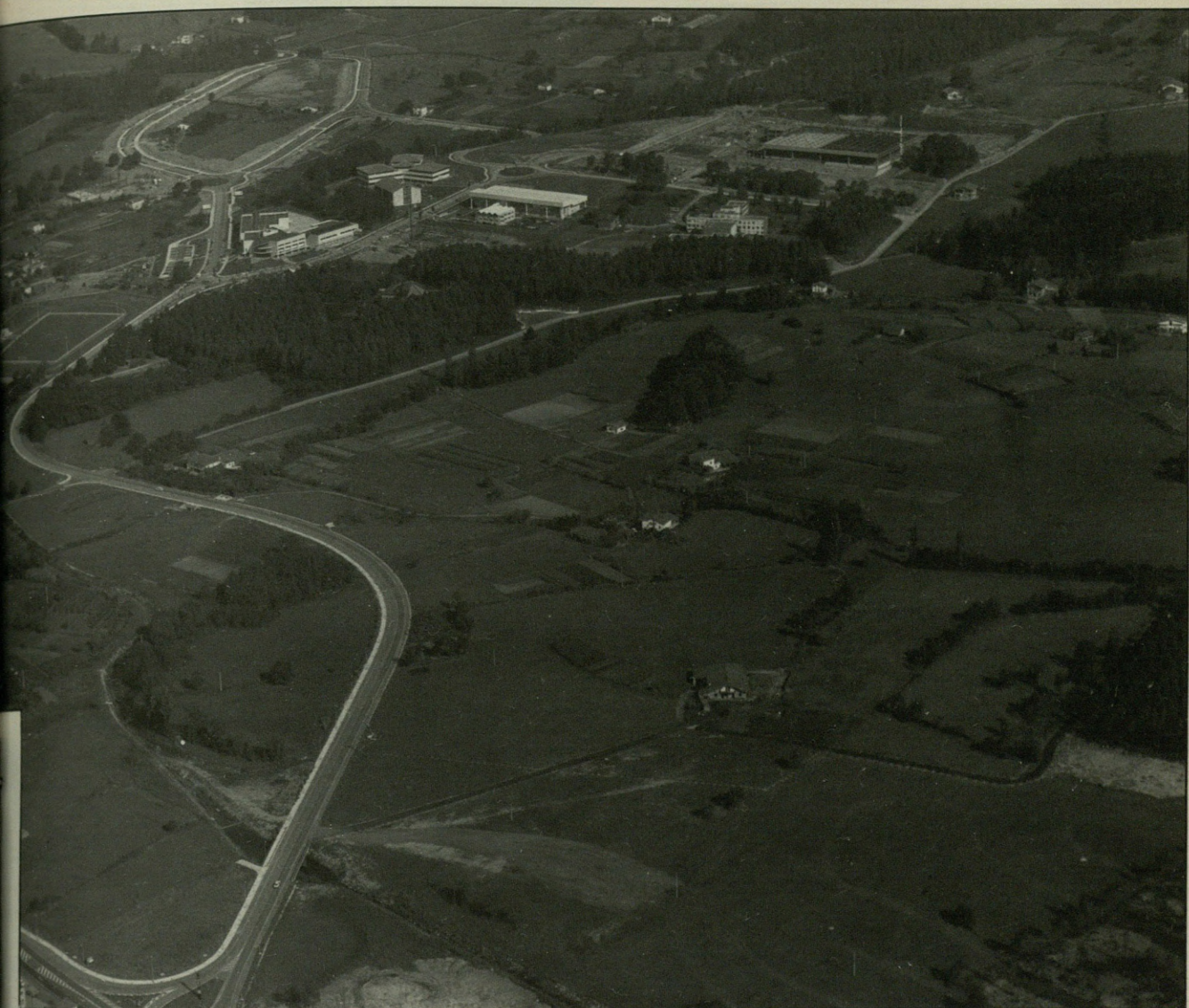
Zamudion nekazaritza, abeltzantza eta teknologia goreneko enpresak elkartzen dira. Proiektua herri honetan garatzearen arrazoiak geografikoak dira: 2.100 hektarea ditu eraikitzeko, eta unibertsitate, aireportu eta autopistetatik hurbil dago.

Eraikuntza osoa hiru fasetan burutuko da eta proiektu osoa mendearen

bukaerarako amaiturik egongo da. Institutuzio hauek 20.000 miloiko (1.000 miloi libera) inbertsioa egingo dute lurren erosketan, hiritzintzan, azpiegituretan ... eta teknologia puntaren garapenarako 1.200.000 metro karratu izango dituzte. Diru dantza honetan ba-

karrik erakundeen parte hartze ekonomikoa agertzen zaigu, jakina, baina gero enpresa pribatu bakoitzak egindako inbertsioak gehitu beharko genituzke. Elkartegian parte hartu nahi dutenek baldintza batzuk bete behar dituzte, sarri teknologia puntako enpre-

Elkartegiaren egoitza goitik ateratako argazkian. Ezkerreko argazkian, Antonio Aranzabe, Elkartegiko lehendakaria.

sei bakarrik zabalduko zaielako. Hala ere, «El Correo Español - El Pueblo Vasco» egunkariak bere egoitzaren zai bat Zamudiora eramango du, errota hain zuzen. Elkartegian gehienek alokairu erregimenpean egingo dute lan baina 12 urtetara erosteko aukerarekin eta bakarrik enpresa berezi batzuek izango dute jabegoa hasieratik. Gainera guztiek izango dute aukera Eusko Jaurlaritzako laguntzak eta subentzioak edota Bizkaiko Diputazioaren bizgarri fiskalak eskatzeko.

Ikertzaileek eta enpresa-

rioek beharrezkoa dakusate proiektua EAEn garapen ekonomikorako eta enpresen teknologia berrien eza-gupena eta elkar trukea errazteko. Zentru teknologikoak eta Unibertsitateak, enpresariekin batera, izango dira Elkartegiaren oinarri

**Teknologia
puntaren aldeko
apostu
instituzionala
20.000 miloikoa
izan da ●**

nagusiak. Une honetan 60.000 ikasle daude herrialdeko bi unibertsitateetan eta bestetik iaz 300 enpresa inguruk 15.000 miloi pezeta (750 miloi libera) inbertitu zituzten I+Dko (ikerkuntza gehi garapena) ekintzetan, 1.500 teknikoei lana emanaz. Ikertzaileek komentatzen dutenez, euskal unibertsitarien maila Europan konpetitzeko baxua da. Dena den ikasleek ikerkuntza arloan lan egiteko gogoia erakusten dute.

Eta bitartean zer pentsatzen dute zamudiotarrek? Herriko tabernari batek esaten zuen bezala, «jen-

deak ez du komentario handirik egiten baina ez daude oso pozik. Bat batean ikusi dute nola gure herrian poligono industrial izugarriasortu den eta lehen nekazal lurra zirenak pabilioiak biburtu dira. Gainera orain arte herriko oso pertsona gutxik lan egiten dute industrialdean eta inork ez du kontratu finkorik». Hala ere eritzi guztiak ez ziren hain ezkorak. «Elkartegia egon arte ez zegoen ezer eta orain polikiroldegia izango dugu; gainera lanpostuak sortu dira elkartegiren eraikuntzan eta herri-

Elkartegiaren ezaugarri orokorrak

● **Eraikuntzaren hasiera:** 1989ko iraila.

● **Bazkideak:** SPRI (Eusko Jaurilaritza). Bizkaiko Diputazioa. Zamudioko Udala.

● **Administrazioa:** Eusko Jaurilaritza.

● **Superfizie osoa:** 1.300.000 metro².

● **Alde berdeak:** superfiziearen %30.

● **Zerbitzu amankomunen superfiziea:** 3.000 metro².

● **Enpresentzako superfiziea:** 250.000 metro².

● **Eraikitzeak:** Lurra-
ren %25.

● **Inbertsioa:** 20.000 miloi.

● **Unibertsitateak:** Euskal Herriko Unibertsitatea.

● **Lur salduaren portzentzia:** Superfiziearen %40.

● **Telekomunikabide zerbitzu nagusiak:** Telefónica Telepuertoa.

● **Proiektorearen bukaera:** 2000. urtean.

ko emakume askok garbiketaz zerbitzuetan ia urtebete daramate. Beste batzuk honela bukatu zuen ez-

tabaida: «benetan pozik daudenak lur jabeak dira, boien kexa ez duzue entzungo, milioka lortutako

emaitzek edonoren aboa ixten bait dute».

Elkartegiaren ordezkariak aldiz positiboa ikusten dute herriarentzat eta EAEko ekonomiarentzat. Zamudioko Teknologi Elkartegiaren lehendakaria, Antonio Aranzabek komentatzen zigunez, «enpresa berri eta modernoak behar diren aurrean aurkitzen gara. Behar boni erantzuteko industriaren egiturek eta gizartearen eboluzionatu egin behar dute, oraindik ez dago zehaztuta gizarte berri baten izaera zer izango den baina zantzu batzuk ditugu eta baten arabera ematen du gizarte produktibitateak kreativez izango dela irribasea. Iraultza berriak ikerkuntza eta industria, zientzia eta teknologiaren arteko burbultzea suposa dezake».

EEBBetako enpresei buruz egindako merkatu-azterketen arauera, negozio-kopuru osoaren %40 orain dela 10 urte existitzen ez ziren produktuek osatzen dute, eta Japonian hurrengo bost urteetako salmenten %35, bost urte baino gutxiagoko produktuei egokitu zaie. Ikerketek erakusten dute 2000. urteko produktuen eta makinaren %50 asmatu gabe dagoela; pers-

pektiba hauekin negoziatzen egiten diren posibilitateak gehitu egiten dira baina enpresak ere egokitu behar dira beharizan berrietara. Aranzaberen ustez «itxaropen guztiak dauzkate elkartegian, hemen bilduko dira geroko aktibitateak deritzenak. Zamudioko Teknologi Elkartegia ez da soluzio miragarria krisi industrialaren aurrean bakarrik eta larrialdi bonetatu ateratzeko elementu garrantzitsu gehiago bezala kontsideratu izan behar da. Berriak kultura ekonomikoa eta teknologia epe luzean proiektuak dira».

■ **Telefonikak eraikiko duen telepuertoak 1.800 milioiko aurrekontu du eta bertatik EAEko telekomunikabide guztiak zuzenduko dira**

■ **Eraikuntza eta geroa**

Eraikuntza hiru fasetan bukatu da. Gaur egun lehenengo fasea funtzionamenduan dago eta bigarrena aurretik bukatu da. Orain arte 80 bat enpresa eskatu dute baimena elkartegian lan egiteko. Administrazio Kontseiluak eskatuak zuten guzti hauek aztertuko ditu. Elkartegiaren ereduak azken urte hauetan sortutako teknopolotan dituzten enpresariak eta historian atzeratuta joanez esan dezake-

Libre
KIOSKO ETA LIBURUENDETAN

NAFARROA

eta gainontzekoak
HAUTESKUNDEETAN
Milagros Rubio,
Patxi Zabaleta,
Sabino Cuadra.

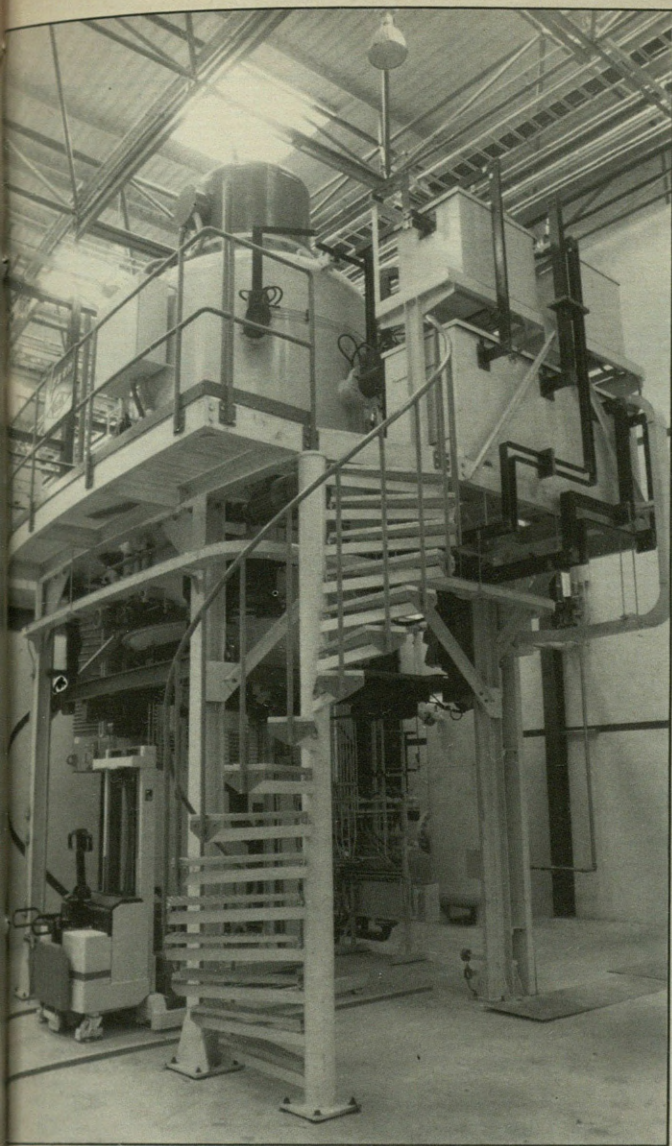
¿400.000 etxebizitza?
Demagogia eta dinamita

IRAULTZA

gertaeren haritik

Urterako harpidetza: 3000 pta. hika Plaza Berria 6, 4., 48005 Bilbo

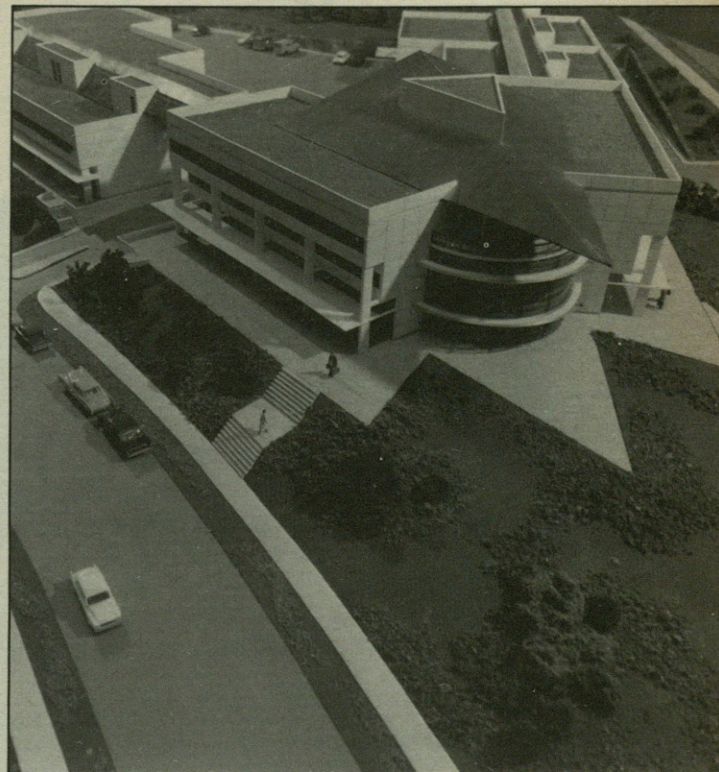
lehenengoa 1938an eraiki zela AEBtako Californian: «Silicon Valley». EAEk baldintza guztiak betetzen ditu elkartegia eraikitzeke eta azkenengo garaietan saiatu da teknologia eta produktu berriak ikertzen eta bere egitura industrial gaurkotzen, European konpetitzeko

baldintza berdinetan konpetitzeko; haiei zuzenduta dago elkartegia. Elkartegiak bertako enpresei zerbitzu ugariak eskeiniko dizkie: telex, banku datuak, marketinga, abokatuak, garrarioak, telefoniak eta geroa Telefonicek eraikiko duen telepuertoak 1.800

■ «El Correo Español» egunkariak urtebete barru bere errotatiba Zamudiora eramango du ●

ahalmena gehitzeko asmoarekin. Gainera, euskal enpresa batzuek haien teknikak desarrolatu dituzte nazioarteko merkatuetan

miloi aurrekontua (90 miloi libera) izango du eta hemendik EAEko telekomunikabide guztiak zuzendu dira. Gaur egun 500

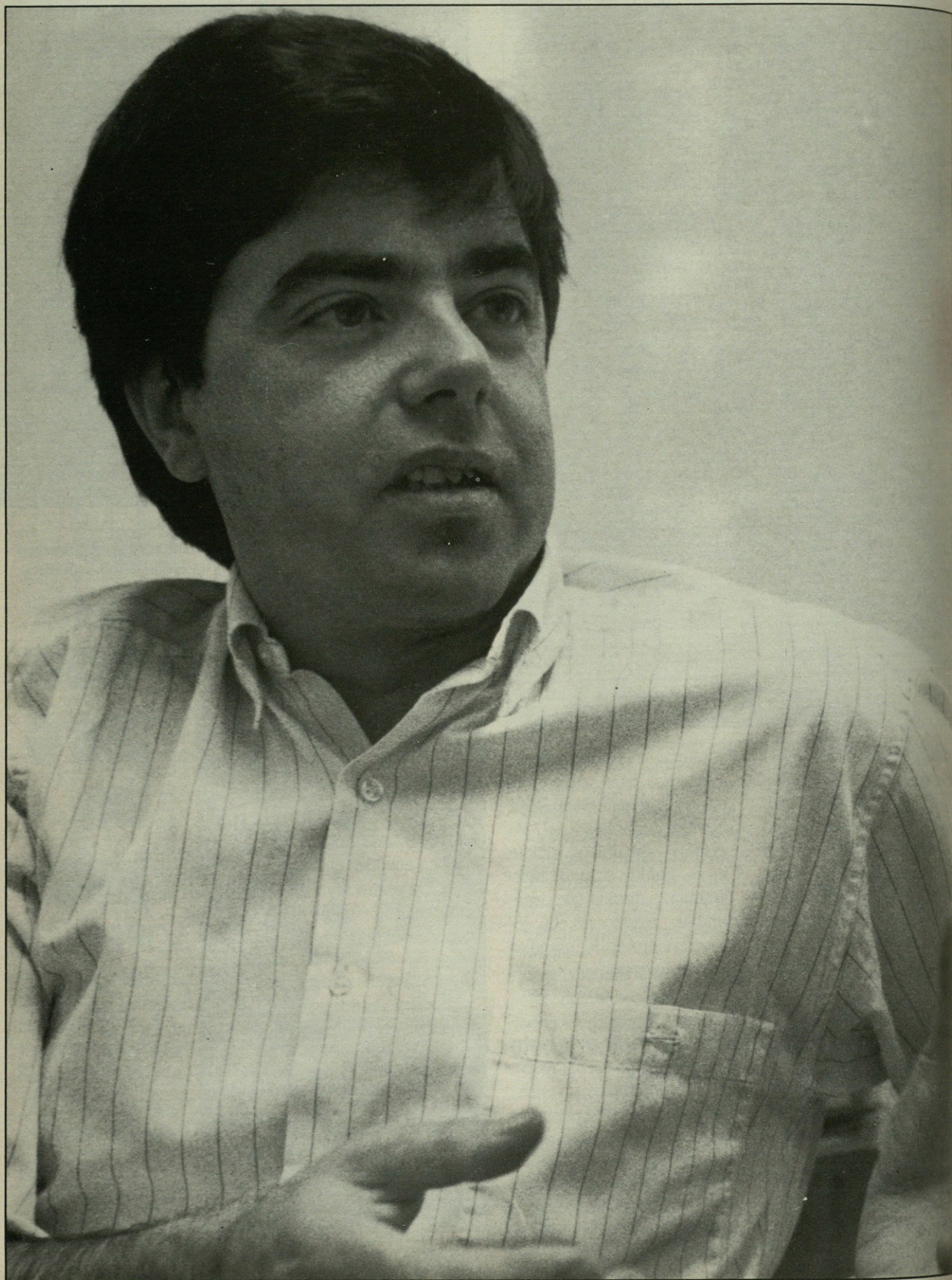

ikerlarik EAEn dauden 5 zentru teknologikoetan lan egiten dute: Tekniker, Labein, Inasmet, Ikerlan eta Ceit. Zentru hau, euskal enpresen berrikuntza teknologikoa eta egitura produktiboa bultzatzeko sortu zen. Urte batzuk pasa dira eta aurrerapenak nabariak dira. Orain nazioarte mailan desarrolatzen diren 24 proiektutan hartzen dute parte, hauen artean Brite Eureka eta Sprit aipagarriak dira. Iaz zentru hauek 1.080 miloiko (54 miloi libera) laguntza jaso zuten Eusko Jaurlaritzatik. 74 ikerketa desarrolatzen dituzte teknologiako ondoko arlo hauetan: mikroelektronika, robotika, ingurugiroaren teknologia, lehengai berriak, komunikabideak, kimika edo informatika. Aurtent laguntza instituzionala handitu egin da eta 1.200 (60 miloi libera) jasoko dituzte, iaz baino %11 gehiago.

Zentru teknologikoaren eraikin bateko maketa zehatza.

Amaia Nabaskues

— G O R K A K N Ö R R —

«Ez naiz ondo sentitzen gizarte honetan kantari bezala»

Orain hogeituro urtetako otsailean hasi zen abesten Gorka Knörr. Besteenak abesten zituen hasiera batean, 1972an serioski hartu zuen arte. Herriz herri, 'Pertur' izan zuen laguntzaile, honek ihes egin arte. Harrez gero bakarrik aritu zen. 1974ean dagoeneko kaleratua zuen bere lehen diska. 1977an talde bat osatu zuen eta gaurdaino ihardun da hortik abesten. Politikan, azken urteotan EAKO partaidea izan da.

ARGIA. Zergatik hasi zinen zu abesten, ideologiaren edo afizioz?

GORKA KNÖRR.

Euskaraz kantatzera bultzatu ninduen arrazoi nagusia euskararen aldeko militantzia izan zen. Hori horrela izanik, zenbait gauza lagungarri izan ziren nire inguruan: kitarra jotzeko lehen urratsak eman arazi zizkidan laguna, 'Pertur' nire kasuan; herri katekiko grina urratu zidana, Joxe Austin Arrieta, Donostiako alkategai ohia. Bera euskara irakaslea zen ezagutu nuenean eta biziki gogoratzen dut bere klaseetara joaten nintzenean, egunero abesti edo bertsoren bat eramaten nuela apuntaturik koadernoan. Musika izugarri lagundu izan dit euskara ikasteko orduan. Horrela hasi nintzen, eta 1970 urtean, Martutenen nengoelarik, hango giroan, abesteko beharra sentitu nuen, eta horrela eskatu nion hango zuzendariari kitarra jotzeko baimena.

Garai hartan nire inguruan ezagutu nuena adierazi nahi dut hitz hauekin. Gainera, orduko euskal kantari guztiak, salbuespen batzuek, Gipuzkoa eta Bizkaikoak zirela konturatu nintzen. Eta arabar bezala, nire alea eskaintzeko nolabaiteko beharra sentitu nuen.

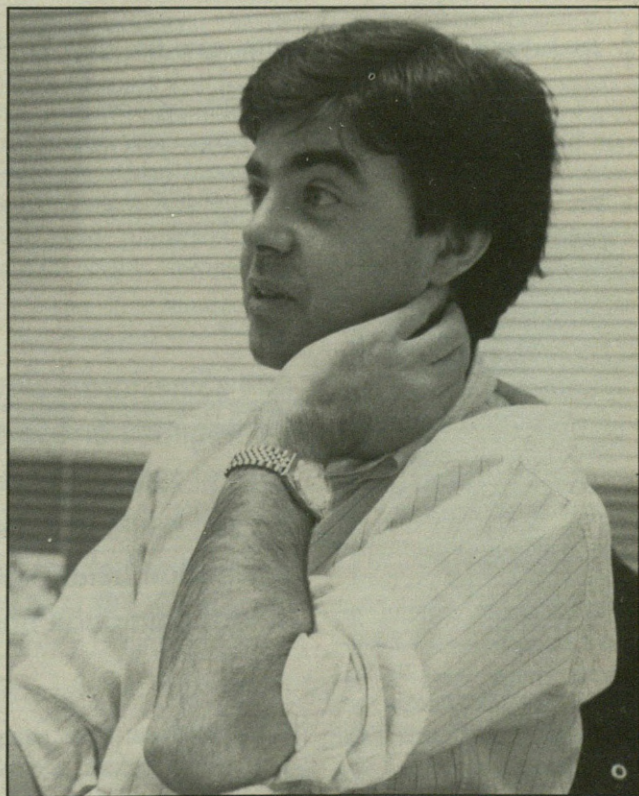
A. Zure ama katalana zen, eta ez dirudi familia barruan giro euskaltzale bandirik bizi abal izateko aukerarik zenuenik... Nola deskribatuko zenuke egoera hau?

G.K. Garai hartan nire etxean inork ez zekien euskaraz. Hamabi neba-arreba ginen, eta nire anaia Xabier izan zen lehena ikasten. Ondoren, gaur egun euskaltzaina den Endrikek ikasi zuen, eta ni izan nintzen hirugarrena bide hori jarraitzen. Egia da urte haietan Gasteizen oso giro erdalduna zegoela. Gogoratzen naiz hirian ezagutzen zen Gorka bakarra ni nintzela, ez zegoen beste inor izen horre-

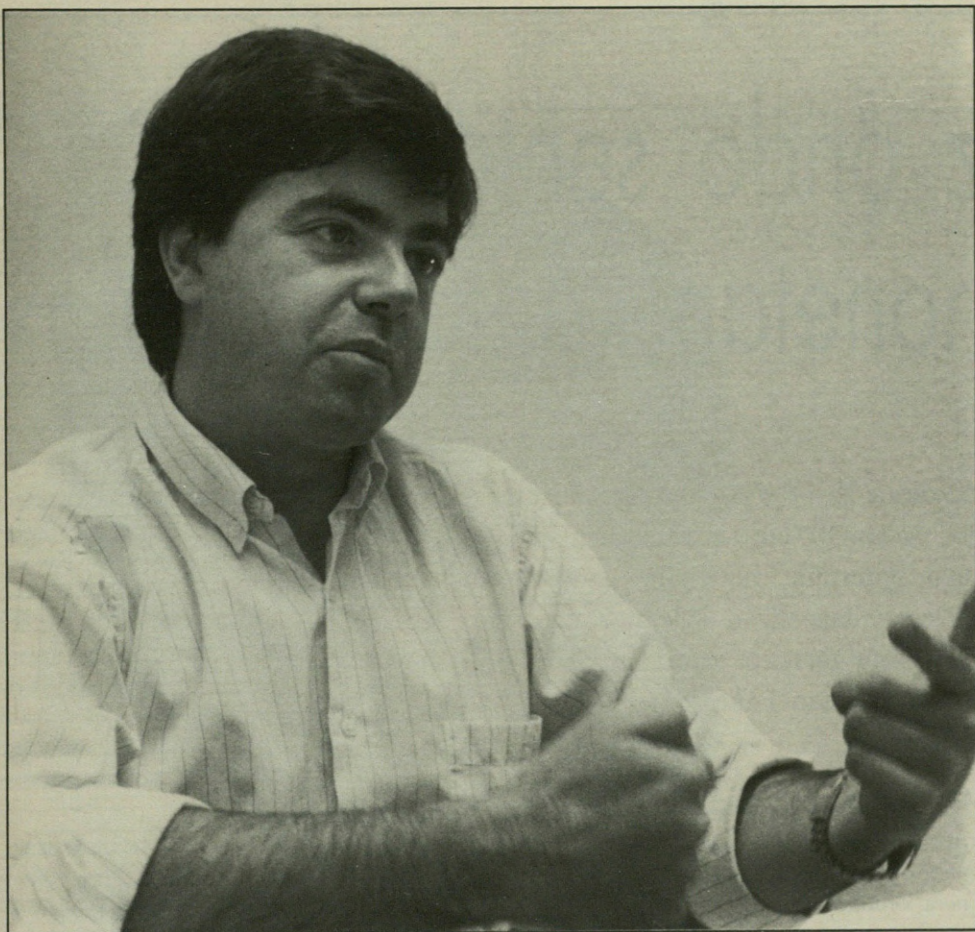
kin. Eta oraindik ere biratu egiten dut burua kalean norbaiti entzuten diodan.

Nahaste-borraste bat naiz ni. Esan bezala, ama katalana dut. Eta neuk ere katalantzat jotzen dut nire burua. Bai hizkuntzaz eta bai jaiotzez euskalduna baino gehiago katalana naiz. Baina gero geroakoak, euskaldun bezala askoz ere gehiago ekiten bait diot katalan bezala baino.

Etxean, katalanak izaki, guk beti izan dugu tokian tokiko ezaugarriak konpre-

«Egunkaria»-rako idatzi du bere azken artikulua.

Jaurlaritzatik irten ondoren kritika ugari jaso arren lanari ekin zion berriro.

nitzeko ikutua. Hala ere, guk bizi izan genuen giroa zeharo erdalduna zen. Eskolan ere, euskaraz hitz egiten zutenei 'los vascos' deitzen genien, eta gaur egun ere gasteiztarren artean bada joera 'los vascos' esaldia euskaldunekin lotzeko. Hizkuntza erabiltzen dutenei horrela deitzen zaie. Bertakoak? Arabarrak dira, besterik ez. Hori nabarmen ikus daiteke gaur egun azken hauteskundeetan eman diren emaitzetan.

Bartzelonan ezagutu nituen lehen aldiz euskal kantarien lanak, ikaskide batzuren eskutik. Etxean berri, euskaltzaleasuna nahiko handia izan da. Baina nire familiaren historia beste askotan ikus daiteke gaur egun, denetan bait dago

euskaldunberriren bat.

Iragana eta orainaldia gonbaratu nahiez gero, orduko euskal zaletasunaren sua bizpahiru pertsonak mantentzen zutela biztuta

batetik ikusten duzu gauza asko egin direla, ikastolak direla eta. Baina ikusten duzu baita ere gazteen artean garai bateko euskararen aldeko grina hori, punch hori,

«Sinestarazi ziguten euskarazko kantagintza erresistentziari lotua zegoen zerbait zela, eta erresistentzia hori amaitzen ari zen heinean euskarazko espresio horiek ere bertan behera geldituko zirela; hori sinetsi egin dugu nonbait» ●

esan behar da. Gaur egun hori ez da gehiegi aldatu portzentaiaz.

Batzutan itxaropentsua naiz eta bestetan ez. Alde

galdu egin dela. Eta horrek asko kezkatzen nau. Hori politika mailan ere gertatzen ari da, guk konprenitzen ez badugu ere. 18 eta 25 urte

bitarteko gazteen %60k ez du botorik eman. Oso kezka kagarria da hori. Eta hori dena gizartean isladatzen da. Azkenean, demokrazia zer da? Ez dakit noraino garen eramaten demokrazia. Hori ez da ezer. Librutegiren batean geldituta da demokrazia, eta egun batean norbait joango da bertara Tockevilleren liburua hartzera, benetako demokrazia zer den jakin gero, gaur egungoak liburutetan azaltzen den demokraziarekin inolako zerkusirik ez bait du. Eta ez naiz batere harritzen gazteak gero eta urrunago egotea politikarengandik. Neure gauza berdina gertatzen zait Baina honek berak kezkatzen egiten nau zenbait arlotan guri tokatu zaigun euskararen munduan oso eragin zuzena bait du.

A. Zuk, eta zu bezala berriaz berri abesten ibili zarenekin, eginkizun garrantzitsua izan zenuten euskararen aldeko lan borrotan. *Eguno euskal musikariak papera berdina dela uste duzue?*

G.K. Ez dakit zer pape bete dezakeen gaur egun musikariak. Oso ilun ikusten dut arlo hori. Azken hamahiru urteetan kontsumozko musika izugarri mugagabek eremu zabalak estaltzen zituen. Baina hori apurtu galduten joan zen. Sinestarazi ziguten euskarazko kantagintza erresistentziari lotua zegoen zerbait zela, eta erresistentzia hori amaitzen ari zen heinean euskarazko espresio horiek ere bertan behera geldituko zirela. Hori sinetsi egin dugu nonbait. Politikak kantagintza kutsatu egin duela uste dut. Herri honetan konpondu

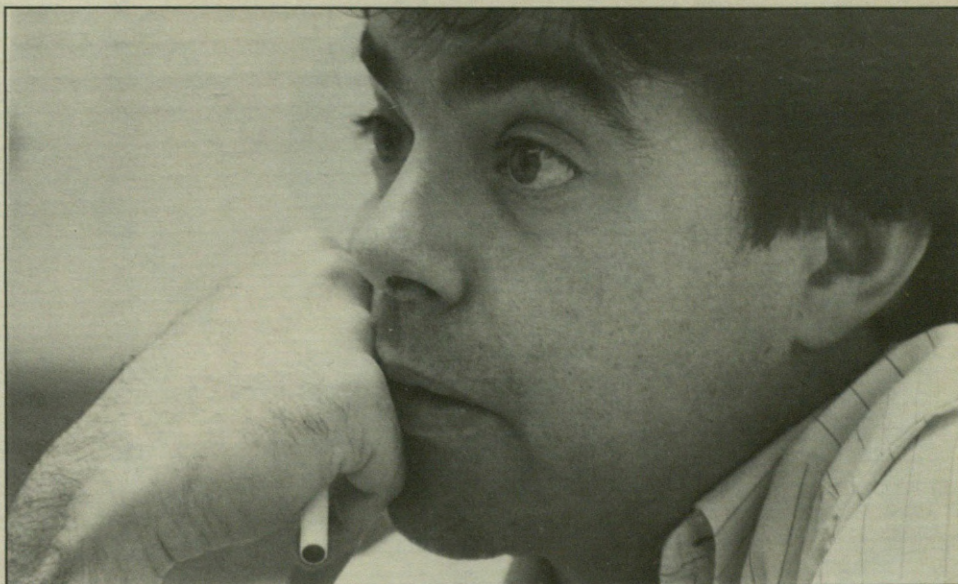
den arazo bat dago, eta konpontzen ez den bitartean, egonezina egongo da. Horrek kutsatzen du guztia. Garai hartan 'felipeak' ziren bitartean gaur egun 'paktoak' daude. Jendea markatuta dago. Hori oso tristea da.

Orain dela dozena erdi urte kantagintzan segitzea erabaki nuen, baina ez naiz ondo sentitzen gizarte honetan kantari bezala. Horregatik abesten dut Iparraldean eta kanpoan.

A. Musika piska bat baztertu zenuenean beste gauza batzutara jo zenuen...

G.K. Bai, 1980a arte izan nintzen profesionala. Beste zereginak oso marjinalak ziren denbora faltagatik. Baina neure ikasketak nituen eta tarteka-marteka nire lantxoak egiten nituen, marketing eta komunikazio ingurukoak.

1983ko ekainaren 10ean Jaurlaritzan hasi nintzen lanean. Oso ondo gogoratzen dut, ekainaren 16an HBko buruzagiekin elkar hizketa izan bait zuten Ajuria Eneakoek. Politikan ez nintzen sartu, Jaurlaritzan bai. Lehendakaritzaren komunikazioaren logistika guztia- ren buru gisa. Eta hor pare bat urte iraun nituen EAJk bere krisia izan arte. Ordutik aurrera lan bila hasi behar izan nuen. 1985eko uztai- lean hasi nintzen Lagun Aron lanean eta gaurdaino. Askoz ere lasaiago. Zeren eta nere lagun batek dioen bezala, denok francokumeak gara eta frankismoa- ren tik bat badugu politika egiterakoan. Gainera politi- ka eta politikariak autoeli- katzen dira, besteek zer diotenaz bakarrik arduratzen dira. Beraien munduan gero eta gehiago murgiltzen dira

Bere seme alabek inspirazio ugari eskeini diote konposatze orduan.

politikariak, neuri ere asko kostatu zitzaidan bertatik ateratzea. Horregatik ez da harritzekoa jendeak axolagabekeriak bizi izatea politika. Francoren garaian gauza bera gertatzen zen. Beste maila batean izan arren, konformismo tik hori berdina da. Adibidez, Juan Gerraren kasuan, herriak ez du jipoitu PSOE, eta uste dut partidu hori baino deslejitimatuagorik ez dagoela. Baina hala ere irabazi egin dute.

Nik oso gutxi militatu izan dut politikoki eta, egin dudanean, gauzak era desberdinean egin asmoz izan da.

Baina ezinezkoa dela kon- turatu naiz. Horregatik gero eta mesfidantza handiagoa dut politika eta politikarie- kiko. Hala ere segitzen dut, baina oso libre. Nire alder- dia, adibidez, arrazoi zalee- gia dela uste dut. Gaur egun bizitza emozioen bitartez manipulatu da, artea be- zala. Politika ere bai. Eta manipulatu esaten dut zen- tzu onean eta txarrean. Txar- rrean, ikusi duzu UA, «para que no tengas que hacer las maletas» zioten. Efektiboa oso. Euskara, euskara eta euskara. Zure semeak ez ba- daki euskaraz joan beharrik

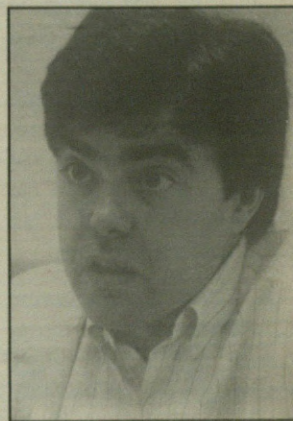
izan ez dezan. Eta irabazi egin dute. Garai batean Fra- gak baino gehiago manipu- latu dute gai hau.

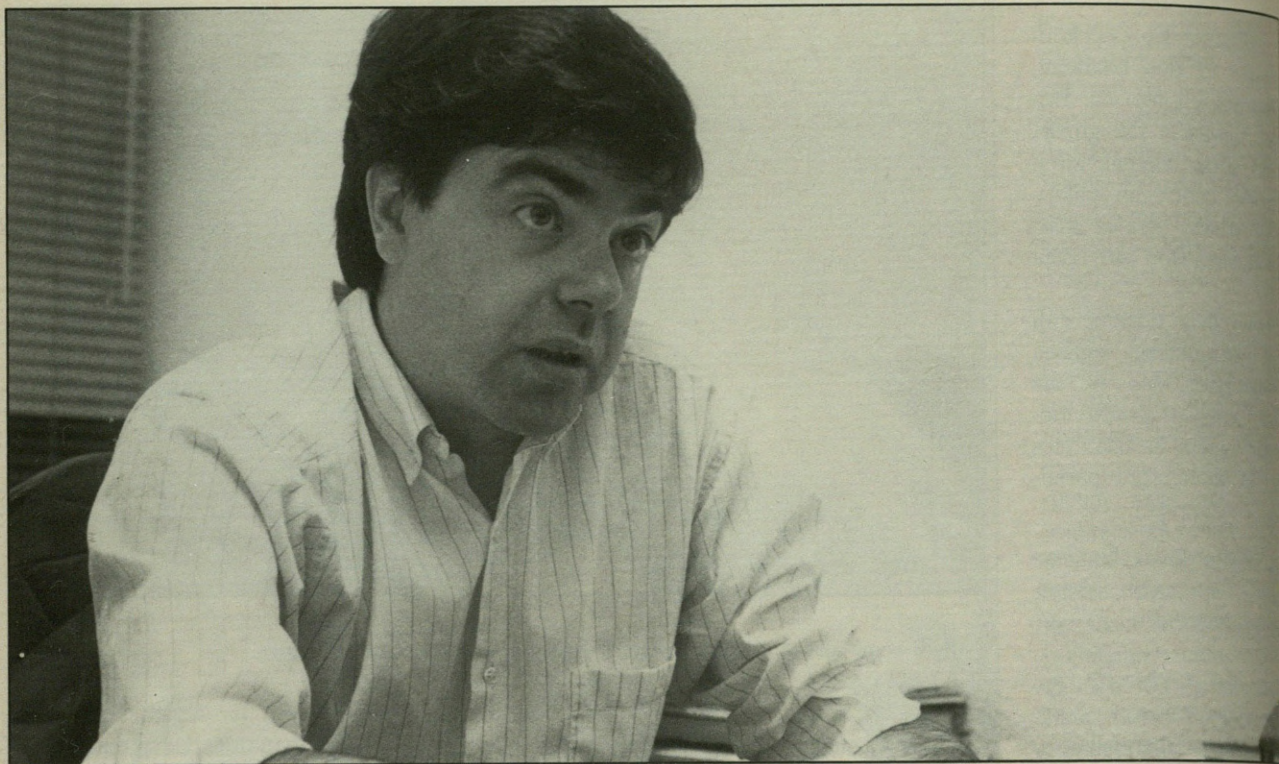
A. Hau dena esanik zein izanda beraz zure eboluzio politikoa?

G.K. Nire belaunaldiko jende askok bezala, politi- koki mugitu nahiez gero ha- rrika ibili behar nuen. Euskal borrokan sartu. Gero, hau- teskundeen garaia heldu

NORTASUN AGIRIA

Tarragonan jaio zen 1950eko otsailaren 2an ● Jorge María de la Purificación Jaime Domingo da bere izen osoa ● Saskibaloia eta herri musika dira bere zaletasun handienak ● «Zeruko ARGIA» eta «Deia»n idatzi izan du ● 1973an lortu zuen pasaporte, eta Carrero Blanco hil zutenean kendu egin zioten ● Ezkondua, bi haurren aita da ● Sei diska kaleratu ditu orain arte ● Bizitzaren poeta etsitu bat dela dio

Zenbait kezka aipatzerakoan, nazio-arteko zenbait bidegabekeria datozkio burura: Golkoko Gerra, Nikaragua...

zen eta gero eta interes gutxiago izan dut mundu horretaz. Niretzat badira oinarritzko militantzia batzu: ni abertzale kontsideratzen naiz, eta abertzaletasuna eta euskararen aldeko borroka izan dira beti oinarritzko erreferentziak. Nik horretan segitzen dut, eta beste guztia bigarren maila batera pasada.

Nire lanean nago murgildurik gaur egun, eta besterik egiteko asti handirik ez zait gelditzen. Euskal Irrati eta Telebistan egiten dut lan baita, irratian batez ere.

A. Zuk «Euskaldunon Egunkaria»-rekin zerikusia izanik, nola ikusten duzu Joseba Arregik esandakoa?

G.K. Lotsagarria da benetan esan zuena. Esango nuke EAJk izugarritzko joera duela komunikabideak bere kontrolpean egon daitezen saiatzeko. Hori ez da berria, badute horrelako obsesio bat... hori gertatzen da

«Egunkaria»-rekin. Ez dute nahi beste inoren eskuetan eror dadin. 900 milioiko galera aipatzen dute, baina dirua ez da osagarri bakarra eta ezta garrantzitsua ere. Diruak ez du egunkari bat egingo. Eta honekin jarraituz, ez dut begi onez ikusten prestatzen ari diren proiektu berri hori non telebista, irra-

hauek egotea alukeria bat da. Eta euskara erabiltzen dutenen kopurua erabiltzea orain 25 urteko argudio berdina erabiltzea da. Garbizaleak ekartzen dizkirate burura pertsonaia hauek. Normalizatu beharreko gauzak badira «Egunkaria»-n, baina hori aitzakitza hartzea eskandalo bat iruditzen zait.

behar dudala, baina beti uzten dut gerorako. Adinagatik agian, gero eta mugitzeko gogo gutxiago daukat. Maila guztietan. Nahiz eta gauza gutxi egin lanetik kanpo argi daukadana da hemen geratu nahi dudala. Ez dut nire burua ikusten hemen-dik kanpo.

Etorkizuna oso beltz ikusten dut. Gaur egun gertatzen ari diren gauza guztiak ikusita, oso zaila da mundu honetan sinestea. Azken finean kalera irtengo gara pankartarekin batzuren edo besteen interesen arabera. Imaginaren eragina ere izugarria da horretan, kultura deuseztu egiten bait du uniformitate bat sortuz. Horregatik neure burua oso borrokalaria ikusten dut batzutan eta bestetan oso lasaiezer egiteko ilusio handirik gabe.

«Alde batetik ikusten duzu gauza asko egin direla, baina bestetik gazteen artean garai bateko euskararen aldeko grina hori, punch hori, galdu» ●

tia eta egunkaria bateratuko liratekeen. Kontrol nahi hori dago atzean. Eta gainera «Egunkaria» inoiz irakurri ez duela onartzen duen sailburu batek dio hori. Publikoki. Ikusteko jaioak. Momentu honetan bi proiektu

A. Etorkizunerako nabiko ezkor azaltzen zara orduan.

G.K. Orain hiru urte grabatutako zinta bat daukat kaleratu gabea oraindik. Beti esaten diot nere buruari disketxeoekin hitz egin

Amagoia | ban

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZOA — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBIA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUZ

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
KOOPERATIBA
HERNANI

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicege kalea, 5
ERRETERIA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

EKO VILLALBA
Torres Urquiza kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO AIETE
Elxadi Saita
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

EKO

Vivodist

273.850

273.800

% 15.5

% 16.65

% 14.5

Euskadiko Kutxa

Jaki berria ekarri dute bertsoen otordu oparorako

ALDIZKARI baten agerraldiak astindu du aste honetako kultur giroa. «Bertsolari-ri buruz zurrumurru ugari ibili da aurretik bazterrotan. Lehenengo zenbakia eskuartean izanda, ordea, espektatibak motz gelditu dira. Zerbait berria egin nahi ote zuten errezeloa daukat, eta bete-betea asmatu dute. Harridura keinuak, barre algarak, jokoz kanpoko begiradak... nere ingurukoengan sentimendu ezezagunak erakarri ditu «Bertsolari-k. Ausardiarekiko mirespena, gehien funtsean.

Inoiz baino gehiago, azala barruaren islada da, asmoena bederen. Bertsolaritzari buruz dagoen informazio inflazioaren aurrean, *look* eta ikuspegi berria erantsi nahi izan diote gaiaren trataerari. Ohizko estetika

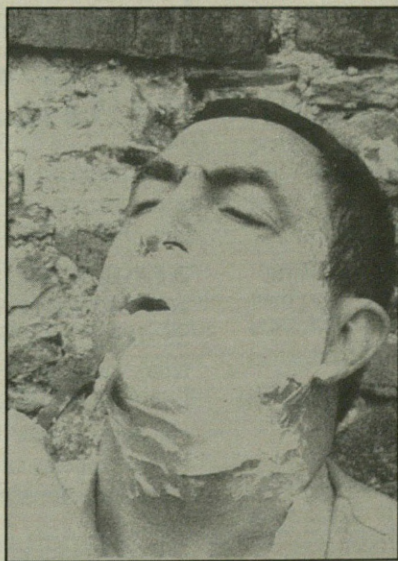
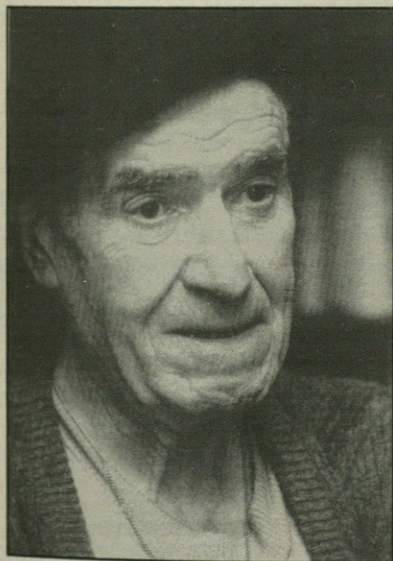
apurtzeko asmoz etorri dira eta aurki ikusi ahal izango ditugu bertsolariak seme-alabei haurzapiak aldatzen edota Benidormeko hondartzan bainujantzirik ausartenez. «*Bertsolari bat ezkontzen dela eta guk erreportaia egin eta azala emango genioke*». Irakurlego berririk ez dute agian sortuko, baina ohizkoarengan usadio berririk eragitea litekeena da.

Baina itxura ez da mugarri bakarra. Hasteko, aldizkariak badu zer eskaini berririk: Amurizaren azken aldiko gogoetak papereratu dituzte orriotan, bertsolarien sufrimendua helarazten digu erretiratutako bertsolariekin egindako erreportaiak, Kubako inprobisatzaileen berri, hileko bertso onenen aukera hamabi orrialdez... Orain arteko giroari bertso be-

tekada erizten zionak ere badu jaki berririk. Berria egiten asmatu dute.

EUSKAL literaturak ez dio errealtateari ihes egiten, esan zuen Mikel Hernandez Abaituak «Etorriko haiz nirekin?» nobelaren aurkezpenean. «*Gero eta gehiago ageri da egoera politikoaren islada*», eta bere ustez aurrerantzean gero eta maizago jasoko da gai hori. Ez du arrazoi falta, egun batzuk beranduago Aingeru Epaltzak ere, «Ur uherrak» bere azken nobela Euskal Herriko egoerari buruzko alegia dela esan du eta. Ez da kontu berria, baina goraka ari dela ere begibistakoa da. Zaila da hori baino konklusio urrunagorik ateratzeari. Literatura gorabeheratsua da berez, eta are ezegonkorragoa euskarazkoa. Iraupen laburreko uste askotxo ezagutu ditugu azken aldian, eta ustezko ildo berri asko modak baino lehenago desagertu izan dira.

HAMAR urte bete ditu AEKK Ipar Euskal Herrian. Ospakizunekin batera bilana ere aurkeztu da. Gaueskoletan ibilietatik euskara ikasi dutenak %10ra iristen ez direla jakiteak bat baino gehiago harrituko du. Egia esatearen kaltea. Harridura horrek Hego Euskal Herrikoen gezurra salatzen bait du. Banatzen diren titulazioez at, Bidasoaz hegoko euskaltegiek eginkizun dute balantzeari. Hobe esanda, norberak berea eginda izango du, baina bere lotsarako gorde.

Mañukorta bizarra egiten, Basarri tronbosia eta gero... bi irudi harrigarri bertsolaritzaren *look* berrirako.

Josu Landa

Ohizko estetika apurtzeko asmoz dator «Bertsolari» aldizkaria

Bertsolaritzaren inguruko zenbait hutsune betetzeko sortu da «Bertsolari». Joxean Agirre, Lazaro Azkune, Andoni Egaña, Joxerra Garzia, Santi Jaka, Koldo Tapia, Jon Sarasua eta J. A. Gezalaga «Zaldubi»-k eraman dute aurrera proiektua. Bertsolari Elkartearekin harreman zuzenik gabe hasi ziren eta Elkarteak oso ondo hartu du publiko zabal batera iritsi nahi duen ekimen hau.

ALDIZKARIA egiteko ideia orain urtebetekoa da. Bertso munduko kazetariak nahiz kazetari diren bertsolariak elkartu ziren eta Bertsozaleak Kultur Elkartea izeneko taldea osatu zuten proiektua bideratzen hasteko.

Alde batetik Euskal Telebistako «Hitzetik Hortzera» Joxerra Garziaren saioak izan duen arrakasta nahiz

bertsolaritzak irratian izan duen gorakada, eta bestetik bertsoen munduak prentsa idatzian azken urtetan oihartzun handiagoa izan duela ikusirik, aldizkaria kaleratzeko une egokia zela iruditu zitzaion proiektuaren bultzatzileei.

«Bertsolari» edukin aldetik hiru zati nagusitan banatzen da: erdia baino gehiago periodistikoa, bigarren zati

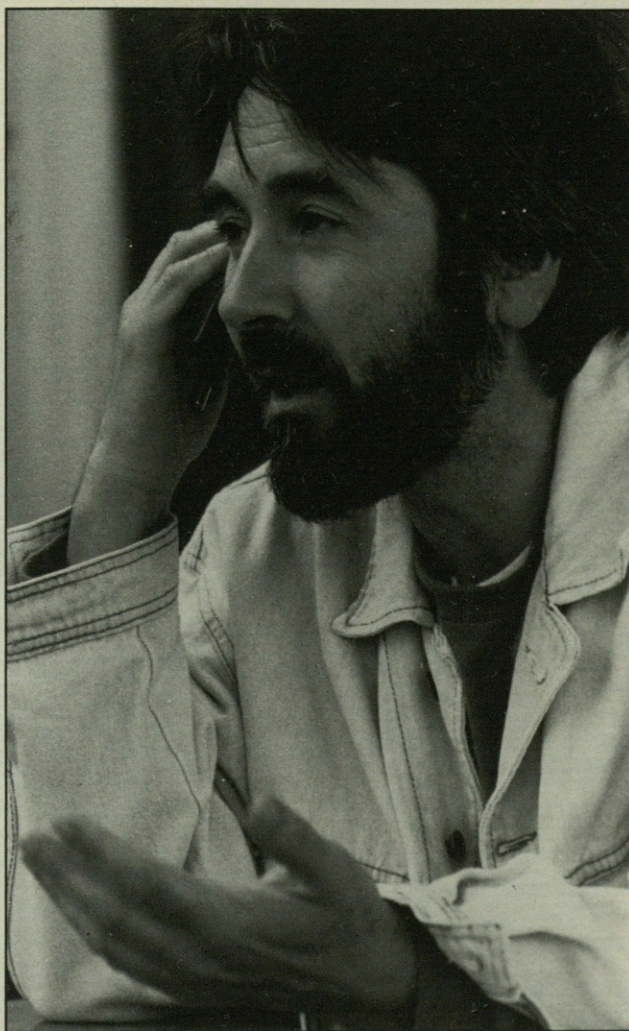
laburrago bat pedagogikoa eta hirugarrena bertso bilduma.

Irakurtzeko aproposa

Idel periodistikoa giza ikutua duen gai batekin zabaltzen da, jendearentzat erakargarria eta irakurtzeko aproposa izango dena. Asmoa bertsolarien nortasuna adieraztea da, euren ustetan bertsolariak gizartean protagonismoa baduelako. Atal hau irakurlego zabal bati zuzendua dago. «*Bertsolari bat ezkontzen dela eta guk erreportaia egin eta azala emango genioke. Ez da kazetaritza horia, horren mugan dabilen beste zer-bait. Asmoa ez da inoren bizitza pribatua sartzea, interes haundia duen gai humanoa azaltzea baizik*», aipatzen digu Joxean Agirre, aldizkariko koordinatzaileak. Horrela «Bertsolari-ren lehen zenbakiko protagonista Mañukorta bertsolaria izan da.

Gero aktualidadeko erreportai eta elkar hizketa bat daude. Elkar hizketetan bertsolaritzaren munduaren inguruko pertsonaia garrantzitsuak agertuko dira. Lehenengo ale honetan Basarri jasandako tronbosiarene ondoren zer egiten duen eta bertsolaritzaren egoeraz mintzatzen da. Bigarrenengo alean elkar hizketa Lopategi txapeldunari egin-gio diote.

Erreportaia interes aktuala duen gai bati buruz da. Zenbaki honetan bertsolari-utzi utzi duen talde bat agertzen zaigu. Bertan, oraindik ezagunak diren bertsolari oihek bertsolaritza zergatik utzi duten azaltzen dute. «Bigarrenengo zenbakian berri bertsolari xelebreak

Joxean Agirre «Bertsolari-ko koordinatzailea.

izango dira protagonista, batek gaztelaniaz kantatzen duela, Basarri baino hobeagoa dela uste duen beste bat... batez ere barre egin erazteko gaitasuna duten bertsolariak.

Beste atal batean atzerriko herrialdeetako inprobisazio fenomenoak aztertzen da. Lehenengo alean Kubako dezimistak agertzen dira, Kubako laborarien artean oraindik galdu ez den bapa-

tean kantatzeko Dezima izeneko era azalduz. Bigarrenengoan bertsotan aritzen diren Tuareg emakume batzuk agertuko dira eta hurrengoetan Jugoslavia, Galizia, Gales eta beste zenbait herri.

Alde periodistikoa bukatzeko bertsolari zahar baten memoria egiten da, bere euskalkia errespetatuz bertsolariak bere bizitza azaltzen du egiten zaion elkar

■ «**Baten batek esan ohi du euskaldun berriari gehiago erreparatzen zaiola, baina euskararen bihotza gaztelaniaz ez dakien edo erabiltzen ez duen jendea da**» ●

hizketan.

Hilabetekariko alde pedagogikoan, ale bakoitzean bertso eskola bat agertuko da eta bere historia, iniziatibak...

■ «**Bertsozale tradizionalak askoz errazago erosiko du bertsolaritzari buruzko aldizkaria liburu bat baino**» ●

Azterketa eta ikerketa ere agertzen dira alde honetan. «Bertsogintzaren Zertzeladak» izeneko sailean bertsoak neurtzeko erizpideak ematen dira, bertso on bat eta bertso txar bat nola bereizi, eta zenbat bertso mota dagoen eta beren izenak ere ematen dira. Aldizkarian, azterketak eta debateak toki garrantzitsuak betetzen dute eta gerora begira gai hauei orrialde gehiago eskaintzea gustatuko litzaieke.

Bertsolari Elkartek ere izan du txoko bat aldizkarian eta bertan Elkarteen asmoak eta zenbait berri ere agertzen dira.

«Bertso bilduma» da aldizkariaren beste atala, atal honetan aurreko hileko bertso onenak biltzen dira.

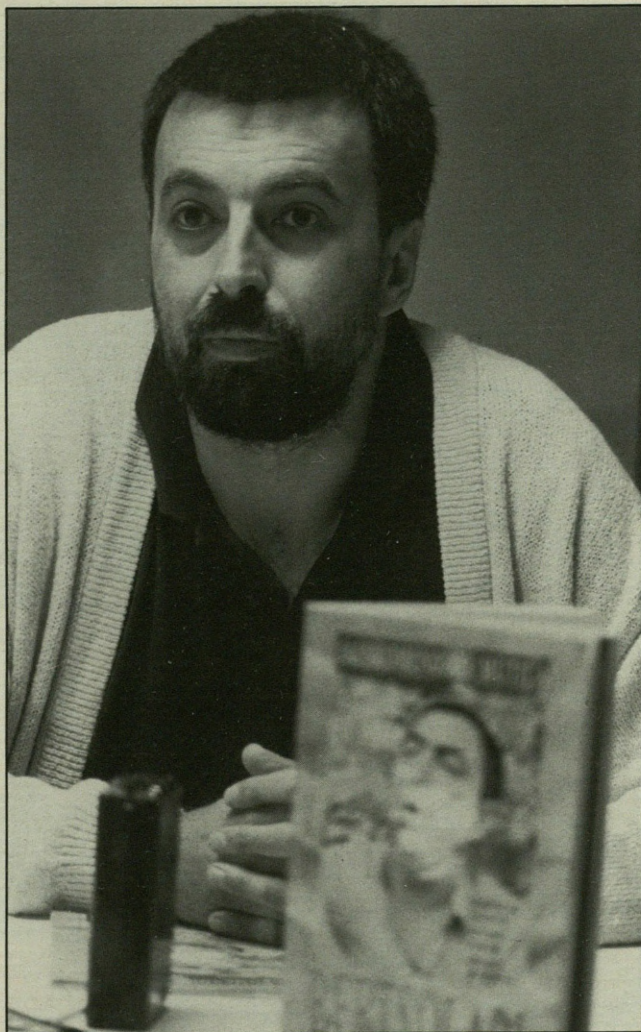
Aldizkaria hileroko maiztasunarekin kaleratuko da liburu antzeko den formato txikian, «*jendeak norma-lean ez dauka liburutegirik etxean eta gehienez liburu gutxi edo gauza bereziak gordetzen ditu. Baina kolekzionatzeko joera baldin badu bapatean liburu bat, gero beste bat, eta horrela... piskanaka piskanaka biltzen ditu. Formato aldetik aldizkaria kolekzio-*

nagarriadela uste dugu eta gainera 'Bertso bilduma' saila guztiz aproposa da noizean behin kontsultatzeko, bertan hileko bertso onenak biltzen direlako. Bertso bildumaz gain bertsolarien memoriak, elkarrizketak eta erreportaiak direla eta gordetzeko interesgarria bilakatzen da», komentatzen digu Jozean Agirrek.

■ Ale bakoitzean bertso eskola bat agertuko da, bere historia eta abar ●

«Bertsolari» oso grafikoa da, itxurari garrantzi handia eman diote. Argazki gehienak gainera koloretakoak dira. Ekainatik aurrera eurak arduratuko dira foto-konposizioaz, eta ondorioz gehiago zainduko dute presentazioa. Nahiz eta lehenengo alea erdia baino gehiago grafikoa izan, hila-betekariaren erdia testua eta beste erdia argazkiak izateko ideia dago. «Diseinuari erabateko garrantzia ematen diogu. Bertsolaritzak oso tratamendu estatikoa izan du beti argazki aldetik. Uste dugu argazkilarik on batzuen bitartez lortu dugula tratamendu desberdina ematea. Hala ere ez da lan erraza, argazki artxibo batera joaten bazara argazki guztiak bertsolaria eta mikrofonoa izateaz gain bertsolari gehienak baserri giroan bizi direlako. Baina bertsolari aldetik barietate handia dago, nortasun desberdinak eta hor bai lortu daitekeela barietatea».

Zer publiko mota dagoen

Hilabetekaria oso grafikoa da, itxurari garrantzi handia eman diote.

ere begiratu dute. Irakurle-go oso diferentea bait dago, oso eremu zabala da. Eskualde bakoitzean izaten da urtean zehar jaialdi askotara joaten den berrogeitamaretik ehunera bitarteko bertsozale, «guri jende hau interesatzen zaigu. Publiko hau ez dago irakurtzera obituta, bainabestalde oso garrantzitsua da euskararen etorkizunerako. Baten

batek esan obi du euskaldun berriari gehiago errepartzeko zaiola eta euskaldun zaharrak abaztu egiten ditugula. Baina euskararen bihotza gaztelaniaz ez dakien edo gaztelania erabiltzen ez dakien jendea da. Hor kokatzen da bertsozale tradizionala. Gure ustez jende honek askoz errazago erosiko du bertsolaritzari buruzko al-

■ «Bertsolaritzak oso tratamendu estatikoa izan du beti argazki aldetik, baina bertsolari aldetik barietate handia dago, nortasun desberdinak» ●

dizkari bat liburu bat baino».

Hau da publiko tradizionala, gero komunikabideei esker bertso entzulego zabalago bat dago. Badago txapelketetara bakarrik joaten den jendea, edo bere herriko jaialdira bakarrik joaten dena. Baita ere jaialdi-tara ikastera joaten den bertso eskola inguruan ibiltzen diren zaletuak edo bertsolaritza telebistaz bakarrik jarraitzen duen jende asko.

Hiru milako tirada

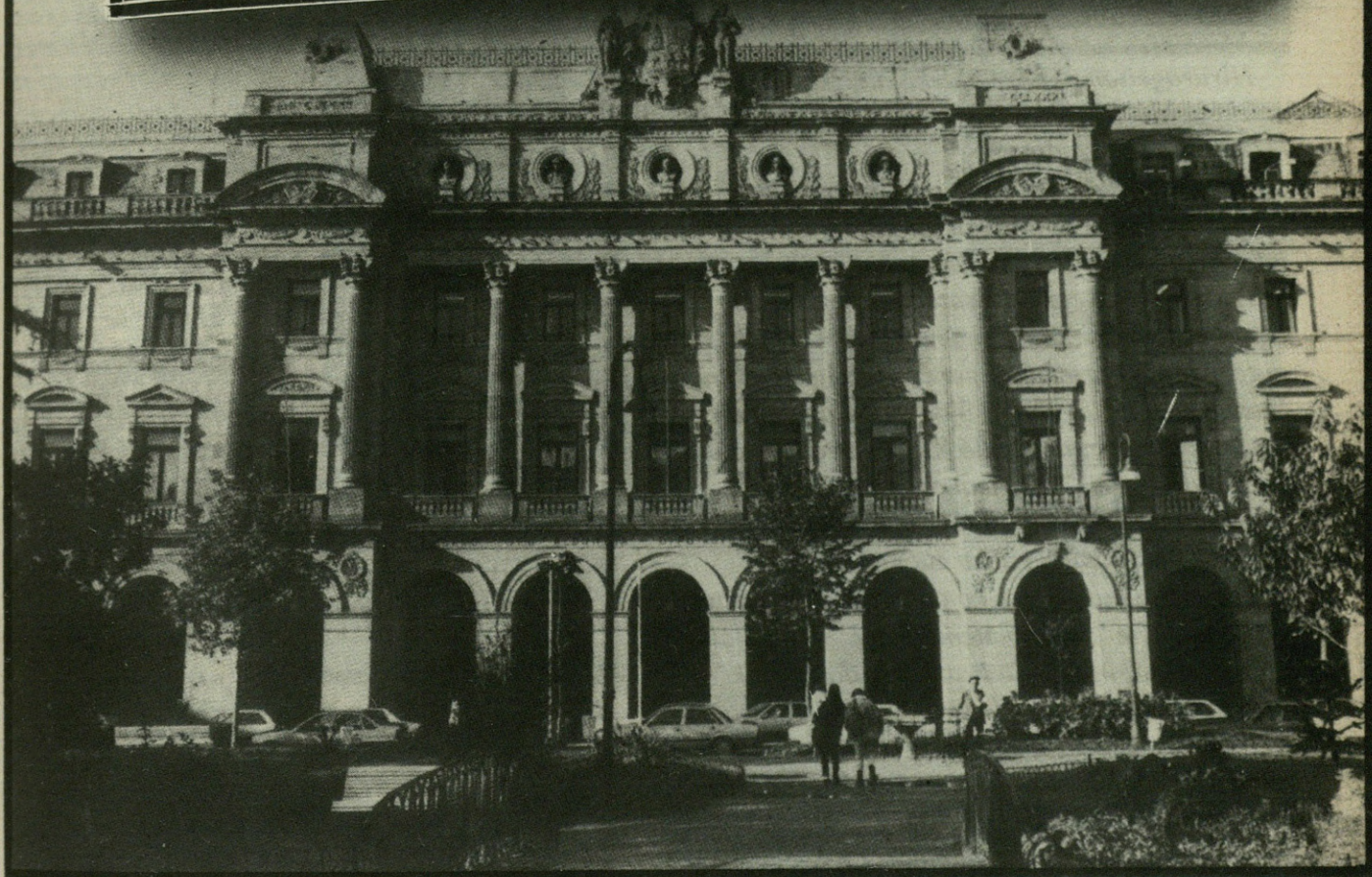
Luren asmoa ahalik eta jende gehienarengana iristea da. «Gu zati pedagogikoa-ren bitartez, batez ere publiko tradizionala eta bertso eskoletan dabilengana zuzentzen gara. Zati periodistikoaren bitartez publiko zabalagoa lortu nahi dugu».

Aldizkariaren tirada hiru mila alekoa izango da. 350 pezetatan salduko da baina hurrengo hiletik aurrera 400 pezetako salneurria izango du. Publizitatearen bidez izan dute diru sarrerarik baina gehiago lortu nahi dute. Hala ere Foru Aldundian laguntza eskatu diote eta jasoko dutela espero dute. Bitartean Gipuzkoako Diputazioak subentzio bat eman die eta Bizkaikoak ere laguntza eman die publizitatearen truke.

Nahiz eta gehien bat harpidetza bitartez saldu, jaialdiz jaialdi, ikastola, bertso eskola, liburutegietan eta kioskoetan ere salduko da. Baldin eta etekinik edukiko balu bertsolaritzaren inguruan bideratuko litzateke etekina.

Joxi Goikoetxea

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA ZURE ZERBITZURAKO

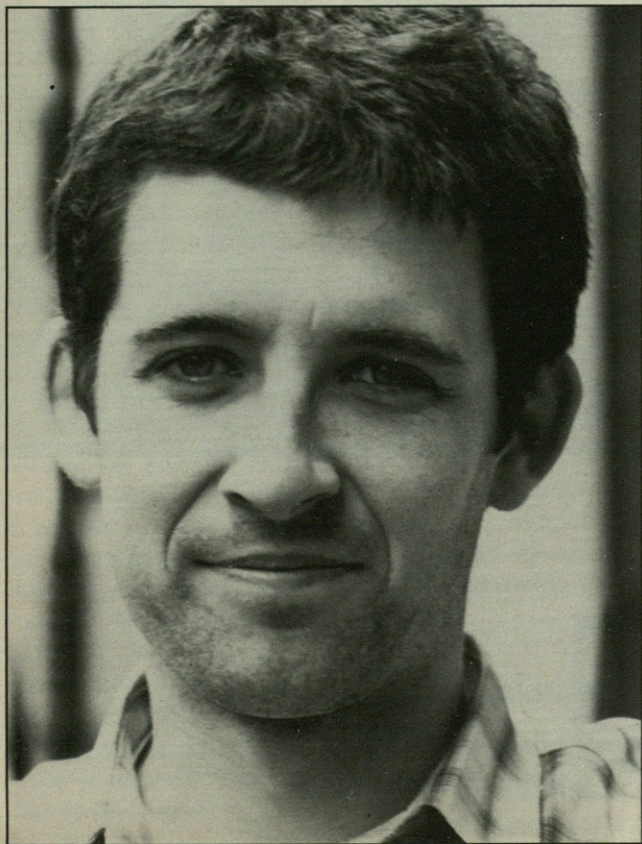

Gipuzkoako Foru Aldundia

Mikel Sarriegi izan da aurten Gipuzkoako aurreku txapelketa

«Dantzatik bizi nahi duenak kanpora irten behar izaten du»

Pasai Antxon jokatu den Gipuzkoar Erako XI Aurrekulari Txapelketa irabazi du Mikel Sarriegi beasaindarrak. Aurtengo txapelketan bederatzi dantzari aurkeztu ziren eta bertan bere zazpigarren txapela lortu zuen. 1984etik 1989ra bitarteko seirak ere berak irabazi zituen.

ARGIA. Beasaingo plazan hasi omen zinen aurrekuan...

MIKEL SARRIEGI. Zazpi zortzi urte nituela Beasaingo Aurreku txikian hasi nintzen plazan egiten den aurrekuan. Handik piska batera, bederatzi bat urte nituela, Beasaingo Saileko Adiskideak haur dantza taldean hasi nintzen, eta horrela eta 79an, herriko bi taldek bat egin zuten Beasaingo Aurtzaka taldea sortu zenean, han hasi nintzen gaur arte.

A. Aurrekua bakarrik dantzatzeko al duzu?

M.S. Ez. Lehenik ikasitako dantza horixe bera izan zen, baina gero gainerakoan edozein euskal dantza taldeko kide batek ikasiko lituzkeenak egin ditut. Zazpi herrialdeetako dantzak dantzatzeko ditut.

A. Zenbat denbora eskaintzen diozu dantzari?

M.S. Momentu honetan denbora gehiegi ez. Izan dira urteak askoz ere denbora gehiago eskaini dizkiotenak. Gero ere, duela urte t'erdira arte Madrilen izan naiz estudiantzen. Madrilen pasatutako bi urteotan ez dut aukerarik izan entsaiatzeko. Harrez gero, astean behin edo bitan gutxienez aritzen naiz dantzak entsaiatzeko.

A. Ekitaldi asko ematen dituzu?

M.S. Dexente. Tarteka, bai leku batetik eta bai bestetik deitzen didate. Urtetan txapelketa izan naizenez, beti izaten da aukera, batez ere aurrekua dantzatzeko. Hortik aurrera, dantza taldeekin egiten ditugunak.

«Aurreko urteetatik dexente jeitsi da parte hartzaileen kopurua» ●

A. Dantza zuretzat bobb-
ya da...

M.S. Bai, dantza afizioa
da. Ni mendi ingenieria naiz.

A. Nola ikusten duzu Eus-
kal Herrian dantzari pro-
fesional izatea?

M.S. Nahiko gorria. Euskal
Herrian dantzatik bizi nahi
duenak normalean kanpora
irten behar izaten du.

A. Zer moduzko maila iku-
si duzu azken txapelketan?

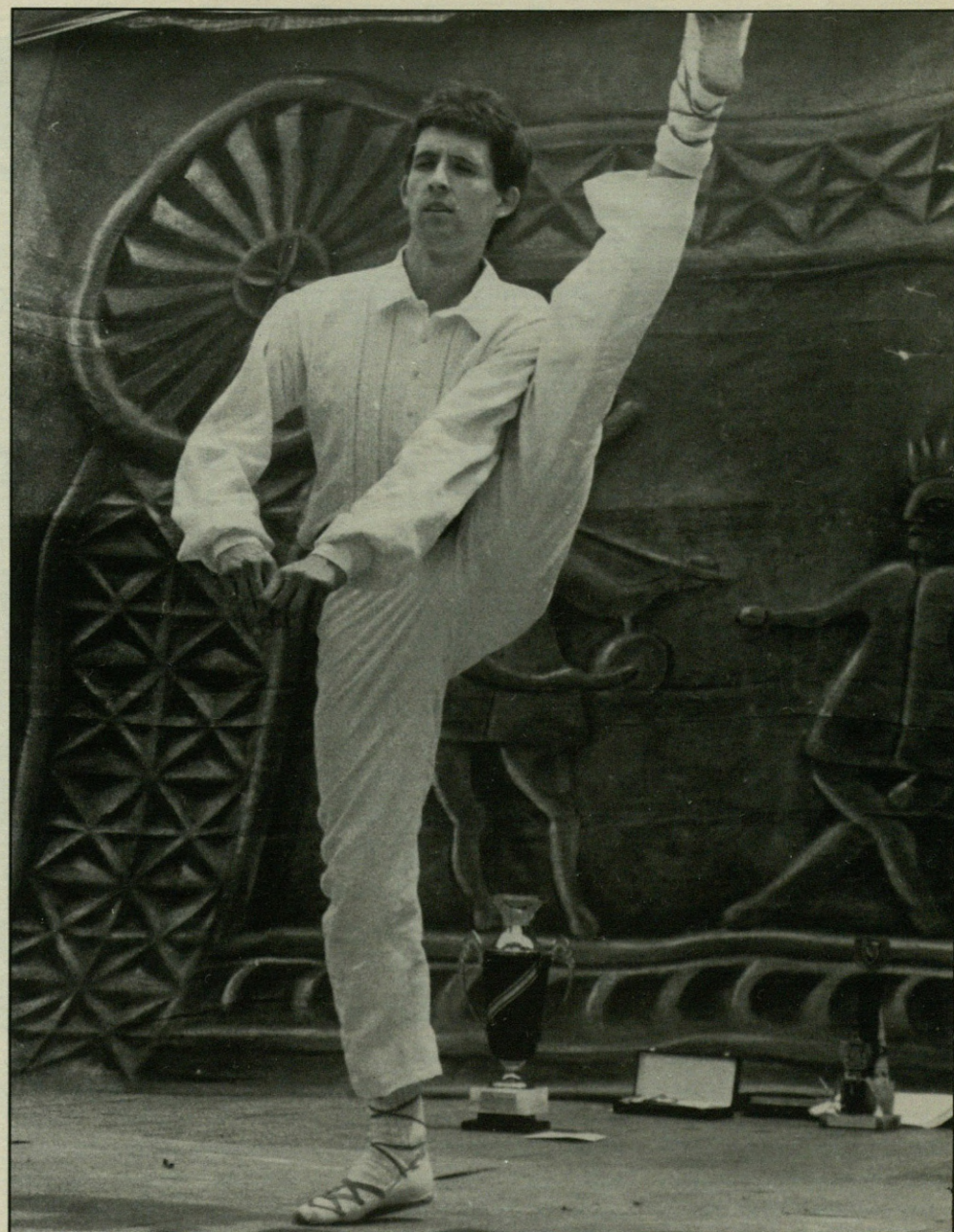
M.S. Orain bi urte arte de-
xente igo zen maila, urtetik
urtera ikusten zen maila
igoera nabarmena. Baina bai
iaz eta bai aurten ikusi de-
nez, agian puntu gorena
lortu dugu eta iritsi zaigu
halako tope moduko bat eta
ez dakit ez ote den estankatu
maila hori.

A. Nola uste duzu isladatu
dela komunikabideetan
txapelketa? Nabiko oihar-
tzun izan al du txapelketak
medioetan?

M.S. Behar bada, ez hain-
beste. Txapelketaren ondo-
ren beti izaten dira txapel-
dunari egiten zaizkion elkar
hizketak, eta urtero izaten
ditut elkar hizketak edo ar-
tikuluren bat edo beste.
Txapelketa aurretik, ordea,
nik uste dut ez dela inon
agertzen ezertarako, ez bada
herri mailako kroniketan.
Nik uste dut aurretikako
propaganda falta dela, jen-
dea anima dadin ikustera
edo dantzatzerara. Ondoren,
oihartzuna badu, batez ere
euskal kulturarekin zer iku-
sia duten komunikabidee-
tan.

A. Dantza txapelketak
beraz, garrantzitsuak dira?

M.S. Bai, behar bada ez
beharko lukeena. Bertsola-
ritza eta trikiti mundua txap-
elketari esker berragertu
ote diren komentatzen da,
asko lagundu diola txapel-

Aurreaskuaz gain zazpi herrialdeetako dantzak dantzatzen ditu Sarriegik.

ketak. Dantzak komunika-
bideetan azaltzeko hain-
besteko gaitasunik ez due-
nez, behar bada ez da hain-
bestekoa eragina. Beti la-
guntzen du, baina ez dut
uste horrenbestekoa izan
daitekeenik.

A. Nola tratatzen da
orohar komunikabideetan
dantza?

M.S. Nik uste, kulturaren
inguruko gauza guztiak be-
zala oso eskas. Eta harritze-
koa da Euskal Herrian da-

goen harrobia eta zaletasuna
ikusirik. Gazteen artean,
herri txikietan jende askok
dantzatu du noizbait. Alde
horretatik herri mailan dan-
tzak duen azalpena ez da
ondo isladatzen komunika-
bideetan.

A. Nola ikusten duzu gaz-
teria?

M.S. Aurten gertatutako
gauza, aurreko urteetatik
dexente jeitsi da parte har-
tzaileen kopurua, horren es-
plikazioa zein den ez dakigu

oso garbi. Esaten da, dantza
eskolak funtzionatzen hasi
direnez gero, badela ondo
prestatuta datorren jendea,
baina oraindik parte har-
tzeko adina ez duena. Hu-
tsunea dago beraz txapel-
ketan jardun dugun belau-
nalditik, 14 urte arteko ho-
rien artean. Momentu ho-
netan nabaria da hutsune
hori, gu ere adinean aurrera
goaz.

Jon Beloki

Hor Konpon taldeak Baneteuanba-rekin erdibana kaleratu berri du diskoa

Melodia eta indarra jorratuz, kalitateari heldu nahian

Oñatiko talde honek joan den urte bukaeran grabatu zituen diskoan barneratu dituen sei kantak. Hor Konponek aurretik bi maketa zituen grabaturik eta «Aitatxo baten semea» izeneko bigarren maketaren bitartez izandu, Elkar argitaletxearen eskutik, bere lehen diskoa grabatzeko aukera.

ORAIN dela urte t'erdi kaleratu zuen Hor Konponek «Aitatxo baten semea» bere bigarren maketa. Zinta honek Euskal Herrian zehar zuzenean aritzeko eta Euskal Telebistan ateratzeko aukera eman zien. Maketak ondo funtzionatzen zuenez Elkar argitaletxeari aurkeztu zioten. Disketxeari taldeak egiten zuen musika interesgarria iruditu zitzaionez diskoa grabatzeko proposamena egin zien.

Hor Konponek Baneteuanba Ondarruko taldearekin erdibana burutu du LPa eta bertan sei kanta sartu ditu. Sei kantetatik «Mikel eta Jon», «Aitatxo baten semea» eta «El Salvadoren erantzuna», «Aitatxo baten semea» beren azken maketan ere agertzen dira. Beste

hirurak: «Nor eta zertarako», «Hau aldaketa» eta «Bigarren aukera», berriak dira. Kanta hauek grabatzeko gogor lan egin zuten estudioan, «ez geunden ohituta eta oso desberdina da disko bat ala maketa bat grabatzea, azken finean esperientzia falta izan zen», aipatzen digute taldeko partaideek.

Hor Konponeko partaideak Xabier, Oskar, Andoni, Koki, Iker eta Mikel dira eta talde honen berezitasuna, bai zuzen bai estudioan, txirula eta soinuare-

kin aritzen direla da. Instrumentu hauek rock talde batean ez ohizkoak izateaz gain moldaketa eta konponketa berezi batzuk behar izaten dituzte, «kantak eginak zeuden eta gero txirula eta soinua moldatu behar izan genituen melodietara, langogorra izan zen. Guk egiten dugun musikan obizko instrumentuak ez direnez grabazioan afinazioa zaila izaten da», komentatzen digute.

Azken maketaren bitartez

zuzeneko emanaldi asko egin bazituzten ere egun ez dute askotan jotzen, «diskoa atera arte zuzenean ez aritzea erabaki genuen. Diskoa joan den urteko gabonak baino lehen grabatu genuen eta hainbeste atzeratu denez denbora dextente da ez dugula zuzenean jotzen».

Taldeak nahiago du zuzenean jo estudioan lan egin baino, «kontzertuak zuzenagoak izaten dira eta hauetan guk dena ematen dugu. Estudioa berriz bakoitzak daukan teknika, ikasketak eta ideiak dira. Zuzenean gainera inprobisa daiteke baina estudioan ordea ez. Biak diferentiek dira baina guretzat oso gustokoak».

Orain arte zuzenekoak ez dituzte gehiegi prestatu baino une honetan, horretan dihardute. Diskoan lortu duen soinua zuzenean gauzatzea da Hor Konponen asmoa.

Nahiz eta gaztetxeetan ere jo izan, orohar toki

■ «Gure asmoa melodia duten kanta indartsuak egitea da; bide onean gaude eta diskoan, asmoa isladatu dela uste dugu; hala ere, hurrengo lana hobeagoa izango da» ●

Diskoan lortu duen soinua zuzenean gauzatzea da Hor Konponen asmoa.

haundietan jotzen dute. «Toki haundiak hobeak dira soinu ona lortzeko baina giroa gaztetxeetan eta leku txikietan errazago sortzen da. Gaztetxeetan jotzea batzuetan atsegin zaigu, badira antolakuntza ona duten gaztetxeak, tratu ona eskaintzen dutenak. Beste batzuk berriz ez. Gaztetxeetan kontzertuak ondo antolatzen badira pozik joaten gara».

Kantak egiteko orduan bi ideia nagusi izaten dituzte: melodia eta indarra. «Gure asmoa melodia duten kanta indartsuak egitea da. Bide onean gaude eta diskoan, asmoa isladatu dela uste dugu. Hala ere bu-

rrenge lana hobeagoa izango da. Gure bidea fin-katzen ari gara».

Diskoarekin gustora geratu dira, «dena den estudio batetik ez zara inoiz pozik irtetzen, zaila da joan aurretik daukazun ideiak gauzatu abal izatea. Guk, lehenengo diskoa izandela kontutan hartuta, nabiko konformista izan gara. Lehenengo aldian beti bel-durtuta egoten zara eta ez dituzu erabiltzen estudio batean daukazun posibilitate guztiak. Zerbait egiten duzunean beti pentsatzen duzu zerbait gehiago egin zitekeela. Baina horrela hiru hilabete beharko zenituzke diskoa burutzeko,

beti hobe daitekeelako. Lehenengo diskoa izateko oso pozik gaude eta bigarren diskorako esperientzia ona izango da».

Erdibanako disko hau merkatua aztertzeko froga izan da, taldearen posibilitateak ikusteko eta bakarka buruturiko hurrengorik izango dela ziur daude, euren musikak kalitatea duela usteaz gain beren lana gustatuko dela espero dutelako.

Euskal Herriko egoera musikala azken urteetan aldatu egin dela uste dute. «Orain arte euskal rocka oso mugatua zen, diferentzia handia zegoen maketadun talde bat eta

goian zegoen beste baten artean. Bazen talde berriak ateratzeko garaia. Gaur egun Euskal Herrian talde asko dago eta maila ona da. Eskerrak jendea aldatzen ari dela, jendea orain gehiago irekitzen ari da, musika gehiago entzuten du eta hau oso positiboa da».

Hor Konponek aurrerantzean lan egiten gogor jarraituko du eta bere hurrengo proiektuak zuzeneko emanaldiak prestatu eta agian bere bakarkako diskorako izan litezkeen kanta berriak egitea dira.

Joxi Goikoetxea

Malcolm X da egun gazte afro-amerikarren erreferentzia

Spike Lee eta Stevie Wonder ohianeko legeen inguruan

Duela lau urte kaleratu zuen Stevie Wonderrek azken diska, «Characters», eta iragarrita zegoen hurrengoa aurren agertzekoa zen, «Conversation Piece». Horren ordezkari film batetarako soinuz berragertu da Wonder, Spike Leek zuzendutako «Fever Jungle» filmeko banda hain zuzen ere. Aitzaki horrekin hainbat eritzi agertu dituzte bi artista beltz hauek gizarte amerikarraren gainean.

«Jugle Fever» filmeko irudia.

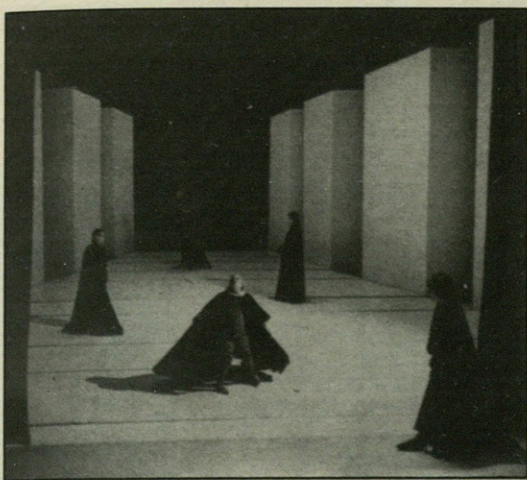
ALDI berean maitasun ixtorioa eta komentario soziala dela esaten du Stevie Wonderrek filmeaz hitz egiterakoan, ikusten denaz haruntzagoko pertzepzio bat nabari du bertan eta musikaren bidez hori azpimarkatzen saiatu da. Hip hop, Sinatraren kantu batzu, estilo ugari nahastu ditu eszena bakoitzari behar zuen giroa emanez, berak dionez «bizitzan askotan egoera bereziren batetan entzundako kantak bakarrik gogoratzen bait dira».

Spike Lee bere aldetik hurrengo filmerako prestaketetan hasia da, 60etako leader beltza izan zen Malcolm X-aren bizitzan oinarritua. Zuzendariak dionez gauzak oso gutxi aldatu dira harrez gero Estatu Batuetan eta horixe da Malcolm X-aren mezuaren egungo arrakastaren arrazoiak. Erreferentzia baliagarria zaie gaurko afro-amerikarrei haren filosofia, beraiek bizitzen dutenarekin erabat loturik dago eta.

Aldaketak hala ere gerta-

tu dira eta Malcolm X-aren ideiak hedaturik egon arren Spike Leek ez du uste Black Panthers moduko talderik sortuko denik, era horretarako taldeentzako sasoia bere eritzi guztiz pasaturik dagoelako. Eta azpimarkatzeko beste aldaketa bat ere ikusten du, krack eta IHES-aren agerketa. Bien artean belaunaldi oso bat ezabatu ote den kezkatu agertzen da Lee.

Leeren azken filmean agertzen diren pertsonaia guztiek arazoak dituzte azal kolorearekin, eta horien bidez agertzen ditu zuzendariak arrazakeriari buruzko bere ideiak. Denak daude nortasun bila baina galtzaile nagusiak, dudarik gabe beltzak dira. Honela azaltzen du Leek egoera. «Beltzen diskoak erosten dituzte baina ez dituzte horregatik gutxiago mespretxatzen. Salbuespen bakarra artistekin egiten dute, batetik Super-Blackak daude eta bestetik gainerakoak, beltz mordo bat».

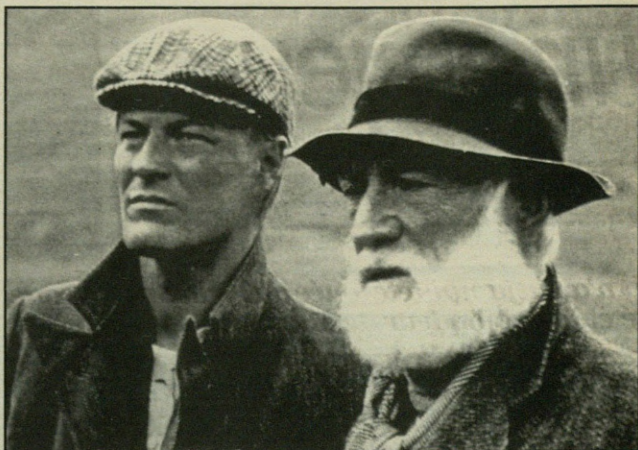

Hiztegia eskenatokian

Italian duela hirurogei bat urte kaleratu zuten eta oraintxe argitaratu duten Frantziar horren ordezkia «Antzerkiaren Hiztegi Entziklopedikoa». Lanaren heren bat gutxi gora behera nazioarteko antzerkiari dedikaturik dago eta azken bi urteetako hainbat gertakari jasotzen ez badira ere aurkikuntza interesgarriak egin daitezke eta hainbat antzerkigintzari buruzko artikulurorokorrak. Kritika gehiago jasan ditu ostera Frantziar buruzko atalak, enfoke sinplistegiak direla, hutsune nabarmenegiak direla... Michel Corvin lanaren zuzendariak dioenez oreka mantendu nahi izan dute. Lortu duten ala ez irakurleek esango dute.

Frantziako komiki azoken saltsan Angulema garaile

Urtarrilan ospatu zen Angulemako azken komiki azoka eta orduan ere ez zen guztiz argi ikusten etorkizuna. Sakonean diru arazoak zeuden, laguntza ofizialak ez ziren nahikoak eta laguntzaile pribaturik ez zen agertzen. Horrez gain Grenobleko azoka ere bazen, komiki industriako hainbat arazok bultzaturik duela bi urte sortua. Urtean azoka bakarra egitea ere aipatzen zen, behin Grenoblen, hurrengoan Anguleman. Baina dirudienez ez da horrelakorik gertatuko, finantz arazoak direla eta Grenoblek uko egin bait dio antolaketari eta Angulemak ordea, laguntzaile berriak aurkitu.

«The Field» filmeko protagonistak

Irlanda irlandar batek kontaturik

USTEGABEKO

arrakasta lortu zuen Jim Sheridan zine zuzendari irlandarrak bere lehen filmarekin «My Left Foot» (Nire ezkerreko oina), besteak beste Oscar sarietarako bost izendapen. Baina horrek ez du eragin gehiegirik izan zuzendariarengan, jatorriak eta hastapenak argi dituen gizona bait da.

Bigarren filmea, «The Field», oraintxe ari da zabaltzen eta John B. Keane, Irlandako dramaturgorik ospetsuenetako baten obran oinarriturik dago. Argumentoa lur puska baten inguruan garatzen da, maizter irlandesak eroski egin nahi dio jabe ingelesari, baina amerikar bat sartuko da tartean. Gatazka berehala sortzen da maizter zaharraren eta errepedeak egin nahi dituen gazte kanpotarraren artean, eta gatazkaren arian Irlanda modernoaren historia kontatzen zaigu. Zuzendariaren obsesioak.

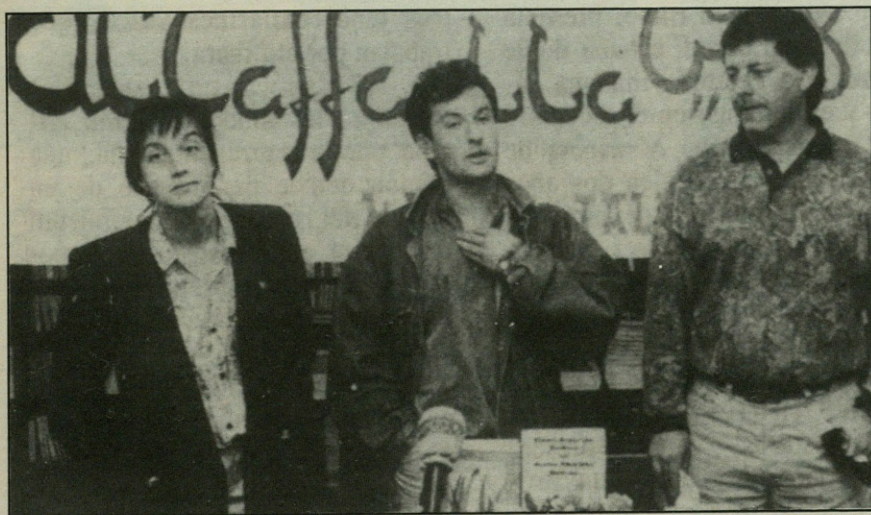
Hasteko Irlanda isladaizteko modua, irlandar batek bakarrik eman dezakeen

irudia ematen bait du Sheridanek. Aurreko filmean ere ikuspegi horren kontua planteatu zen eta protagonistaren oinarri erreala idazle irlandar bat zenez, aktorea ere irlandarra behar zuela uste zuen J. Sheridanek «Christy (idazlea) irlandarra zen, neu irlandarra nauzue. Zergatik bilatu behar nuen ingeles bat? Ezinezkoa izango litzaikeen gure kulturaren izpirituua gorpuztea».

Eta obsesioekin segituz ingelesekiko antagonismo zaharra ere agertzen da, eta horrekin batera, galdutako nekazal munduaren krudeltasuna eta etorkizuna markatu zuen gosetea (1846-7, bi milioi hildako baino gehiago). Eleizaren jokabide ere ez da zerrendatik kanpo gelditzen, ez eta Ameriketako senideekiko harreman nahasiak. Irlandako mitoaren zutabe guztiak pantailaratzen dira gehiegikeriarik gabe, Irlanda irlandar batek bakarrik konta zezakeen eran.

J.M. Heritz

TEILAK

■ ALTAFFAYLLA KULTUR TALDEAK BI ARGITALPEN BERRI AURKEZTU DITU

AURTENGO Liburu Azokarako Altaffaylla Kultur Taldeak bi liburu aurkeztu ditu. Bata Rafael Karasatorre, Jose Luis Erdozia eta Eugenio Ulaiarrek idatzi Ulaiarrek idatzi duten «Etxarri Aranazko Euskara» eta bestea Casimiro Saralegui apaizak idatzitako «Vivencias y recuerdos de un cripto». Tafallako kultur talde honek dagoeneko hamai-ka liburu ditu argitaratuak.

■ URNIETA, EUROPAKO ANTZERKI TOPAKETEN BILTOKIA

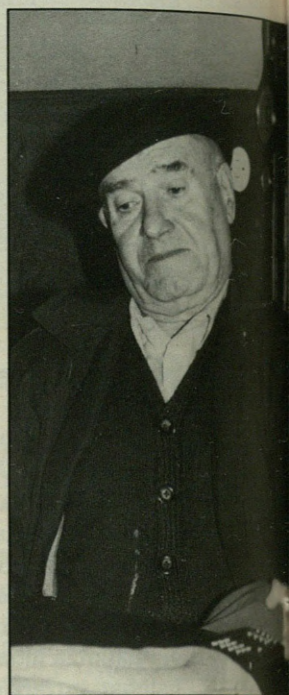
URNIETAKO Antzerki Pedagogi Elkartek antolatuta uztailaren 2tik 5era bitarte ospatuko dira Urnietan Europako Antzerki Topaketak. Bertan, Estatu espainiarra, Bulgaria, Suiza, Italia eta Britainia Handiko irakasle pedagogo, aktore eta ikertzaileak bilduko dira.

■ GOI MAILAKO OBRAK GASTEIZEN «BILDUMA PUBLIKOAN»

UZTAILAREN 14era arte Gasteizen egongo dira ikusgai arte garaikidearen «Bilduma Publikoan» kokatzen diren 72 obra. Amarike aretoan 46 pintura erakutsiko dira eta Arte Ederretako Museoa 26 eskultura. J. Manuel Bonet eta Xabier Saenz de Gorbea izan ziren 258 obren artean hautaketa egin zutenak.

■ AMAITU DA 'DONOSTIAN BERTSOTAN' KANPAINA

ANTZOKI ZAHARREAN izan zen iragan astean 'Donostian Bertsotan' kanpainaren azken saioa. Hamar bertso saiok osatu dute kanpaina hau, zazpi Donostiako hanbait auzotan eginak, hiru bertako Alde Zaharrean. Berrogei bertsolarik hartu dute parte Donostian bertsolaritza ezaguteraztea eta indarberritzea helburu dituen kanpainan.

«Bertso eskolak sortu dira. Baina ez dezatela pentsa hortik denak bertsolari irtengo direnik. Egin behar dena da balio duten haiek hartu eta haiei lagundu, bertsoa nolatsu egin, ze puntu, ze doinu... Berrogeitik bi irtengo balira ez litzateke txarra.»

Basarri.
Bertsolari, lehen zenbakia.

«Aspaldidanik utzia nengon euskal idazketari, ez leengo zaletasuna galdu detelako, gure garaiko idazketarik gaurko idazkerara alde aundia arkitzen nuelako baizik. Gure garaian aulak euskera garbiena erabiltzen zitzagun legezko; gaur berriz, erderari loturiko euskera irakurtzen da zelabaiteko 'modak' obeagotzat arturik.»

Martin Gallastegi.
Berrigara, 22. zenbakia.

«Bide seinaletan euskarazko bitzak letra haundiz eta goian edo ezkerretan jarri behar dira, eta frantsesez idatzitakoak txikiagoak eta behean edo eskuinaldea.»

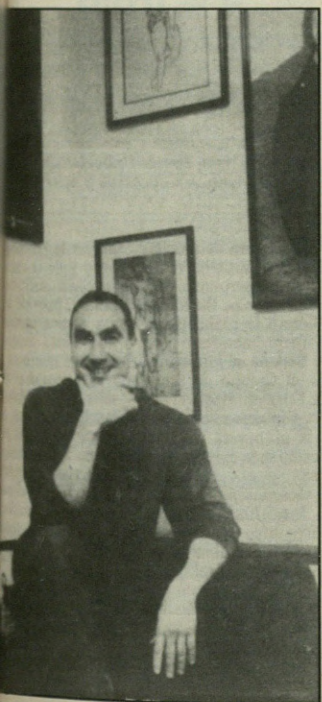
Euskal Herrian Euskaraz.
Egin, 1991-VI-7.

«Argi dago komunikabideak direla jendearen gustuak moldatzeko edo zabaltzeko biderik nagusienak. Baldin eta komunikabideek beste musika batzuk zuzpertzten ez badituzte jendearen gustuak tinko iraungo dute.»

Hazur Baltzak.
Euskaldunon Egunkaria,
1991-VI-5.

«Interpretatzen duguna esplikatzeko zaila litzateke. Baina zera esango dizut, ikuskizunaren filosofia balleta publikoarengana hurbiltzean datza.»

Rafa Martí.
Deia, 1991-VI-7.

M. L. ASTRAIN

pianojole eta musikagilea eta Laura Ortigosa sopranoa Madrilgo Reina Sofia Arte Egoitzan izan ziren iragan asteko igandean izeneko kontzertu bat eskaintzen, bertan azken ehun urteko euskal musikagileen hogeitabat obra errepasatu zituzten ●

P. PERURENARI

iaz Xalbador saria eskuratu zuen poesia liburua argitaratuko dio Pamiela argitaletxeak. Guztira hogeitahiru lan izango dira Pamielak argitaratuko dituenak, hamahiru euskarazko poesia, narratiba eta berargitalpenak ●

MICHÉLE GRACYK

antolatu zuen Ziburuko Bordagaineko Dorrean zabaldu zen erakusketa. 27 margolari, eskultore eta esku langile desberdin bildu ziren Azkainen kokatzen den Ilargi elkartearen eskutik. Ilargi taldearen suspertzailea da baita ere Michelé Gracy ●

TXUTXU - MUTXUKA

BERGARAKO TXIBISTO ARETOA IXTEAR

DIRU ARAZOAK direla medio udatik aurrera Txibisto aretoa itxita egongo da. Txibisto dantzalekuaz orain arte arduratu direnak duela sei urte hartu zuten aretoko ardura. Nahiz eta lehen hiru urtetan dantzalekua bakarrik izan, azken hiruetan dantzalekua izateaz gain, atzerriko talde famatu asko nahiz Euskal Herriko talde ezagunenak izan dira Txibiston zuzenean jotzen. Hertzainak taldeak bertan grabatu zuen orain dela gutxi kaleratu den bere azken diskoa, aurtengo urtarrilaren 18 eta 19an zuzenean grabatu zuen «19-1-91 Zuzenean» izeneko disko bikoitza.

NOR - NORI - NOR K

Bidaiak

Zermatt, mendi zurien artean

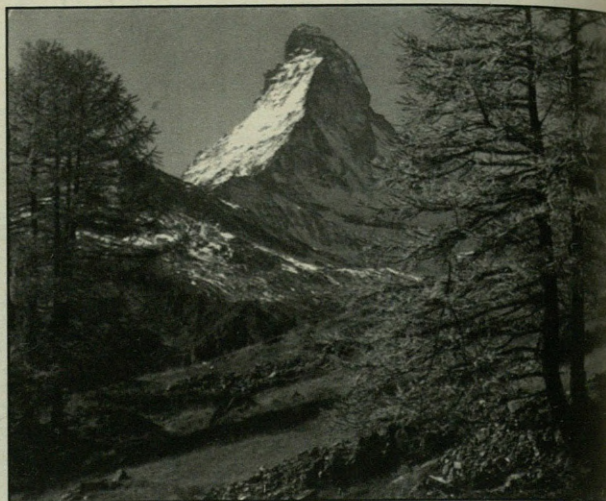
ALDIZKARI batetik hartu genuen Zermattera joateko ideia. Makutoa eta mendiko materiala prestatu ondoren, Frantzia eta Suitzako mapak eskuartean genituela, bidaia luzeari ekin genion.

Matterhorn (Cervino) mendia igotzea zen gure helburu nagusia. 4.479 metrotako harkaitz erraldoi hau Suitzaren hegoaldean kokaturik dago, Italiarekiko mugan hain zuzen ere. Cervinotik hurbilen dagoen herria Zermatt dugu. Egun osoa autoan eman ondoren, Genève, Laussane, Visp, Randa eta Tasch hiri eta he-

rriak igaroaz, Zermattera iritsi ginen.

Zermatt, mendi garaiz inguraturiko herri turistikoa da. Duela gutxirarte, abeltzantzatik bizi ziren bertakoak, gaur egun ordea, herria eta inguruko paisaiak zoragarriak direla eta, jende asko erakartzen du eta arrazoi honegatik, bertakoen bizimodua aldatu egin da hotelak eta era guztietako dendak irekiz.

Mendiko kirolak praktikatzeko, leku ezin hobea da. Eskia atsegin baduzu adibidez, urteko edozein sasaitan eskia dezakezu, baita udaran ere, nahiz eta

Cervino (4.479 m.), Zermattetik ikus daitekeenaren adibidea.

elur gutxi egon. Mendian ibiltzeko ere, era guztietako zirkuituak dauzkazu. Eskalatzeko, ez da hormarik falta ezta parapentez aireratzeko mendirik ere.

Beraz, Zermattera doanak

badu bai zer eginik eta zer ikusirik, baina kontuz! Izozkidenda batean eseri eta izozki bat eskatu aurretik, sakelak ondo begiratu.

JON BELOKI

Kirola

Pasaiatik dator notizia

PASAIAKO bi traine-ruen artean izango da aurturten ere Euskal Herriko txapela jokoa. Azken urteotako bilakaerari jarraituz, ez dirudi Libia eta Errekari itzala egitera inor ausartuko denik; bi hauen mailan bizkaitarren artean ez da inor nabarmentzen, eta gipuzkoarrek lan nekeza izango dute Kortaren Oriok eta Zumaiak pasaitarren txopa ikusi nahi ez badute. Arraunlarien artean aldake-

Sanpedrotarra, lehiatuko diren traineru faboritoetako bat.

ta handirik ez da ikusten; nagusiak, San Pedrokoan Josu Gabantxoren baja baino ez, eta Koxtapen «Ba-

serri»-rena. Euskal Herriko Arraun Federazioak aurkeztutako egutegiaren arabera Lekeition jokatuko da

lehenengo ikurriña eta Getaria-Donostia artekoa izango da azkenekoa. Euskal Herriko Txapelketa ere Donostian jokatuko da. Udara osoan zehar astero izango da estropada interesgarriarik. Hil honen bukatik hasita, jakinmina nagusi da, Pasaiako lehenengo estropadan aurea zeinek hartuko.

Animoak lasai daude oraindik. Denboraldi luzean, Kontxa bitartean izango da ezustekorik. Datortzen 29an Lekeitioko ABC Ikurriñak aurreratuko digu indarren neurketa zein alde dagoen.

Zientzia

Gastronomia

Desagertutako tximua agertu

Lemure moetak tximua, ustez desagertua, aurkitua izan zen Madagasakarren. Ezagutzen ziren azken aleak, lehengo azken bildutako bostak hain zuzen ere, museoetan gordetzen ziren bostak ziren. Halere Alemaniako Bojum herriko Rur unibertsitatean irakasten duen Bernhard Meier biologoak joan den urtean aipatutako uhartearen aurkitu zituen hiru lemure, bi gazte eta zahar bat. Dena den ez da uste belarri txiki eta ile leuneko tximu hauetarik asko geratzen direnik.

Txorien berezikeriak

Inglaterrako Cambridge-n lanean ari den botaniko batek Europako txori batek loreak polenizatzen dituela eman du aditzera. Lorea, fritilaria inperial izenekoa, oso arrunta da Europako lorategietan, eta amilotx urdinak polenizatzen du. Lehenengo aldiz ikusi da horrelakorik Europan nahiz eta txorien bidezko polenizazioa Lurreko beste zenbait zonalde epelagoetan gertatu izan den. Burquez botanikoaren ustez fritilariren hedapen-barruti osoan gertatzen da halakorik.

ELHUYAR

JUAN JOSE LAPITZEN BIDAIA

Leize miresgarriak Isturitzen barrena

JUAN JOSE LAPITZ

Isturitze Nafarroako seigarren merindadean kokaturiko herririka bat da. Bertan aurkitu ziren orain dela zenbait mende bere izen bera daramaten leizeak, zeinak 1712tik aurrera kontu handiz aztertuak izan ziren, eta 1886an harrapakin gai bihurtuak Iparralde osoa hartu

zuen urre bilatzaile eroaldi bat zela eta.

1929an, ustekabea, ehiztari batek Isturitzekoak baino beherago dauden Oxozel-haiako kobazuloak aurkitu zituen. Esaten denez, gizakia leize hauetan bizi izan zen duela 50.000 urte.

Bertan zulaturiko hegazti berna-hezur bat aurkitu zen, eta aita Barandiaran eta bere moduko beste antropologo batzuk diotenez musika instrumentu primitibo bat zen, egungo txistuaren aitzindari. Pieza hau, euskal-berna ize-inez ezaguna, Pariseko Aintzinate Museoan aurkitzen da, eta badira hilabete batzuk bere berregite bat ikusi nuela hiri bereko Trocadero enparantzako Gizakiaren Mu-

seoaren musikaren aretoko flautei zegokien beirarasa batean.

Leizeak 1953an jendea ireri zizkioten, behar bezala argiztatuak eta euskaraz mintzatzen diren gidariek. Milaka dira udaro areto nagusiko handitasunarekin eta Arberu errekek garai batean zulatu zuen bide luze eta bihurgunetsuak osatu dituen harri erakuntzei begira harritzen direnak.

Leku eder hau bisitatzeko jarraitu behar den bidea Donibane-Lohitzunen hasi, Kanbo, Hazparne eta handik Bastidarako bidea hartu Aiherrarantzako bidegurutzeraino; herriska historiko honetatik kilometro gutxitara daude kobak.

O sasuna

Zahartzaro arin baterako zuzen ibili ahal izatea onena.

EDOZEIN etxek egitura egokia behar duen bezala zutik jarraitu nahi badu, gure gorputzak bizkar-he-

Argi ibili bizkar-hezurrarekin

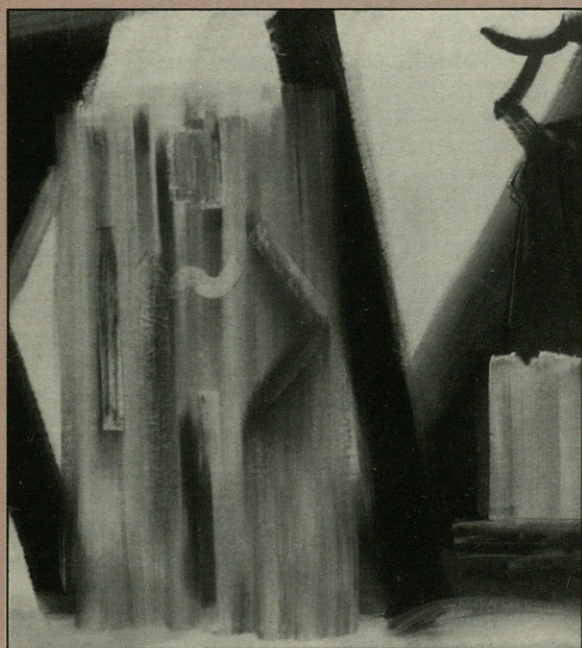
zur zaindu bat behar du behar bezala biziko bagara. Eta arazoa ez da dirudiena bazain arina, izan ere urtean zehar lan-egun mordoak galtzen bait da bizkar-hezuraren arazoak direla eta.

Bizkarreko minak, ziatikak, sabeltxikiak dira zainketa ezen ondoriorik arruntena. Arazo hauek direla eta langileeen %5ak lana uzten du bi eta hoge

egun artean urteoro. Alor honetan asko aurreratu den arren, batezere sabeltxiki kirurjia mailan, oraindik Gizearte Asegurantzaren aurrean egiten diren lan eskakizunen %30ak bizkar-hezurrarekin dute zerikusirik. Prebentzioa haurtzarotik hasi beharko litzateke ikastetxeetan zuzen eseri araziaz eta atzekaldeko muskuloak indartuaz.

Artea

Arte 80. Arte plastikoen erakusketa. **Donostiako San Telmo Museoa.** Ordutegia: lanegunetan 9.30etatik 13.30etara eta 16.30etatik 20.00etara. Jaiegunetan 10.00etatik 14.00etara.

Arteak oro izan daitezke arte

SIMULAKROA, metafora, nostalgia. Artea ariketa etengabea da. Bilaketa etengabea. Egunerokoaren ispilua. Errealitatearekiko obsesioa. Tranpa hutsa. Arte plastikoen alorrean 80. hamarkadan izandakoaz erakusgarri aparta zaigu San Telmoko erakusketa. Posmodernitatea. Homogeneotasunaren desagerketa. Jatorrizkoaren ortodoxia. Pintatzea bera helburu bihurtuz. Pintatzea ausartzea baino ez. Artista eklektikoa da, arte askea.

Estiloa artista bakoitzak darabil bere gogora. Norbere bizitzarekin nahastutako paisaia eta bidea. Propioa. Bilgune ezin aproposagoa egunotan San Telmon paratutakoa. Kontraste eta gonbaraketarako abagunea. 40 artista desberdinen lan eta esperientzia artistikoen bilduma irekia. Azken urteotako ezinbesteko erreferentzia eta topaketa gunea.

PATXI SARRIEGI

Zinema

Bainila eta Malukia

GAZTELERAZ horrela itzuli dute Estatu Frantsesetik datorkigun Pierre Ardittiren komedia. Gidoia Gérard Ouryk eta bere alaba den Danièle Thompsonen osatu zuten. Egia esan komedia arina da, zeinean lizunkeriak edota oheetako plazerrak leku eta garrantzia haundia hartzen duten.

Aurreiritzi sendoa bada ere —baina aurreiritziak aurreiritzi—, izorratze kontutan beti uste izan dugu —eta usteak erdi ustel—, beltzek zuriek baino hobeto larrua jotzen dakitela, zakila haundiagoa daukatela eta bestalde hobeto erabiltzen ikasi dutela. Honi gehitzen badiogu zuriok baino be-

roagoak direla, saltsa osatuta daukagu.

Saltsa honen piperia Isaach de Bankole aktorea da. Afrikako Boli Kosta Estatuko herrikide honek filmean zehar adarrak landatzen igarotzen du bere bertarik luzeena, gizon zurien etsidurarako baina emakumeen gozamenerako.

Saltsa piperrez osatua, frantses sukaldari-gidoiari atondua.

«ODOLEZKO ZINA» hainbat aretotan ikusgai dagoen filme gogorra da. Munduko Bigarren Gerratearen ondoren Australian izandako 300 bat abidoreren desagerketaren ikerketak ondorio tamalgarriak ekarriko dizkie berau zuzentzen duten abokatu eta salatutakoei. Eszena eta pasarte gogorrak, zina odoletan desegingo da.

Bertsoak

Anje Duhaldek musika Xabier Amurizak bertsoak

DUELA gutxi Anje eta Xabierrek diska berria plazaratua dute. Amurizak besteengan bertsoak geldidatezen helburuarekin egina izan da, gaur eguneko entzuleek bapateko bertsoak entzun bai, baino gero-rako ez bait dituzte buruan gordetzen.

Garai batean Txirrita, Udarregi, Pello Errota eta abarren bertsoak aro horretako bertso entzuleen memoriagatik etorri dira gaurdaino. Urte haietan ez ziren telebista eta irratia baina jendearen arretagatik iritsi dira guregana bertsolari mitiko haien bertsoak.

Hau dela eta, gaurko utzikierengatik Amurizak musikaz lagundutako bertsoak errazago eta erosoago barneratzen diren ustean alderdi honetatik apostu egin du. Gaur egun ikusten da musikaz laguntzen badira errazago heltzen direla bertsoak jendearengana.

Azkenaldi honetan makina bat kantaldi ari dira eskeintzen Amuriza eta Duhalde bikotea. Ea urrats hauen bidez hasierako helburuak gauzatzen diren.

Bestalde, ea betebeharrak hau, hau da, bertsoak memorizatu, bertsolariak ezin duten egin pentsatzen dugu, edo musikaren laguntzaz bakarrik geratzen diren bertsoak buruan. Hau dena aztertu eta gero ondorio bat ateratu daiteke: jendea jaialdiaren momentuan bertsoaz gozatzera bakarrik joaten dela, eta hau pasatu eta piska batera ahaztuak ditu botatakoak.

BOTA PUNTTUBA

Soldaduzka, gaztediaren hondamena

I

Ejertzitoak eskuetan du
etsipenaren katea,
infernua hau desagertzeko
ez dago borondatea.
Geure lurrean jarraitutzeak
da gazteentzat kaltea,
gaizkile hauek ixten dizkie
itxaropenen ateak.

II

Bizitza jartzen da arriskuan
ta bizi modu gogorra,
igarotzen den ondorioa
beti gertatzen ezkorra.
Aspaldi dute agintariak
gure gazteekin zorra,
oraindik ez zaie ipini
merezi duten zigorra.

III

Jokabidea koartelean
gorroto ta elkar joka,
bide honexek erakartzen du
zentzu gabeko borroka.
Agintarien menpe egoten
urtebetez dator soka,
motiborikan gabe basten da
gerra biziz ta tiroka.

IV

Hemendik kanpo soldaduzkara
España bandera ikur,
gustoz aurka joanda gainera
militar eskolako bibur.
Morroi antzera tratatuz gero
etorri beltza da zibur,
Euskadirengatik bobe dela
odola benetan isur.

ZIPOTZA

«Orix» bertso paper lehiaketa

Dantza

Dantza askatuan ere lehia Seguran

HILAREN 23an burutuko da Seguran Euskal Herriko Dantza Askatuko Lehiaketaren XV. edizioa herriko frontoian. Partehartzaile izateko hamabost urte baino gehiago eduki behar dira. Herriko usadioen arabera jantzita, bikote bakoitzak Arin-arin eta Fandango bana dantzatu beharko dute txistulari eta trikitilarien laguntzaz. Izen emate epea hilaren 15ean bukatuko da. Erizpide hauek edukiko

dira kontutuan puntuatzeko orduan: erritmoa, elkartzea, pausoak eta itxura. Sari Segurako Udalaren Sari Handia izenekoa, Nestor Basterretxearen eskultura bat izango da. Bikoteentzat gainerako saririk izango da: bai dirutan bai bestelakotan. Gipuzkoako dantzariak 6.000 pezetako dieta izango dute, eta beste herrialdeetakoek dieta berezia. Epai-mahaia herrialdeka antolatuko da.

Amaiak eta Txominek udarako disko berria

ARGIA. Zein materialez osatu duzue azken lan hau?

AMAIA. Aspaldiko proiektua da hau; izan ere «Folk lore xorta bat» izenpean burutu dugun diskoan kantu zaharretara jo dugu, baina tradizioan oinarrituta.

Gure ahotsei musikatresna gutxi batzuk besterik

ez diete laguntzen: soinuak, flautak eta kitarrak. Aspaldi honetan ildo honetatik jo dugu geure kantaldietan eta jendearen estimazioa jaso dugu. Horrek bultzatu gaitu horren gustoko ditugun abestiak kaleratzera. Hurrengo kantaldia Arizkunetik izango dugu, hilaren 22an.

AURKEZTUAK dira **Slam Records** zigilu independenteak argitaratu dituen lehenengo plastikoak. Donostiako etxeak bere lehen diskoak plazaratzeko hiru disko-formato desberdin aukeratu ditu. Goiko argazkian Mikel Insaustik erakusten dizkigu Hazur-Baltzaken maxi-singela, Lusty Men taldearen LPa, eta talde beronekin Lourekin (OK Korraleko kantari ohia) grabaturiko singela ●

● Musikaren besta dela eta, ekainaren 21ean Hazparneko elizan, **Baionako Orkestra** eta **Kostaldek** arituko dira, 22.00etatik aurrera. Zuberoako Garindañen, berriz, **Verde Blu** kaskoin taldearekin batera, **Ganbara** euskal taldea arituko da, kantaldia 21.00etan.

● Asteasuko Iturriotz auzoko festak direla eta, **Tapia eta Leturiaren** esku utzi dute ekainaren 22ko gaueko erromeria.

● Hilaren 23an, Donibane

Lohizunen **Oskorri** talde deustuarren eskutik kantaldia izango da arratsean.

● Durangoko Astarloa zinemaren 22ko gauealdeko 23.00etan, **Anje Duhalde** arituko da kantari.

● Olaberriako plazan, hilaren 23an, **Akelarre** taldearen dantzaldia izango da, 23.00etatik aurrera. Eta hilaren 24ean, San Juan egunez, Tolosaiko Plaza Berrin 24.00etan izango den dantzaldian hartuko dute parte.

Telebista-Irratia

IKUSI BAIETZ

● Ekainak 19an hasi eta 23rarte **Euskal Bizikleta**ren edizio berri bat jokatu da. Etapa amaiera 15.45etatik aurrera (igandean 11.00tan), eta etaparen laburpena gauero.

● Ekainak 22 (larunbata) 17.25etan, **«Ibilbideak»**. Oraingoan proposatzen dena Enziako Legaire inguruan ibilalditxoa da.

● Hilaren 22an (larubata) 19.45etan, **Futbola**.

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Woody Allenen aburu gehiago

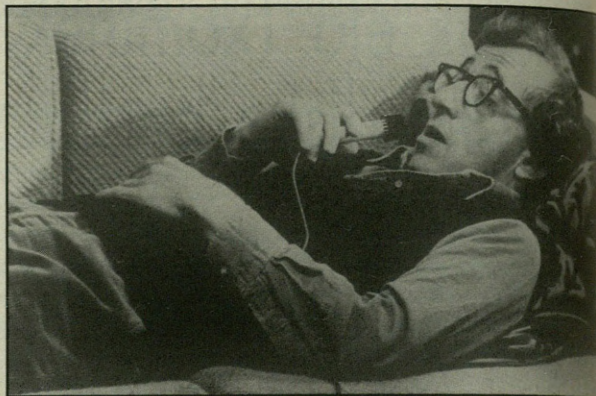
Asteazkena 19

21.40etan,

«Barrunbeak»

Zuzendaria: Woody Allen. Antzezleak: Diane Keaton, Kristin Griffith, Mary Beth Jordan, Richard Jordan.

Filme hau egin zen garaian Woody Allenentzako atipikoa zela esan zen, behintzat ordurarte egin zituen pelikulekin konparatuta. Kritikak zokoratu egin zuen «Manhattan» eta «Annie Hall»-en ildotik apartatu egiten bait zen, baina zalantzarik gabe pelikula on baten aurrean gaude.

Woody Allen-en hain ezagunak diren obsesioetan bat Ingmar Bergman zuzendariaren lana dago, eta zuzendari honen estilora egin du pelikula hau, gai berak jorratuaz: arima, jainkoa...

Gaia hondartza ondoko apartamentu txiki batean kokatzen da. Bertan familia nahiko berezia biltzen da. Gurasoak berezirik egonik aspaldiko partez bilduko dira, eta beraiekin haien hiru alabak, bat ezkondua.

Zein baino zein pertsonaia bereziago hauek giro bereziago batean sartuko gaituzte, gero eta opresiboagoa, gero eta tetrikogoa bilakatuko dena.

Bergmanen pelikuletan hain ohizkoak diren elkar hizketak ere jaun eta jabe dira pelikula honetan, eta beraien bidez ikusiko dugun pertsonaia itxura baino ez direla. Badirudi Woody Allenek bere azken filmetan bide hau birrartu duela baina arrakasta eskasaz.

● Asteartea 18

21.30etan, Gaueko pelikula: «**Rockaren Oldarra**»

Zuzendaria: Floyds Mutrux. Antzezleak: Tim McIntire, Loraine Newman, Jay Lena.

Freek Rock izarra da 50. hamarkada amaieran. Rockaren kontrako eraso gogorra bada ere gobernuaren aldetik, Freekek arrakasta izugarria bizi du, eta gainera datorkion izugarritzko jaialdia prestatzeki gogoz ekin dio.

● Osteguna 20

21.30etan, Etxeko zineak: «**Gunhilleko Azken trenak**». Zuzendaria: John Sturges. Antzezleak: Kirk Douglas, Anthony Quinn, Earl Holliman.

Amodioa, leialtasuna, justizia eta mendekua tartekatzen dira 1959ko western honetan. Bere emaztea erahil dutela jakin du Morgan sheriffak, eta handik gutxira lagun baten semea izan dela jakingo du. Jeneroko klasikoetako bat.

BADATORRELA uda. Uda etortzearekin batera programa aldatetak eta filme erakargarriak ohizkoak dira. ETBn ere gauzak mugitzen ari dira ikusleek hondartzarekiko preferentzia ahantz dezaten. Argi ibili, konturatzerako udako ETB dugu gainean eta ●

T elebista-Irratia

Enrike Diez de Ulzurrun: «Lizentzi faltak esku loturik gauzka»

IKUSITAKOAK
IKUSITA

Berehala nator

Badira hilabete batzuk Xorroxin irratikoekin aritu ginela Nafarroako irrati euskaldunen arazoaz. Orduan baikor agertu baziren ere denbora pasatu da, eta ez da ondoriorik izan. Oraingoan euskara hutsezko beste emisora nafarrarekin aritu gara, bai arazo honetaz bai beste zenbait gauzaz.

ARGIA. Nola sortu zen Euskal Herria Irratia, eta zertan da orain bere programa-keta?

E. DIEZ DE ULZURRUN. Guk egiten duguna Euskadi Irratiaren seinalea Iruñerriaraino eramatea da, bestela ez bait zen iristen. Gero, irrati honek inguru hauetako gairik jorratzen ez zituenez, gu hasi ginen bi orduz lan hau egiten. Beraz Euskadi Irratiarekin diraugu, baina beronen osagarri izateko asmotan. Gure herrialdeko albisteak emanaz betetzen dugu ordu erdi, gero hamarretan ordubeteko magazinea eta eguerdian, ordubata t'er-dietan beste informatibo bat.

A. Zer gertatzen da lizentzien banaketaren arazoarekin?

E.D.U. Lizentziak banatu ondoren Urralburu eta Colínekin bilera bat izan ge-

nuen. Haiek agindu ziguten bai guri bai Xorroxinekoei aferra honek udaberrirako irtenbiderik izango zuela. Martxoan oraindik erantzunik ez genuenez berriro ere Diputaziora jo genuen erdi-bideko iteera proposamen batekin bilera bat eskatuaz. Colínek gure proposamenak atzera botatzeko antzuak zireneko aitzakia jarri zuen apiril bukaeran egini-ko bileran. Guk eskatu ge-

nien Diputazioak garatzeko dituen lizentzien arteko bat guri ematea zen, eta bestea Estatuko Plan Nazionean banatzen zirenetatik Nafarroari zegozkionetako bat. Batarentzat arazo juridikoen aitzaki-maitzakia jarri zuen, bestea- rentzat luze joko zuela. Honela Diputaziora nor iritsiko den zain gaude.

A. Zer jende zaudete irratian?

E.D.U. Momentuz fijo bakarra dago, eta bi gabiltza laguntza lanetan. Dena den irratia profesionala da, eta lege barruan jokatu nahi izan dugu hasiera batetik. Lizentzia ezak baldintzatu egin gaitu, programa-keta sei-zazpi ordutara luzatu nahi bait genuen.

A. Jende euskaldun gutxi dago Iruñerrian...

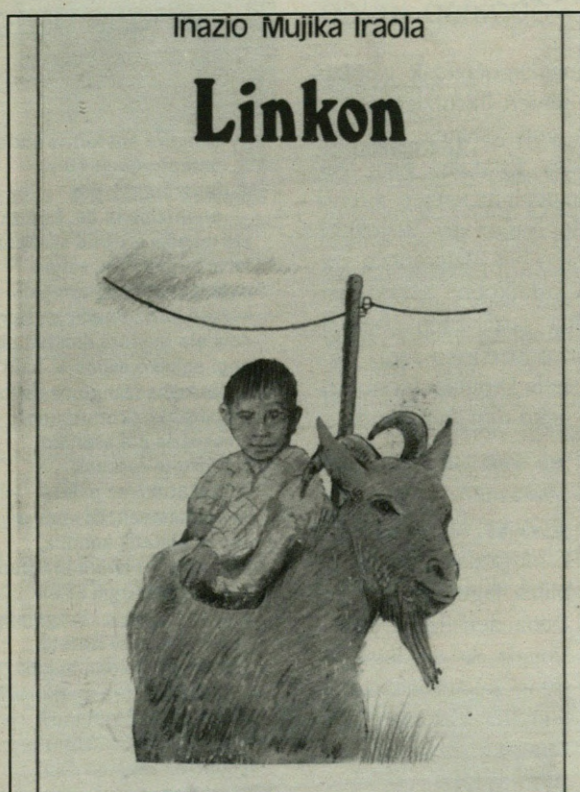
E.D.U. Bai, hogeitamar mila edo, eta denek ez dute entzungo. Badakigu zenbaitetik entzuten dutela, ez dut esango militantziagatik, baina horretatik ere bada. Guk saio erakargarriagoak nahi genituzke, eta ordu gehiagoz, baina lizentzi faltak esku loturik gauzka esan bezala.

Esangura eta forma ondoen orekatu duen TB jeneroetatik bat anuntzioena da. Irudiak eta musika erritmo aproposetaz tartekatuko dira, salgai dagoena(mezua) erregali kutxan jarritz (medioa). Hori dela eta gustora ikusten dira ongi eginiko espotak, hain nabarmena izango ez balitz iragarritako produktuen presentzia eta esaniko publizitate-mezuak errepikatuko ez balute horrenbestean. Bi «baina» horiek bistatik kenduz, anuntzioz beteriko programa hau dugu ikusgai ETBn astelehen gauetz. Programa arteko «lotura» izatetik, orduerdiko saioan nagusi izatera iritsi dira menturazko anuntzioak. Otamendik aurkeztu eta Errosiren laguntzaz osatzen den tele-saioan, «ezer» iragartzen ez duten anuntzioak ditugu bata bestearen ondoan. Hogeia segunduko pelikulak, Hasiera-garapen-amaiera mikroziklo disfrutagarriak, edukirik gabeko ontziak... begien gozagarri. Iragartzen dena baino garrantzitsuago da nola esaten den, formak aurrea hartu dio mezuari. Itxurak esanahia menperatu du, irudiak helburua eta azalak mamia. Komunera joateko gogoz dagoena ez da agian aipaturiko programa ikusten geldituko edo telefonoz ari dena gehiegi distraituko baina bestelako nekerik gabe gozatzen da iragarkien publizitatea egiten duen saioa.

EÑAUT APAOLAZA
EDORTA ARANA

Liburuak

Auzunerako itzulera nostalgikoa

Linkon. Egilea: Inazio Mujika iraola. Argitaratzen du: **Ereinek** (Auskalo saila). 76 orrialde.

AUZUNERA itzuli da berriz Inazio Mujika Iraola, «Linkon» izeneko bere kontaketak berria idazteko. «Azukrea belazeetan» liburuko giro berera jo du berriz ere, gerizondo japoniar eta guzti. Gazteentzat moldatua, edota behintzat irakurle gazteari eskainitako sail batean argitaratua da liburu

berri eta labor hau.

Ameriketara aspaldi joan eta bertan bizi den agureak, ia hirurogeitamar urte betetzeko delarik, Auzuneraino arigindarra ekarri zuteneko garaiak dakartza gogora, ilbehera dela eta ilar-giak C maiuskularen forma hartzen duenean. Argindarraren kontuarekin batera,

Pello soinu-jolea eta Linkon izeneko bere ahuntza datozkio gogora agureari, okotz-pean bizardunak biak.

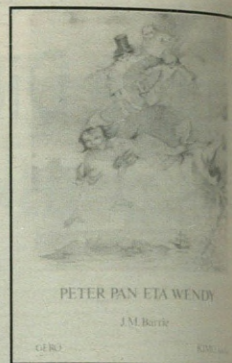
Kontaketak ez du berrikuntza handirik ekartzen, ez du irakurlea harritzeko elementu askorik ere bere baitan. Kontaketa gozo eta samurra da, besterik gabe, Inazio Mujikak eskaini berri diguna, eta tristea ere bai, oso, gozo eta samurra ezezik.

Iragan diferente batekiko nostalgia somatzen da, eta nostalgia horrek bildu eta estaltzen du irakurlea hasieratik amaiera arte, biolentziarik gabe, leun-leun, xuabe-xuabe.

«Azukrea belazeetan» idatzi zuenean bezalaxe, hizkera egoki eta aberatsez josia dago Mujikaren kontaketa berri hau ere. Hizkuntza bere menpeko egina duela erakusten du kontalariak. Baina ez hizkuntza bakarrik, baita narrazioaren haria ehuntzeko gaitasuna ere.

Beste era bateko lanak irakurriko dizkiogu Mujikari aurrerantzean seguru askorik, iazko Aldekoa Saria irabazi zuen «Tu quoque...» ipuin luzearen tankerakoak beharbada. Beste era batekoak izanda ere, idazle saiatu eta trebe batek ematen duen garantiaren jabe izango direla ezin dudarik egin.

JUAN LUIS ZABALA

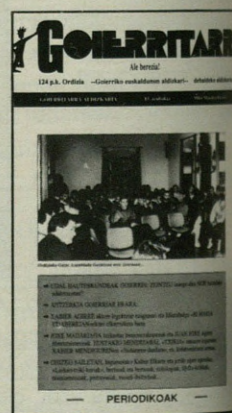
Egilea: J. M. Barrie.

Titulua: Peter Pan eta Wendy.

Itzultzailea: Juan Mari Sarasola.

Argitaratzen du: GEROK Ipuina. 222 orr.

Kimu saileko liburuska honek Walt Disney-k marrazki bizidunetan ezagutuz emandako pertsonaia honen gorabeherak kontatzen dizkigu, Wendy ondoan duela; hamazazpi kapituluko osatzen dute umeentzako ipuin hau.

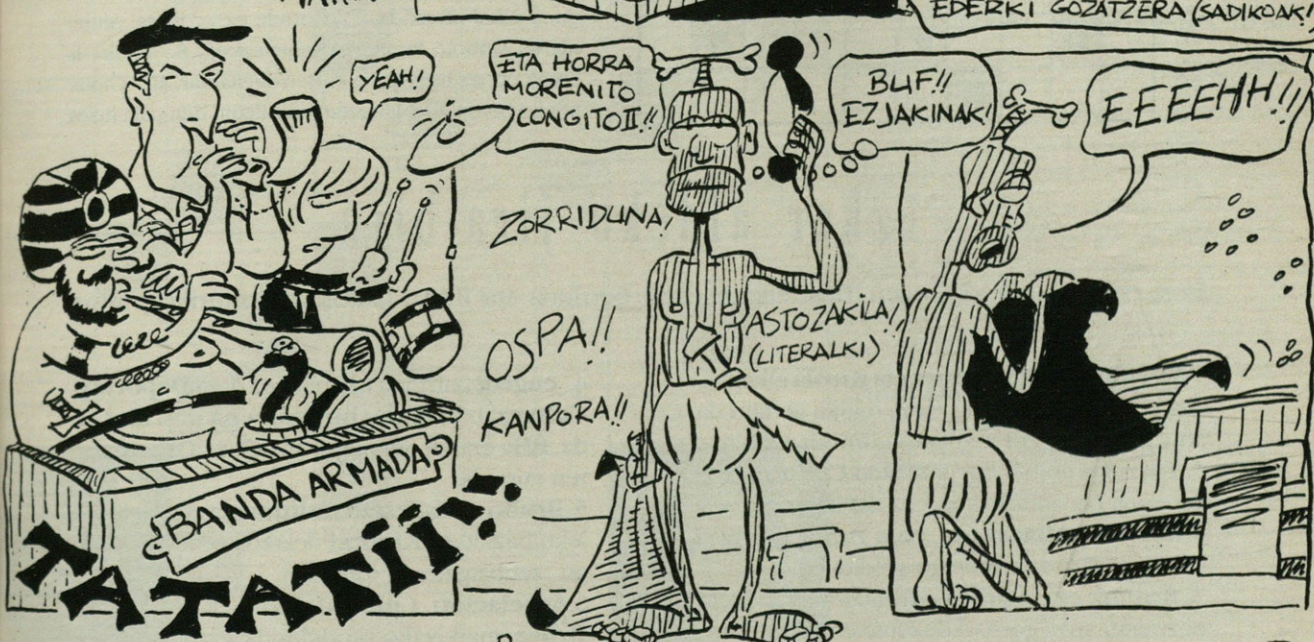

Egilea: Goierriarra Kultur Elkartea.

Titulua: Goierriarra.

Aldizkaria: Ordizia.

91ko apirila-maiatza. 27 orr. Ale berezi honetan, honako gaiak jorratzen dira: Goierriko harrobi eta harrobizuloak, Rufino Iraolari elkarrizketa, bertako aintzinako zuhaitzak e.a.

Denborapasa

Gurutzegrama

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

EZKER ESKUIN : 1.- Andregai. 2.- Ehize arte. Hosto. 3.- Akabo! Suari darion gas masa argitsua. 4.- Ate, hitz elkarketan. Apur bat bustia. 5.- Musika nota. Sor. Sarrera. 6.- Kontsonantea. Zerrauts. 7.- Abuztu. Ad ibil, gal hezake iiii. 8.- Azaoak. Gehiegizko betekada. 9.- Uranioaren sinbolo kimikoa. Istu, txistu. Zangoaren atal. Bat. 10.- Ardoa bedekatu zuen lehen giza-semea. Makatza.

GOITIK BEHERA : 1.- Solidaritate. Kuttun. (Errep.) Nahi. Zero. 3.- Hitzegindakoa jasotzen duen izkribua. Zori. 4.- Arrazoi. Prest. 5.- Harrapa ezak. "... .., gure Olentzero!". Mila. 6.- Bigarren bokala. Gerria lotzen duen oihal zerrenda. 7.- Horrela ez ... inora! Aluminariaren sinbolo kimikoa. Kalitatezkoa. 8.- Badira libreak eta ez hain libreak. Berrogeitamar. 10.- Gipuzkoako herria. Ogi labeetan erabiltzen den pala luzea.

Ezker aldeko jira-bira

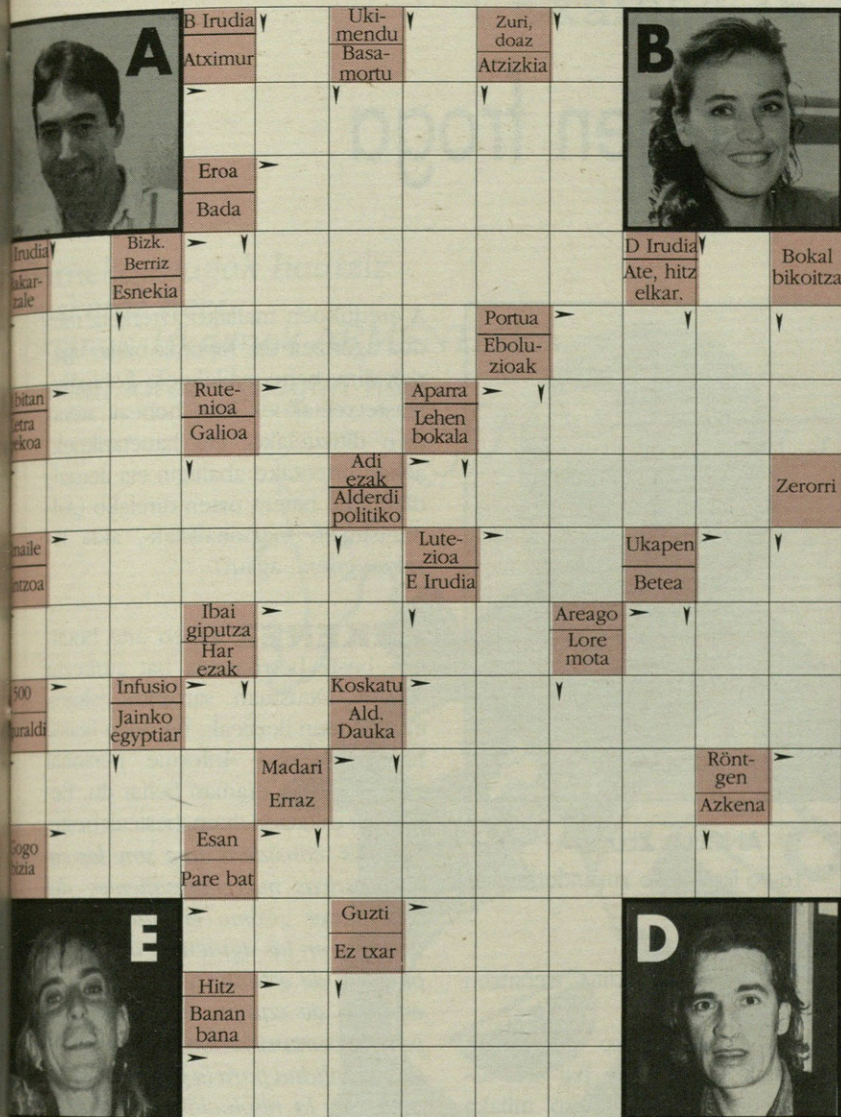
Bost txirrindulari afizionatu, bost elkarte, bost txirrinda eta JIRAn bakoitzak lorturiko postua.

1. **Merinok** ez ditu **Kultura eta Kirola** elkartearen koloreak defenditu eta **2.** tokian gertatu da, bain ez du **Torrot** markako txirrinda erabili.
2. **Torrot-a** erabili duena **Sestao Culturale**koa da baina txirrindulari hori ez da **Pitxurri** ez eta **Miarra** ere. **Miarra** hau, hain zuzen, **Pitxurri** baino postu bat aurrerago gelditu da.
3. **Bruñok** ez du **Orbea** txirrindarik erabili eta, bezperan ardo gorriari dexente eman ondoren, **Pitxurri**ren ondoko tokia lortu du.

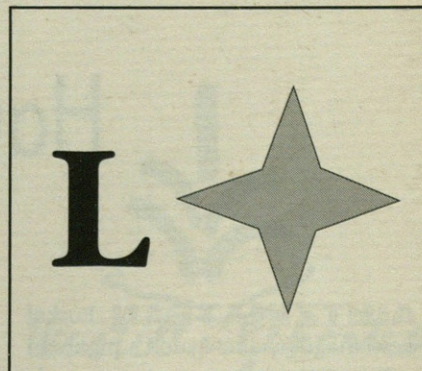
4. **eugeot** txirrinda ukituere ez duen **Deporte y Culturako** bazkidea **hirugarrena** iritsi da, hau da, **BH**a erabili duenaren atzetik eta **Orbea**koaren aurretik.
5. **Bruño** ez da **Sestao Cultural** ez eta **Kirolzale**ko bazkidea. **Kiputxi** delakoa ordea ez daki-gu zenbatgarrena iritsi den.
6. **Asociación Culturale**koak ez du **BH** ez **Orbea**. marketako produkturik erabili..

IZENA	ELKARTEA	TXIRRINDA	TOKIA
		B H	
		Peugeot	
		Torrot	
		Eddy Merckx	
		Orbea	

kinemaren ispiluan

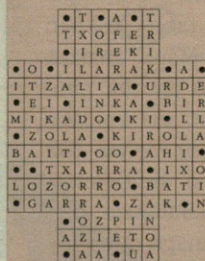
—Hieroglifikoa—

Ega ibaiaren ertzetan

Aurreko asteko soluzioak

PlagioaogialP

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Hitzontzia. 2.- Aterioa. Az.
3.- Nir. Harira. 4.- Dotea. Ozar. 5.- Inurtegi. 6.-
P. Latz. N. A. 7.- Ukitzea. K. 8.- T. azukreak. 9.-
Zo. anoraka. 10.- Arina. Anai.
GOTIK BEHERA: 1.- Handiputza. 2.- Irion. K.
Or. 3.- Tertulia. 1. 4.- Zr. eratzan. 5.- Oihartzu-
na. 6.- Noa. Izeko. 7.- Tarot. Arra. 8.- Z. Izen.
Ean. 9.- IaraG. Kaka. 10.- Azaria. RAI.

Hieroglifikoa: Bart

Nor bere tokian

IZENA	URTEAK	LANBIDEA	SAILA
Manuel	10	Medikua	Kultura
Benito	12	Aparejadorea	Industria
Santiago	14	Ekonomilaria	Barne Saila
Anastasio	16	Teologoa	Osasuna
Patsi	18	Arrantza patroia	Hezkuntza

KAXKU

Ati

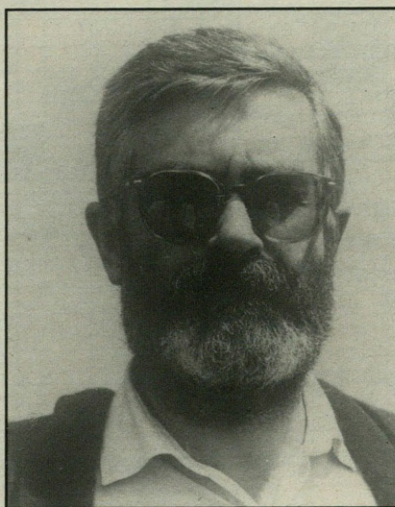

Hautafrogen froga

AINTZINATEAN, Euskal Herrian Doniane jaien inguruan —*Peru Abarca* ere arduratzen da eurotaz— *doniatxa* jarten ikusia daukat Elorrión, Otxandioko alaba batek ziostan bernutsik paseiatzen zela goizeko ihintzetan orain bizileku duen Artxandan, eta neu ere, ttipia nintzenean, San Jun txorta eskuan hartuta joana naiz Sanjuana, apaizak bedeinka eistan: orain gauzak pittinen bat aldatu zaizkit, eta Leioako Unibertsitatara lagundu behar diet «kinttopekoei», Donian bezperetan, Hautafrogak, edo Selektibitate izen huts eta ozenez ezagunago diren horretara.

JAKINA denez, BBB, UBI eta Selektibitate honetan lorturiko iritzien batez bestekoa egiten zaio ikasleari, eta honen arauera matrikulatu ahal izango du Fakultate batean edo bestean. Adibidez, iragan ikasturtean, Odontologian matrikulatzeko, 0'42, gutxienez, behar zuen izan; eta 7'47 Telekomunikazioetarakoan. Zenbaki hauek kalkuladorak mekanikoki ematen dituzte, kontu izan nolako «zenbakien kultura» landatu den azken urteotan: 6'42rekin aurrera, 6'41ekin atzera egiten bait da.

Guzti honek, batipat UBI horraxegirari du, ebaluaketetan zenbakiak zehatz bahetzen dira, eta ikasketaldiaren gehiengo aurreko deialdietan jarri diren azterketa ereduak

ANGEL ZELAIETA
Lauro ikastolako zuzendaria

nola hobetoen gainditu trebatzen ematen dira.

Ikas-maila honetako programak orain dela hamabosten bat urte asmatuak dira. Urtero urtero milaka ikaslek heldu behar die euroi: hone-laxe sortu da kultura modu berri bat. Erdal Literaturan, adibidez, *Luces de Bohemia*, *La Casa de Bernarda Alba*, *La Colmena*, *Cinco horas con Mario*, *Tiempo de Silencio* eta abar, oinarritzko direnez, hainbat edizio ezagutu dituzte, beste hainbat ikerketa egin zaizkie, eta nola ez, zinemara ere eraman izan dira.

Joan deneko laupabost urteotan, euskara ere froga gai bihurtu da Selektibitatean. Gai honen Mintegieta-koek, Ikastola eta D eredueta-koetan bereziki, gogor ari dira, euskal hizkuntza ezeze, euskal literatura ere aztergai izan dadin, baina, oraingoz,

A eredu-koen mailako azterketa modua agertzen da. Kexarik bada, ugarriak dira: behe mailakoek, goragoko ikastetxeetakoek iritzi hobeak ateratzen dituztelako, eta hauetarikoek, azken urteotako ahalegin eta ikastaldiak albo batera uzten direlako (Administrazio «nazionalistak», alda lezake egoera, agian).

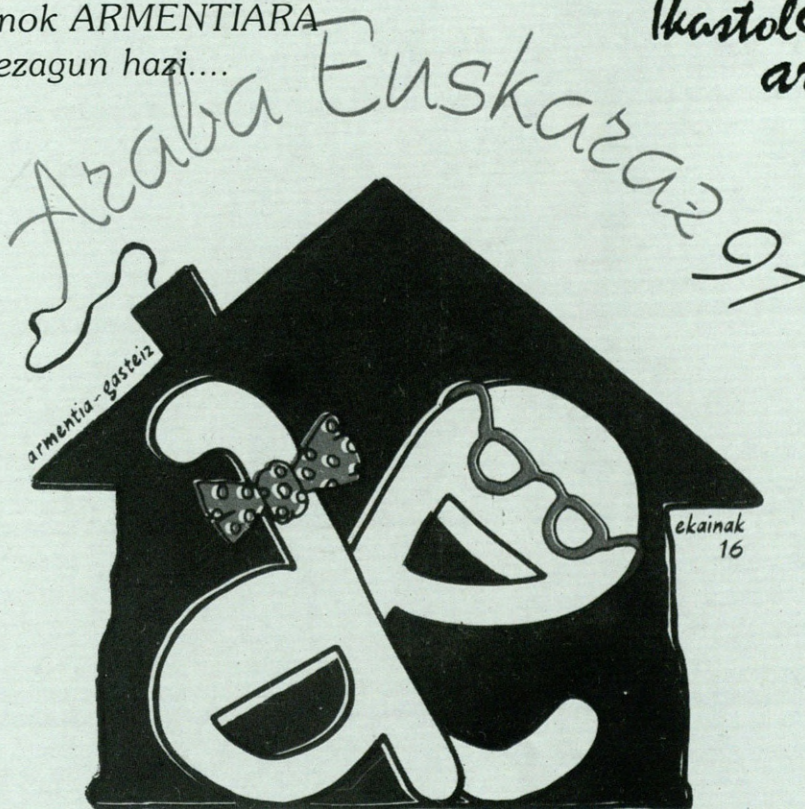
AZKENEZ azken urte honetan, beste berrikuntza bat aurkeztu digute: Deustuan sartzeko eskaria egiten duen ikasleak, beronen ikasle batek beteriko «Informe personal confidencial» eraman behar du. Begira zer eskatzen duen, besteak beste: «*¿cuales considera que son las características más sobresalientes del solicitante? ¿Cómo evaluaría al solicitante en las siguientes áreas? Capacidad de estudio y trabajo, (...), espíritu de equipo, (...) habilidad para la comunicación oral y escrita (...) habilidad para la generación de ideas en la resolución de problemas, iniciativa, importancia de los valores éticos en su comportamiento y motivación, capacidad para liderar el trabajo en equipo (...) ¿Considera que el candidato podría soportar una importante presión de trabajo?*».

Agamenonek bazekien Helena berreskuratu behar zuela: ikas dezagun, bada, guk ere, zer berreskuratu behar dugun!

ARMENTIA - GASTEIZ

(Ekainak 16)

Barneko mugak hautziz
Euskeraz hezi,
Ekainak 16 denok ARMENTIARA
Euskal lorea dezagun hazi....

EUSKARA BIZIA: IKASTOLA, HAZIA

*Urterik urte ospatzen dugu
pozik "Araba Euskaraz"
Hazia erein beharra dago
nahi bada bizi euskaraz*

ANTOLATZAILEA: ARABAKO IKASTOLEN ELKARTEA

EUSKARA BIZIA: IKASTOLA, HAZIA

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun.
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustraiean
eta oinarrian.
Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbaierik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.

ETB
Zurekin Zuzenean